

SÜLYSÁP NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

2009-2014

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ	4
I.1. A program célja	4
I.2. Stratégiai keretek – környezetvédelem az EU-ban	4
I.2.1. Az EU környezetvédelmi politikája.....	4
I.2.2. Az EU környezetvédelmi szabályozása.....	5
I.3. A környezetvédelem tervezési és jogi keretei Magyarországon	6
I.3.1. A környezetvédelmi programozást érintő főbb országos és regionális tervek	7
I.3.2. Jogi háttér	10
II. SÜLYSÁP NAGYKÖZSÉG BEMUTATÁSA.....	14
II.1. Természeti, környezeti adottságok	14
II.1.1. Természetföldrajzi környezet.....	14
II.1.2. A természeti környezet védelme.....	15
II.2. Történeti, társadalmi adottságok.....	18
II.2.1. Sülysáp helye a magyar településhálózatban	18
II.2.2. A település múltja.....	20
II.3. Települési, infrastrukturális és gazdasági adottságok	23
II.3.1. A település szerkezete, építészeti arculata	23
II.3.2. Települési infrastruktúra.....	25
II.3.3. Gazdasági jellemzők.....	26
III. SÜLYSÁP KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK ÉRTÉKELÉSE.....	30
III.1. Légszennyezettség	30
III.1.1. Immisszió	31
III.1.2. Emisszió	32
III.1.3. Fűtési energia használati adatok	33
III.2. Zaj és rezgés elleni védelem	33
III.2.1. Zajvédelemre vonatkozó előírások	33
III.2.2. Zajforrások	34
III.3. Zöldfelület-gazdálkodás	36
III.3.1. Természetvédelem	36
III.3.2. Települési zöldfelületek kezelése	37
III.4. A települési környezet és a közterületek tisztasága.....	37
III.4.1. A települési környezet tisztasága	37
III.4.2. A közterületek tisztasága	38
III.5. Ivóvízellátás	38
III.6. Csapadékvíz-gazdálkodás.....	40
III.7. Kommunális szennyvízkezelés.....	40
III.8. Települési hulladékgazdálkodás	42
III.8.1. Hulladékgazdálkodás	42
III.8.2. Duna-Tisza-közi Nagytárségi Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Rendszer ⁴³	
III.9. Energiagazdálkodás.....	45
III.10. Közlekedésszervezés.....	47

III.11. Haváriahelyzetek kezelése.....	50
III.12. Területhasználat.....	50
III.13. Talaj- és termőföldvédelem.....	50
III.14. A felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelme	52
III.15. Környezet-egészségügy.....	52
III.16. SWOT-elemzés	53
III.16.1. Általános környezetvédelmi szempontok	53
III.16.2. Levegővédelem	54
III.16.3. Hulladékgazdálkodás.....	54
III.16.4. Vízvédelem	55
III.16.5. Zajterhelés	55
III.16.6. Megújuló energiák hasznosítása	56
III.16.7. Természeti és kulturális értékek	57
IV. HELYI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM	58
IV.1. KAP-1: Tisztább levegőért program.....	58
IV.2. KAP-2: Csendesebb lakókörnyezet program.....	59
IV.3. KAP-3: Zöldebb település program.....	60
IV.4. KAP-4: Tisztább település program	61
IV.5. KAP-5: Egészségesebb ivóvíz program	63
IV.6. KAP-6: Belterületi vízrendezés program	64
IV.7. KAP-7: Korszerű szennyvízkezelés program.....	65
IV.8. KAP-8: Környezettudatos hulladékgazdálkodás program	66
IV.9. KAP-9: Fenntartható energiagazdálkodás program.....	67
IV.10. KAP-10: Ember- és környezetbarát közlekedés program.....	68
IV.11. KAP-11: Települési környezetbiztonság program.....	69
IV.12. KAP-12: Kincsünk az egészség program.....	70
IV.13. KAP-13: A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem program	71
IV.14. KAP-14: Itthon otthon – élhető település program	72
IV.15. KAP-15: Fenntartható belvízvédelem program	73
IV.16. KAP-16: Éghajlatváltozás program.....	74
IV.17. KAP-17: Környezettudatos mindennapok program	75
V. A HATÉKONY KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS FELTÉTELEI, ESZKÖZEI	77
V.1. Jogi eszközök.....	77
V.2. Finanszírozási feltételek, pénzügyi eszközök.....	78
V.3. Társadalmi kapcsolatok (Public Relations).....	79

I. BEVEZETŐ

A Sülysáp Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete összhangban a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szellemével és előírásaival, a település környezetminőség romlásának megállítása és későbbi javítása érdekében jelen dokumentumban összefoglalta a település környezetvédelmi programját, mely a hosszú távú stratégiai célok mellett a 2009-2014. közötti időszak feladatait és azok ütemezését foglalja össze.

I.1. A program célja

A Képviselő-testület a település környezetvédelmi programjának megalkotásával azt a célt tűzi ki, hogy megalapozott környezetállapot-értékelésből kiindulva, megteremtse a feltételeit a környezetminőség-romlás megállításának és belátható időn belül történő érzékelhető javításának.

Az Önkormányzat felelősségi körébe tartozó területeken meghatározza a célokat, az azok eléréséhez szükséges eszközöket, erőforrásokat és az intézkedések ütemezését.

A program alapján, az egyes területeken összehangolt rövid távú intézkedési tervek, kidolgozása válik lehetővé, melynek eredményeként az egyes szakterületek szabályozása, fejlesztése az erőforrások optimális felhasználásával lehetővé válik.

A települések környezetvédelmi programjainak illeszkednie kell a szomszéd települések programjaihoz, az azonos kistérséghez tartozó települések összefogással és programok egyeztetésével tudják a településeket egyformán érintő kérdéseket megválaszolni.

I.2. Stratégiai keretek – környezetvédelem az EU-ban *

I.2.1. Az EU környezetvédelmi politikája

Az 1972-es párizsi csúcson emelték közösségi szintre a környezetvédelmi politikát, de a terület európai szintű szabályozása igazán az 1983-as harmadik környezetvédelmi akcióprogram végrehajtásával kapott lendületet. A problémák utólagos kezelése, a károk felszámolása helyett ekkor már a megelőzés kapta a fő hangsúlyt.

A környezetpolitika jelenlegi kiemelt célja az Európai Unióban az erőforrások pazarló fogyasztásának csökkentése, illetve a termelékenység és az energiahatékonyság növelése.

A legfontosabb környezetpolitikai alapelvek:

- elővigyázatosság, megelőzés,
- a „szennyező fizet” elve,
- szubszidiaritás (az Unió csak a környezetvédelmi stratégiákat és programokat dolgozza ki, a megvalósítást a tagállamokra bízta),
- integráció (a különböző, a környezetvédelmet érintő szakterületek együttműködése).

Jelenleg a 2012-ben záródó, „Környezet 2010: A jövőnk, a mi választásunk” elnevezésű, hatodik akcióprogram végrehajtása folyik (hatályos 2001. januárja óta), amelynek kiemelt cél-

* Pest Megye III. Környezetvédelmi Programja (2009-2013) alapján

területei:

- éghajlatváltozás,
- a természeti és biológiai sokféleség megőrzése,
- környezet- és egészségvédelem,
- fenntartható erőforrás-használat és hulladékgazdálkodás.

Az akció módszerbeli kulcsszempontjai az előírások betartatása, az ágazatpolitikákba való integráció, együttműködés a piaci szférával és a fogyasztókkal, több és jobb információ a lakosok számára, a területhasználat környezetbarát módszereinek terjesztése.

Az Európai Unió környezetvédelmi politikájának intézményi hátterét adó szervezetek közül a legfontosabbak:

- Európai Bizottság / Környezetvédelmi Főigazgatóság (Environment DG): a 36 főigazgatóság közül ez foglalkozik a környezetvédelmi szabályozás előkészítésével.
- Európai Környezetvédelmi Ügynökség (European Environment Agency): feladata az időszzerű, célzott, következetes és megbízható környezeti információval kapcsolatos tájékoztatás. Tájékoztatása révén az EU és a tagországok (2001. óta Magyarország is) olyan jól informált döntéseket hozhatnak, amelyek a környezet állapotát javítják.

I.2.2. Az EU környezetvédelmi szabályozása

A környezetvédelem szabályozását széles alapokra kell helyezni, mert a potenciálisan bekövetkező következmények nagyon súlyosak lehetnek, ugyanakkor a szabályozás hatása nem látható pontosan előre, hiszen az egyes környezeti elemekkel kapcsolatos minden beavatkozás hatással van a többire is.

A környezetvédelmi jogág viszonylag fiatal az EU-n belül, a szabályozás tárgykörének bővülése az Egységes Európai Okmány (1986) óta gyorsult fel. Jelenleg kb. 300 közösségi szintű környezetvédelmi jogszabály (jellemzően irányelvek) van hatályban.

Az irányelvek átvételének, a tagállamok jogrendszerébe való beillesztésének folyamata (az implementáció) nem zökkenőmentes, ami sokszor a környezeti jog sajátosságaiból (multiszektoriális megközelítés, célcsoportok, hatóságok nagy száma, megosztott felelősség filozófiája) adódik. Az EU környezetvédelmi jogszabályainak átvétele nem pusztán jogalkotói kérdés, mivel a szabályok betartása, érvényesülése nem érhető el a jogalkalmazó hatóságok tevékenysége (pl. engedélyezés, ellenőrzés és a környezeti állapot monitorozása) nélkül.

A tagállamok környezeti jogalkotása is párhuzamosan fejlődött az uniós szabályozással, és így az utóbbi időben nőtt a koherencia. A csatlakozást megelőző években Magyarország szinte teljes egészében harmonizálta környezetvédelmi jogát az uniós szabályokhoz.

A Program szempontjából legfontosabb uniós irányelvek:

- hulladék keretirányelv (75/442/EGK)
- a levegő minőségi keretirányelv (96/62/EK)
- a hulladéklerakókról szóló irányelv (99/31/EK)
- víz keretirányelv (280/2004/EK)
- a környezeti zajról szóló irányelv (2002/49/EC)
- az integrált szennyezés-megelőzés és ellenőrzés irányelv - IPPC direktíva (96/61/EEC)
- a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv (97/11/EC)
- a környezeti információhoz jutás szabadságáról szóló irányelv (90/313/EGK)

- élőhely (habitats) direktíva (92/43/EEC).

A legfontosabb nemzetközi egyezmények, amelyekhez az Európai Unió is csatlakozott:

- CITES (Washingtoni Egyezmény)
- ENSZ (Biodiverzitás Egyezménye)
- Bécsi egyezmény (ózonréteg védelme)
- Bási Egyezmény (veszélyes anyagok szállítása országhatárokon keresztül)
- Espoo-i egyezmény (környezetvédelmi hatásvizsgálatról)
- Aarhusi egyezmény (a környezetvédelmi információk nyilvánosságáról és a társadalmi részvételről).

Az EU-taggá válás Magyarország számára további új feladatokat és lehetőségeket jelent, így többek között:

- Az EU környezetpolitikájának hazai megismertetése
- Intézményfejlesztés
- Beruházási programok
- A környezeti jelentések rendszerének fejlesztése
- A lakosság környezeti tudatosságának növelése
- A környezeti információkhoz való hozzájutás biztosítása
- A NATURA 2000 hálózat fejlesztése
- Bekapcsolódás az európai környezetvédelmi régiók együttműködésébe
- Az EU 6. Környezeti Akcióprogramjának (KAP) hazai megvalósítása
- Az Európai Környezeti Ügynökség (EEA) programjaiban való aktív részvétel (2002-ben csatlakozott Magyarország az ügynökséghez).

I.3. A környezetvédelem tervezési és jogi keretei Magyarországon *

Magyarországon az egészséges környezethez való jogot az Alkotmány rögzíti. Az alkotmány biztosítja továbbá az ország lakossága számára a „lehető legmagasabb testi és lelki egészséghez” való jogot. Az Alkotmány szerint e jog érvényesülését a Magyar Köztársaság egyebek mellett az épített és természetes környezet védelmével valósítja meg.

Az 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Környezetvédelmi törvény) rögzíti a környezetvédelem általános szabályait. A törvény deklarált célja „az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet egészének, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű, összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása”. A törvény rögzíti egyrészt a környezetvédelem elveit, másrészt meghatározza a környezeti elemek (talaj, felszíni és felszín alatti vizek, levegő, flóra és fauna, valamint az épített környezet) védelmének általános szabályait, valamint az állam és az önkormányzatok környezet védelmével összefüggő feladatait. Biztosítja továbbá a társadalmi részvételt a meghatározó környezetvédelmi folyamatokban.

Külön törvény foglalkozik egyebek között a bányászattal, az energiagazdálkodással, a nukleáris energiával, a termőfölddel, az erdőkkel, a halászattal, a vadgazdálkodással. A Program szempontjából külön kiemelendők a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLII. törvény, valamint a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény.

* Pest Megye III. Környezetvédelmi Programja (2009-2013) alapján

A környezetvédelem részletes szabályait kormányrendeletek, illetve miniszteri rendeletek szabályozzák.

I.3.1. A környezetvédelmi programozást érintő főbb országos és regionális tervek

Ebben a fejezetben a Környezetvédelmi program szempontjából meghatározó országos és regionális terveket ismertetjük röviden. A regionális tervek mellett vizsgáljuk a régiót alkotó másik entitás, a főváros fejlesztési terveit is. A fejlesztési források terv dokumentumait külön tárgyaljuk.

Nemzeti Környezetvédelmi Program

A környezetvédelmi törvény előírja középtávú nemzeti környezetvédelmi program kidolgozását. Az első Nemzeti Környezetvédelmi Programot (NKP-I) az 1997-2002. időszakra, a másodikat (NKP-II) a 2003-2008. időszakra dolgozták ki. Jelenleg a harmadik Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III) 2009-2014 végrehajtása folyik.

Az NKP-III átfogó célterületei:

- A települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése.
- Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése.
- A fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.

Az NKP-III a következő nyolc területre jelölt meg tematikus akcióprogramokat:

- A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése
- Éghajlatváltozás
- Környezet és egészség
- Települési környezetminőség
- A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem
- Fenntartható terület- és földhasználat
- Vizeink védelme és fenntartható használata
- Hulladékgazdálkodás

A környezetügy középtávú stratégiája

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2008 januárjában jelentette meg „A környezetügy középtávú stratégiája” című vitaanyagát, mely egy új, értékelvű szemléletet tükröző jövőképet vázol fel, és az ennek eléréséhez szükséges célkitűzéseket és cselekvési irányokat határozza meg. A stratégiában hangsúlyos szerepet kapnak a környezetvédelem horizontális stratégia területei, így a környezettudatosság erősítése, a nevelési, oktatási és képzési rendszer fejlesztése, a környezeti kutatás és innováció fejlesztése, illetve a környezetvédelmi fejlesztések finanszírozása.

Országos Területfejlesztési Konceptió

Az Országos Területfejlesztési Konceptió 1998-as elfogadása óta eltelt időszak tapasztalatai és a megváltozott körülmények - EU tagság, a változó közösségi politikák, új társadalmi-gazdasági kihívások, forradalmi változások az európai térben, a fejlesztéspolitikák területi

szemléletének erősödése - alapján szükségessé vált az ország területpolitikájának megújítása, és ennek érdekében a korábbi koncepcióra támaszkodva új Országos Területfejlesztési Koncepció megalkotása. Az EU legfontosabb területfejlesztési politikai dokumentuma, az ESDP1 is ajánlja, hogy a tagállamok rendelkezzenek érvényes területfejlesztési stratégiával és az azt megjelenítő legitim dokumentummal.

A területfejlesztési politika céljainak elérését hat pillér szolgálja: i. a nem csak országos szinten jelen lévő klasszikus területfejlesztési beavatkozások, ii. a területileg integrált szakpolitikák, iii. a területrendezés, iv. a különböző területi szintek - különösen a regionális szint - fejlesztései (regionális politikák), v. a vidékfejlesztés, valamint vi. a városfejlesztés.

Az új Országos Területfejlesztési Koncepció (97/2005. (XII. 25.) OGY határozat) kiemeli, hogy a „Közép-Magyarországi Régió stratégiai célja, hogy a minőség elvein nyugvó, élhető, az itt élők számára egészséges lakó- és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, kreatív térség legyen. Nemzetközi vezető szerepe a Kárpát-medence fő szervező erejét jelenti. A tudásalapú emberi erőforrás- és gazdaságfejlesztés az üzleti szolgáltatásokra, a kutatásfejlesztésre, a kulturális és szabadidő gazdaságra koncentrál.”

Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2003-2008

Mivel az Országos Hulladékgazdálkodási Terv az aktuális tervidőszakra még nem került elfogadásra az előző időszak célkitűzéseit vehetjük számba az alábbiak szerint:

- csökkenteni kell a mind abszolút mértékben, mind a termelési értékhez viszonyítottan magas hulladékképződési arányt;
- emelni kell a legtöbb hulladékfajtánál az alacsony hasznosítási arányt, ösztönözni kell a takarékos anyag- és energiagazdálkodást;
- meg kell oldani a nagy mennyiségben tárolt hulladék nyersanyagkénti felhasználását;
- minimalizálni kell a lerakással történő ártalmatlanítás igen magas arányát;
- növelni kell a számos esetben nem megfelelő hulladékkezelés színvonalát és biztonságát, mérsékelni kell az egészségügyi és környezeti veszélyeztetés, illetve kockázat mértékét;
- fokozatosan fel kell számolni az elmúlt évtizedekben kialakult, nem megfelelő hulladék-elhelyezésből származó veszélyeztető forrásokat és szennyezett területeket;
- növelni kell az elvek és szabályok betartásának, a környezettudatos és jogkövető magatartásnak a mértékét;
- teljessé kell tenni az egyes területeken hiányos szabályozási rendszert, növelni kell a szemléletformálás és a szakmai útmutatási eszközök alkalmazásának hatékonyságát;
- erősíteni kell a hatósági jogérvényesítés személyi, szakmai és intézményi feltétel-rendszerét;
- fejleszteni kell a hulladék monitoring (nyilvántartás, statisztikai adatszolgáltatás, mérés-ellenőrzés) eszköz-rendszerét, különös tekintettel az adatok megbízhatóságára;
- piacokonform gazdasági szabályozókkal kell ösztönözni a fenntartható fejlődés elvének megfelelő, hosszú távon előnyös megoldásokat, a korszerű, komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kiépülését, különös tekintettel a hasznosításra;
- ösztönözni kell a hulladékgazdálkodási célok elérését segítő kutatást és műszaki fejlesztést;
- erősíteni kell az állami és a magánszféra közötti együttműködést, támogatni kell a helyi, illetve helyi közösségi kezdeményezéseket, különös tekintettel a hulladék elkülönített gyűjtésére és hasznosítására;

- hatékonyabbá kell tenni az oktatási, nevelési, szemléletformálási tevékenységet.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025

A magyar kormány 2007. február 13-i ülésén elfogadta a 2008-2025-re szóló Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉS). Magyarország középtávú klímapolitikájának az alábbi három fő cselekvési irányát jelöli ki:

- az uniós és nemzetközi követelményeknek megfelelően intézkedéseket irányoz elő az éghajlatváltozást kiváltó gázok kibocsátásának csökkentése, és növekedésének megelőzése érdekében. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklését az összes energiafelhasználás csökkentésével együtt kell megvalósítani úgy, hogy a termelés és fogyasztás szerkezetének egésze a kevésbé anyag- és energiaigényes irányba változzon;
- tartalmazza a már elkerülhetetlen éghajlatváltozás kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatásai elleni védekezésnek, az éghajlatváltozás következményeihez való alkalmazkodóképesség javításának legfontosabb elemeit; valamint
- célul tűzi ki az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítását és a klímatudatosság erősítését.

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia elsősorban a következő területeken fellépő, jelen ismereteink szerinti éghajlati hatásokat veszi számításba:

- természetes élővilág (természetvédelem, ökoszisztémák);
- emberi környezet és humán egészségügy (hőhullámok, illetve vírusok, baktériumok, kórokozók, allergia, pollenek, élelmiszerbiztonság);
- agrártermelés-mezőgazdálkodás (aszály, szélsőséges vízháztartási viszonyok, öntözés, talajerózió, termelésbiztonság, fajtaválasztás-nemesítés, biztosítás);
- vízgazdálkodás (árvízvédelem, édesvízellátás, vízminőség- és mennyiség, sekély tavak és alacsony folyami vízhozamok problémája);
- erdőgazdaság (erdőtelepítés);
- sajátos regionális problémák;
- épített környezet (területfejlesztés, területrendezés, településfejlesztés, építési szabványok).

Országos Területrendezési Terv

Az Országos Területrendezési Terv az ország egész területére határozza meg az egyes térségek terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózat összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődés, a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok megőrzésére, az erőforrások védelmére. A Terv felülvizsgálata ötévente szükséges, a jelenleg hatályos Tervet 2008. márciusában fogadták el.

A Közép-Magyarországi Régió Stratégiai Terve 2007-2013 – "A Kreatív Régió"

A Stratégia Terv szerint „a Közép-Magyarországi Régió legyen a minőség elvein nyugvó, élhető, az itt élők számára egészséges lakó- és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, nemzetközileg is vezető, kreatív, regionális identitással rendelkező, ugyanakkor a Kárpát-medence fő szervező erejét jelentő térség”.

Ennek elérését három átfogó cél kitűzése biztosítja:

- A Régió gazdasági versenyképességének növelése,
- Társadalmi kohézió erősítése,
- Élhető régió megvalósítása.

A Terv szerint, a fenti célok megvalósítása az alábbi öt beavatkozási területen történne:

- A Régió specifikus gazdasági elemeinek lendületbe hozása, innováció orientált fejlesztések támogatása,
- Humán erőforrás-fejlesztés a társadalmi kohézió érdekében a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően,
- A Régió közszolgáltatási szektorának, intézményrendszerének fejlesztése az EU irányvonalainak megfelelően,
- A minőségi élethez szükséges települési tényezők fejlesztése, természeti környezet revitalizálása,
- A Régió közlekedési rendszerének fejlesztése, elsősorban a közösségi és környezetkímélő közlekedés területén.

Területi hulladékgazdálkodási terv 2003-2008 – Közép-Magyarországi Régió

A Közép-Magyarországi Statisztikai Régió Hulladékgazdálkodási Tervét a 15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet 7. melléklete tartalmazza. A Terv cselekvési terve a 2003-2008. időszakra 124 milliárd Ft költségigénnyel számol intézményfejlesztésre, illetve a nem veszélyes és veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére és ártalmatlanítására irányuló intézkedésekre.

I.3.2. Jogi háttér

Helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatai

A helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait az 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) IV. fejezete határozza meg az alábbiak szerint:

46. § (1) A települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) a környezet védelme érdekében

a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;

b) önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki a 48/E. §-ban foglaltak szerint, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;

c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;

d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel;

e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;

f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

(...)

48. § (1) A települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben - illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben más törvény hatálya alá nem tartozó egyes fás szárú növények védelme érdekében tulajdonjogot korlátozó előírásokat határozhat meg.

(3) A települési önkormányzat környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, a környezetvédelmi programot [46. § (1) bekezdés b) pont] a szomszédos és az érintett önkormányzatoknak tájékoztatásul, az illetékes környezetvédelmi igazgatási szervnek véleményezésre megküldi. A környezetvédelmi igazgatási szerv szakmai véleményéről harminc napon belül tájékoztatja a települési önkormányzatot.

(4) A települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik:

a) a füstködriadó terv,

b) a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása, valamint

c) a légszennyezettség szempontjából ökológiaileg sérülékeny területek kijelölésével kapcsolatos eljárásban való közreműködés.

(5) A (3) bekezdés a) pontjában meghatározott füstködriadó terv rendelettel történő megállapítása Budapesten a Fővárosi Közgyűlés hatáskörébe tartozik.

(6) A polgármester (főpolgármester) levegőtisztaságvédelmi feladatkörébe, illetőleg államigazgatási, hatósági hatáskörébe tartozik:

a) a füstködriadó terv kidolgoztatása és végrehajtása;

b) a füstködriadó terv végrehajtása során a légszennyezést okozó, szolgáltató, illetve termelő tevékenységet ellátó létesítmények üzemeltetőinek más energiahordozó, üzemmód használatára kötelezése, az üzemeltető tevékenységének, valamint a közúti közlekedési eszközök üzemeltetésének időleges korlátozása vagy felfüggesztése;

c) a külön jogszabályban meghatározott szmoghelyzet (füstködállapot) bekövetkezése esetén az érintett lakosság tájékoztatása a meglévő és várható túllépés helyéről, mértékéről és időtartamáról, a lehetséges egészségügyi hatásokról és a javasolt teendőkről, valamint a jövőbeli túllépés megelőzése érdekében szükséges feladatokról.

A települési környezetvédelmi program

A környezetvédelem tervezési rendszerébe a települések települési környezetvédelmi programmal kapcsolódnak be, melynek tartalmát a Kvt. 48/E.-48/F. §-a határozza meg az alábbiak szerint:

48/E. § (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl - tartalmaznia kell

a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,

b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő

intézkedési tervekkel,

c) a zöldfelület-gazdálkodással,

d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,

e) az ivóvízellátással,

f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,

g) a kommunális szennyvízkezeléssel,

h) a települési hulladék-gazdálkodással,

i) az energiagazdálkodással,

j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,

k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével

kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl a települési környezetvédelmi program - a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - tartalmazhatja

a) a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:

aa) a területhasználattal,

ab) a földtani képződmények védelmével,

ac) a talaj, illetve termőföld védelmével,

ad) a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,

ae) a rekultivációval és rehabilitációval,

af) a természet- és tájvédelemmel,

ag) az épített környezet védelmével,

ah) az ár- és belvízgazdálkodással,

ai) az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,

b) a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel

kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

(3) A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

(4) A fővárosi közgyűlés a környezetvédelmi programja végrehajtásáról legalább kétfévente tájékoztatja a 40. § (6) bekezdésben meghatározott közreműködő szervezet.

(5) Települési önkormányzatok - az önálló települési környezetvédelmi program mellett vagy helyett - közös települési környezetvédelmi programot is készíthetnek. Az e feladat vállalására is kiterjedő többcélú kistérségi társulás, illetve a kistérségi területfejlesztési tanács kistérségi környezetvédelmi programot készíthet.

48/F. § (1) A területi környezetvédelmi program kidolgozója a program tervezetét az illetékes

a) környezetvédelmi hatóságnak,

b) talajvédelmi hatóságnak,

c) ingatlanügyi hatóságnak és

d) egészségügyi államigazgatási szervnek
véleményezésre megküldi.

(2) A környezetvédelmi hatóság a véleményezésbe bevonja az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveket, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervet, valamint a természetvédelmi, vízügyi hatósági feladatokat ellátó külön szervezet, akik 30

napon belül tájékoztatják véleményükről a hatóságot.

(3) A települési és kistérségi környezetvédelmi program tervezetét - az (1) bekezdésben meghatározott szerveken túl - az illetékes megyei önkormányzatnak, a megyei környezetvédelmi program tervezetét az illetékes regionális fejlesztési tanácsnak is meg kell küldeni véleményezésre.

(4) A véleményező szervek szakmai véleményükről hatvan napon belül tájékoztatják a környezetvédelmi program kidolgozóját.

(5) Az elfogadott területi környezetvédelmi programot meg kell küldeni a program tervezetét véleményezőknak. Az elfogadott regionális és a megyei környezetvédelmi programot a 40. §

(6) bekezdésben meghatározott közreműködő szerv részére is meg kell küldeni tájékoztatásul.

(6) A területi környezetvédelmi programok végrehajtásának helyzetéről a lakosságot rendszeres időközönként tájékoztatni kell.

II. SÜLYSÁP NAGYKÖZSÉG BEMUTATÁSA

II.1. Természeti, környezeti adottságok

II.1.1. Természetföldrajzi környezet

A település meglévő zöldterületei, zöldfelületi intézményei és a belterülethez közvetlenül kapcsolódó települési zöldfelületek egységes rendszert képeznek. A település közhasználatú zöldterületeinek összterülete 3,5-4 hektár. A parkosított területek jelentős része belterjesen gondozott. A település közterületeken levő jelentősebb zöldfelületek a zöldterületek övezetébe kerültek besorolásra. Jelenleg négy közpark található Sülysápon (Csokonai utca északi oldala, Szent István tér, Templom tér, Kossuth tér). Ezek fenntartásáról, felújításáról, újabb zöldfelületek létesítéséről az önkormányzat gondoskodik. További zöldfelületi elemekként alakítandók ki az utcafásítások és zöldsávok (árokpart, csatorna melletti területek), ezek jelentősége felértékelődik ökológiai jelentőségük, környezetvédelmi védőhatásuk miatt. Korridor szerepük miatt fontosak továbbá a kisvízfolyások menti fasorok, zöldsávok. Kijelölésre került zöldsávnak alkalmas kerékpárút és patak menti sétány is.

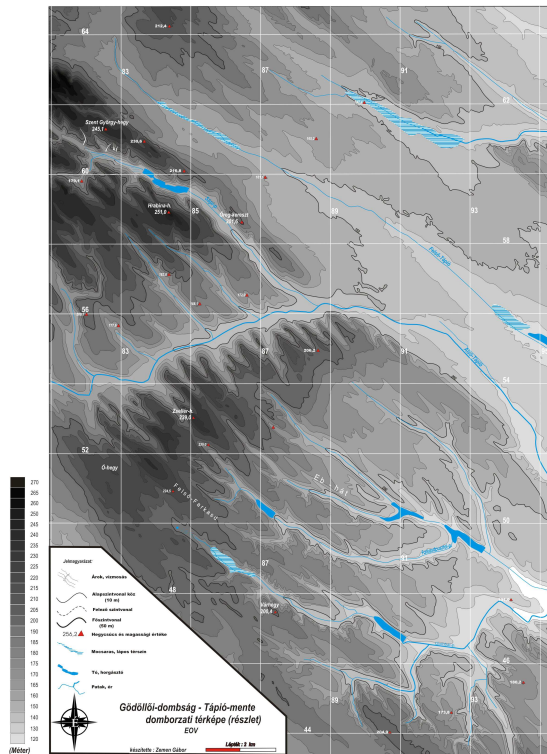
A Tápió-mente mai arculatának kialakulása – hasonlóan más alföldi nagy-, közép- és kistájunkhoz – a külső és belső erők kölcsönös felszínalakító tevékenységének az eredménye. Felszínének fejlődése, a mai arculat kialakulása szervesen beleépül a természetföldrajzi kistáját határoló nagytájak fejlődésébe. A természetföldrajzi kistájon a Tápió-vidéket értjük, települései: Kóka, Nagykáta, Sülysáp, Tápiószecső, Tápióság, Tápióbicske és Tápiószéle. A kistáj területe 250 km² (tehát jóval kisebb a történeti kistájnál). Táji lehatárolásában az Alföldhöz (nagytáj), és ezen belül az Észak-alföldi hordalékkúp-síksághoz (középtáj) tartozik. DK-en a Duna-Tisza közti síkvidékhez (középtáj) tartozó Gerje-Perje síkkal határos. DNY-on és NY-on az Észak-magyarországi középhegységhez (nagytáj) tartozó Cserhát-vidék kistajaként ismert Gödöllői-Monori-dombsággal határos.

A kistáj felszínének kialakulása: a több mint 1000 m vastagságú agyagos, homokos Pannóniai rétegösszletekre a pleisztocén folyók 30-65 m vastagságban hordalékanyagot telepítettek. Felszínének keleti fele megsüllyedt, emiatt felszínfejlődése összefügg a Dél-Jászság mai napig tartó süllyedésével. Ugyanebben az időben a Gödöllői-dombság területe jelentősen kiemelkedett. A felszín alakításában a legfontosabb szerepet az Alsó-Tápió és Felső-Tápió játssza. Csaknem valamennyi patak tektonikusan előjelzett ÉNY-DK csapásirányú törésvonalon alakult völgyben folyik. A felső-pleisztocénben (würm) vastag lösztakaró keletkezett, a jelenleg uralkodó formák zömét az ebből az anyagból származó, homokkal keveredett hordalékkúpok adják. Újabb kutatási eredmények alapján feltételezhető, hogy a felszínalakulásban helyi süllyedések kialakulása is szerepet játszhatott.

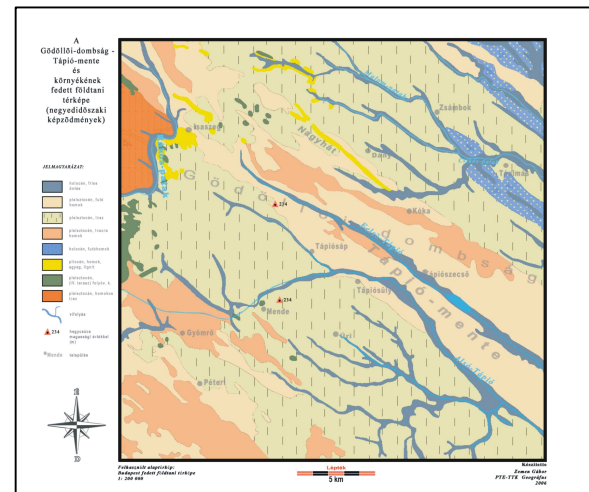
A kistáj éghajlata mérsékelt meleg, mérsékelt száraz és meleg övezetek határára esik. Ennek megfelelően DK-i irányban (kismértékben) csökken a csapadék, emelkedik az átlaghőmérséklet és a napsütéses órák száma is. A legfontosabb éghajlati elemek éves átlagmutatói: a napsütéses órák száma 2000 óra alatt marad (800-810 nyári, 190 téli). Középhőmérséklete 10,0 és 10,3 fok C között változik. Az évi csapadékösszeg átlaga 560-580 mm között mozog. Hótakarós napok száma átlagosan 33-35 nap. A jellemző szélirány az ÉNY-i, átlagos szélsebesség 2,5 - 3,0 m/s.

A terület teljes egészében a Tápió-folyó vízgyűjtőjéhez tartozik. A folyó 59 km hosszú, vízgyűjtő területe 898 km². Az állóvizek közül legfontosabbak a Famos és Nagykáta között el-

terülő Nádas-tó. Számos halastóval rendelkezik a kistáj, a jelentékenyebbek: Tápiószecső, Gomba, Sülysáp, Felsőfarkasd és Úri települések halastavai. Szakemberek szerint a hidrológiai szempontból igen kedvező a helyzet a felszín alatti vizeket tekintve. Nem csak mint ivóvíz bázist kell megemlíteni, hanem a termásvíz-nyerési lehetőségeket, mely számos turisztikai lehetőséget tartogat a település számára.

1. ábra: A Tápió-mente topográfiai viszonyai (Tápió-mente turisztikája alapján készítette: Zemen G. 2005.)

2. ábra: Tápió-mente geológiai térképe (Budapest földtani térképe alapján készítette: Zemen G. 2005)

Élővilága a természetföldrajzi helyzetének megfelelően nagyon jól visszatükrözi a két nagytáj- az Alföld és az Észak-magyarországi-középhegység találkozását. Ez a két nagytáj meglehetősen eltérő növény- és állatvilággal rendelkezik, ezeknek határán fekszik a Tápió-mente. 1998 júliusában létesítették a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozó Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzetet 4515 hektár területen, amelyből 200 hektár fokozottan védett. A dombság élővilága a hegyvidékre emlékeztető flóra és fauna elemekben gazdag. Keleti részén viszont kiterjednek a szikesek és belvizes területek, illetve ezek élővilágának képviselői, amelyek a Tisza-áttérrel és a szomszédos Jászsággal mutat rokonságot. A növények közül a fátyolos nőszirm, alhavasi zászpa vagy fekete kökörcsin, míg az állatfajok közül a szalakóta, a bölömbika és a nagygodva emelhető ki, mint a tájra jellemző élővilág nemes képviselői.

A Tápió-mentén a patakok völgytalpain elsősorban a közepes és gyenge termőképességű réti talajok a jellemzők. Ezek a talajok a vízfolyások (Tápió és Hajta) völgyeléseiben foglalnak el kisebb területet. A völgyek közti dombháton viszont a mészlepedékes csernozjom biztosít jó lehetőségeket a növénytermesztéshez. A kistáj északi és déli határterületein a Rahmann-féle barna erdőtalajok különülnek el.

II.1.2. A természeti környezet védelme

A település a Tápió-vidék kistáj északi peremén, a Gödöllői-dombság előterében, a Tápió-völgy felső szakaszán fekszik. Földrajzi fekvéséből fakadó táji változatossága, reliktumai a

térség legfőbb természeti értékei.

Védett terület Sülysáp területén nem található, azonban az alábbi természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területeket feltétlenül meg kell említenünk:

- európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület (Natura 2000 terület), a Gödöllői-dombság elnevezésű, MUDI 20023 jelű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület;
- a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 23. § (2) bekezdés alapján (ex lege) védett lápok, melyek a törvény ezen szakasza, valamint a 28. § (4) bekezdése alapján országos jelentőségű természetvédelmi területek;
- a Tvt. 23. § (2) bekezdés alapján (ex lege) védett földvár, melyek a törvény ezen szakasza, valamint a 28. § (5) bekezdése alapján országos jelentőségű természeti emlék;
- az Országos Területrendezési tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben és a Pest megye Területrendezési Tervéről szóló 21/2006. (IX. 8.) Pm. Rendeletben megjelent országos ökológiai hálózat övezet.

Fontos továbbá megjegyezni, hogy a település határos az Alsó-Tápió és patak völgyek elnevezésű, HUDI 20050 jelű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési Natura 2000 területtel, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzettel.

Ezekén felül a Tvt. által „ex lege” védett területek közé tartoznak a lápok, források, földvárak területei. Sülysápon ezek a következők:

- a tápiósülyi Leányvár mint földvár
- az Alsó-Tápió két mellékága mint forrás
- az Uri-patak sűrűpusztai mellékága mint forrás
- a Felső-Tápió felső szakasza menti lápterület.

Továbbá természeti területként védendő minden olyan természetes és természetszerű élőhely, társulás – pl. nádas, nedves rét, tó, időszakos vízállású terület, természetszerű erdőtársulás, stb. –, mely természeti értéket képvisel Sülysáp területén:

- a Sári-patak, Aranyosi (Hrabina)-völgyi víztározó rendszere tavai, nádas partja és az alatta elterülő nedves völgyek
- a Nagy-mocsarina és a Felső-Tápió völgy Sülysáp, Kóka és Tápiószecső határán
- tápiósári Kuklihegy és Tabacsiskai-dűlő legelői
- Alsó-Tápió menti ligeterdők

1. kép: A Sári-patak-Aranyos (Hrabina)-völgyi víztározó rendszere

Talán kevesen tudják, de Sülysáp igen fontos helyet foglal a hazai és nemzetközi földtudományok, azon belül a lösztudományok rendszerében, ugyanis a településhez kötődik az ún. fiatal löszök egyik típusos előfordulási helye, amelyet Dunaújváros-Sülysáp finomhomokos löszösszeteként ismer a szakirodalom. Számos tudományos munka tárgyául és alapjául szolgált és szolgál még ma is, jelentőségéhez nem fér kétség.

Sülysáp nagyközség, településrendezési terve alapján, különös figyelmet fordít a település hagyományos esztétikumának védelmére, különös tekintettel a magántulajdonba került mezőgazdasági területek használatára, a tájra jellemző építészeti és tájképi hagyományok ápolására és bemutatásra, a kedvező kilátási és rálátási adottságokra, a pihenőhelyekre. A tájvédelmet is szolgáló ökoturisztikai feltárás egyik csomópontja lehet a település egyedülálló régészeti együttesének bemutatása (Leányvári földvár és településmaradvány).

2003-ban a Tápió-menti Önkormányzati Területfejlesztési Társulás megbízásából került kidolgozásra a Tápió-menti kistérség Környezetvédelmi Programja, melyben a kor elvárásainak megfelelően vállalták az önkormányzatok, köztük Sülysáp nagyközség is a táj- és természetvédelem, valamint a hulladékgazdálkodás, továbbá a vízgazdálkodás- és vízvédelem elsődleges feladatainak közös megoldását. Másodlagos célként fogalmazódott meg a levegőtisztaság-, föld-, települési környezet-, emberi egészség-, épített környezet-, zaj- és rezgésvédelem. Az országos, illetve a megyei környezetvédelmi (és egyben közegészségügyi) monitoring-rendszer kistérségi állomásának és megfigyelőpontjainak kialakítása, a Tápió-mente bekapcsolása a regionális környezeti monitoringba, a komplex levegő-, zaj-, talaj-, víz- mérőrendszer kiterjesztése is a megvalósítandó célok között szerepelt.

A településrendezési terv, ezáltal az önkormányzat külön kérdéskörként kezeli a felszíni és felszín alatti vizek-, a termőföld-, a levegő tisztaságának-, a települési környezetnek-, a táji-természeti környezetnek- és az élővilágnak védelmét.

Belterületen és a volt zártkerti területeken a kommunális hulladékok gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik. A szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, a kommunális szennyvíz elhelyezésének, elszállításának rendezése a település elsődleges feladatai közé tartozik. Ezen tényezők első számú befolyásolói a felszíni és felszín alatti vizek minőségének, ezáltal a szervezett keretek között megvalósuló beruházások hozzájárulnak a vizek védelméhez a nagyközségben.

A külterület alig több mint egynegyede (29 %-a) összefüggő erdő, illetve rét-legelő terület. Ezek növényzet által egész évben fedettek, a biológiailag értékes területek a defláció, talajerózió ellen kitűnően védettek. Törekedni kell a település területén a talajvédő agrotechnikák alkalmazására, a szerves trágya felhasználás visszaszorítása, a tavaszi szántás mellőzése ajánlott, a szántóföldi vetésszerkezetet a heterogenitás figyelembe vételével célszerű kialakítani. A szélerózió csökkentése érdekében szélvédő erdősávok, fasorok, cserjesávok telepítése a megoldás.

Sülysápon a légszennyezés főleg szilárd anyag (por) formájában keletkezik. A közlekedési forgalomból eredő porszennyezés viszont jóval magasabb nagyságrendű. A téli időszakban a lakott területeken a hagyományos fűtési módok lokális szennyezést okozhatnak, mértéke azonban elenyésző. A gázellátás teljes körű kiépítésével a hőenergia termelése során nagymértékben csökkent a kén-dioxid és a szilárd légszennyező anyagok kibocsátása.

A lakóterületet zavaró ipari eredetű zajhatás a településen jelenleg jelentéktelen. A lakott területet érintő közlekedési zajterhelés esetében a tervezett 31-es főutat is tehermentesítő új út megépítése után a belterületen annak mértéke jelentősen csökkenni fog. Addig is fon-

tos az út menti védő zöldsávok és a zöldfelületi elemek folyamatos fejlesztése.

A zöldterületi fejlesztés a települési környezetvédelem egyik legfontosabb eszköze. Szükség van az utcafásítási programra, továbbá a belterületet átszelő patak völgyek, medrek parti sávjai beépítetlen zöldfolyosóként funkcionálnak, megőrzésük, revitalizációjuk fontos feladat.

Szükség van a településen az építészeti-és tájképi hagyományok megőrzésére, a domborzati-lag változatos területen kilátópontok és pihenőhelyek kialakítása szerepel a legfontosabb feladatok között. A tájvédelmet is szolgáló ökoturisztikai feltárás egyik csomópontja lehet a település egyedülálló régészeti együttese, a Leányvári földvár és településmaradvány, mely komplex tájvédelmi emlékhellyé alakítható, megőrizve a táj jellemzőit, kiegészítve történetének megismertetésével.

II.2. Történeti, társadalmi adottságok

II.2.1. Sülysáp helye a magyar településhálózatban

A 2009-ben 8268 lakosú Sülysáp nagyközség a nagykátai kistérség részeként Pest megye, és egyúttal a Közép-Magyarországi régió keleti részén helyezkedik el, a kistérségi központtól, Nagykátától mindössze 20 km-nyire Sülysáp speciális helyzetben van, egyrészt a legerősebb vonzást a főváros gyakorolja rá, hiszen a település Budapest agglomerációjának délkeleti szektorába, tehát annak külső övezetébe tartozik. Mindemellett mikrotérségi központként, a Tápió-mente ÉNY-i részén, sajátos vonzó hatást gyakorol a környező kisebb településekre (Kóka, Mende, Uri, Tápiószecső). A 2001. évi népszámlálási adatok alapján Pest megye hatodik legnagyobb népességű nagyközsége, illetve a nagykátai kistérség második legnépesebb településeként lát el mikrotérségi funkciókat.

3. ábra: Sülysáp földrajzi elhelyezkedése

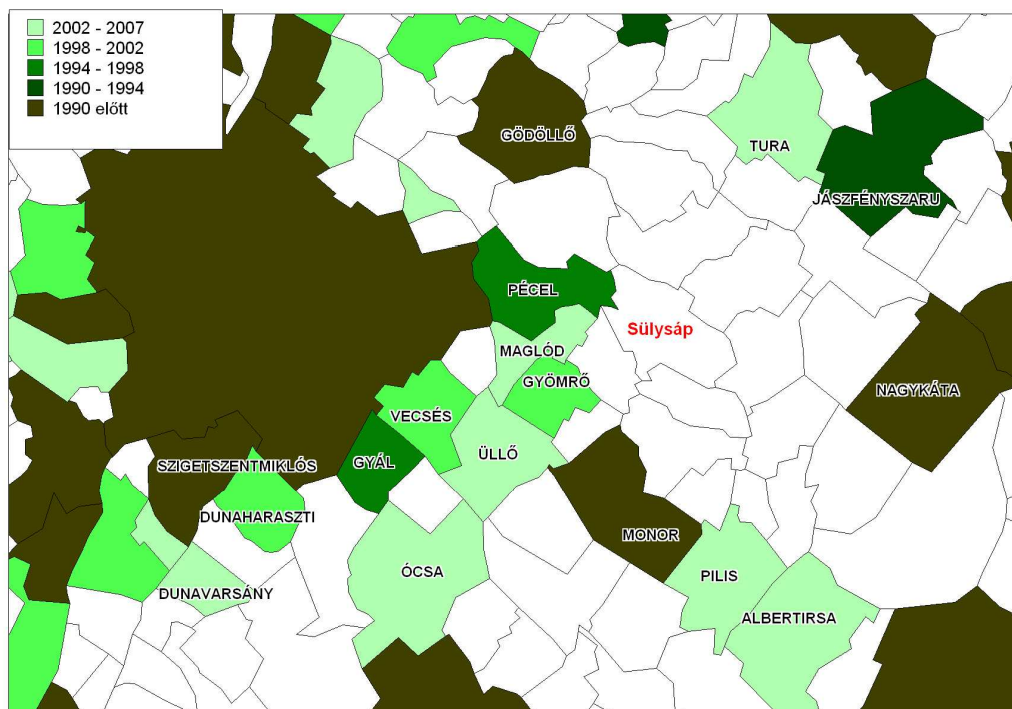

A budapesti agglomeráció fejlődése az évtizedek alatt a térszerkezeti nagytengelyek mentén volt intenzív, amelyek a térségben az M5-ös autópálya, 4-es út, M3-as autópálya vonalával egyeznek meg. A vasút így csak egy másodlagos térszerkezeti tengelyt jelent, ezáltal Sülysáp

irányába a városodás csak lassan indult meg. Emellett Süllysáp rokonítható az alföldi kis mezővárosokkal is abban az értelemben, hogy a kedvező mezőgazdasági adottságok jelentős népességgkoncentráció életre hívói voltak, és urbanizáció itt sokkal inkább következménye, nem pedig oka lesz a népesség növekedésének. A felsorolt tényezők hatására, illetve mindezek ellenére Magyarország 298 városa közül 109 népességszáma alacsonyabb Süllysápénál, ezzel a nagyközség várossá válása esetén a városállomány középmezőnyében foglalhat helyet.

A nagyközség annak a Pest megyének része, amely Budapesttel együtt az ország lakosságának egyharmadát, és az országban előállított javak mintegy 40%-át is koncentrálja, az egyetlen olyan régiókként, ahol az egy főre jutó GDP értéke meghaladja az Európai Unió átlagát. A fejlettség együtt jár az urbanizáltság magas fokával is: Pest megye a legsűrűbben lakott tája az országnak (180 fő/km²-es értékével messze kiemelkedve a mezőnyből), és a leginkább városodott is: 187 településből egy megyei jogú városi, 42 városi rangot visel. Az urbanizációs folyamat az elmúlt hét évben felgyorsult, hiszen míg az 1980-as években mindössze nyolc település rendelkezett városi címmel, a szám 1990-ig 14-re emelkedett, majd 2000-ben 22 település volt városi jogállású, ehhez képest az elmúlt hét évben további 20 település nyerte el a rangot, nagyrésztük a budapesti agglomeráció részeként. Döntő hányaduk csak lakófunkciókkal rendelkezik (az utóbbi évben talán Törökbálint jelentette a markáns kivételt), de lakosságszámuk alapján az új városok legnagyobbjai közé tartoznak. Az agglomeráció délkeleti szektorában a várossá nyilvánítás két jelentősebb hullámban ment végbe. Az 1986-89-es időszakban a járási-kistérségi központi feladatot ellátó, jelentős közép fokú intézményhálózattal rendelkező települések nyerték el a városi címet, majd az 1990-es éveket követően 1997-ben nyert városi jogállást ebbe a térségbe tartozó település. Az ezredfordulón vett nagyobb lendületet a folyamat, ennek következtében az agglomeráció belső gyűrűjének városai csaknem összefüggő zónát rajzolnak ki, míg a külső gyűrű nagyközségei mind ezidáig háttérbe szorultak, annak ellenére, hogy fejlődésük dinamikus mind népességszám, mind gazdasági mutatók tekintetében.

4. ábra: Süllysáp helye a budapesti agglomerációban

Sülysáp mikrotérsegi szerepét erősíti, hogy a Tápió-vidék, mint kistáj mindezidáig nem rendelkezik városi központtal. Ugyan Pest megye az ország legerőteljesebben urbanizált megyéje, de ez a délkeleti irányban hosszan elnyúló térség már kevésbé emlékeztet csak az agglomeráció zsúfoltságára. Kifejezetten rurális táj, ahol viszonylag nagyméretű falvak ellenére mindezidáig egyetlen település sem érte el az urbanizációnak azt a küszöbét, hogy várossá nyilvánítása bekövetkezett volna. A központi funkciók részben meg is oszlanak, egyetlen mikrotérsegi központ (Sülysáp mellett ilyennek tekinthető Tápiószentmárton és Tápiószele is) sem képes vonzása alá vonni a táj egészét. Sülysáp előnye, hogy mind méretében, mind gazdasági és demográfiai dinamizmusában felülmúlja a másik két települést. Ebből a szempontból azonban hátránynak számít, hogy közel fekszik Budapesthez, így vonzáskörzete csak korlátozottan fejlődhetett ki, de szemben más agglomerációs településekkel, egyértelműen leírható. A városhiányos, nagyfalvas térségben lakó- és munkahely funkciókkal egyaránt rendelkező urbanizálódó nagyközség, amely a – 2008. január 1-jén – nem városi jogállású települések között az előkelő nyolcadik helyet foglalta el, hét másik Pest megyei település mögött, népességét tekintve pedig rég átlépte a városodás alsó határát jelentő küszöböt Magyarországon.

II.2.2. A település múltja

A Gödöllői-dombság délkeleti lankáin elhelyezkedő, a Tápió vízfolyásai által közrezárt területen, annak felső szakaszán alakult ki Sülysáp. A település a Tápió-vidék, mint történeti és természetföldrajzi kistáj része, múltja ötvözi az eredetileg két különálló falu – Tápiósüly és Tápiósáp – történetét.

A Tápió-vidék már több ezer éve lakott terület, az ősi kultúrák hagyatékai (mezőgazdasági szerszámok, bronzművesek, kovácsok művei, a Leányvár) a környék számos pontján, így Sülysápon is nyomozhatóak. Az eddig előkerült régészeti leletek alapján az emberi tevékenység első nyomai kb. 6000-6500 évesek. A táj természetföldrajzi adottságaiból fakadóan kiváló lehetőségeket teremtett a megtelepedésre, több alkalmas ponton földvárak és erődítmények épültek jóval időszámításunk előtt. A területen található épület maradványok a bronzkorban épülhettek. A honfoglalás idejéből származó, a magyarság jelenlétére utaló régészeti leletek Sülysápon is előkerültek. A források szerint honfoglaló törzseink közül Tarján törzse telepedett le ezen a területen (egy honfoglalás kori magyar sírban lószerszámokat, zabla- és kengyel maradványokat tártak fel). Szent István korában már egy átlagos népsűrűségű terület.

A 13. században említik írásos források a mai Sülysáp korai elődjének nevét, ugyanis három kisebb falu alakult ki egymástól nem messze: Tápiósáp, Tápiósüly és Oszlár.

Oszlár a középkorban nagyobb falu volt, mint Süly és Sáp. Történelmében az első biztos dátum 1252, amikor IV. Béla Oszlár egy részét a Péterieknek, illetve a Margit-szigeti (ekkor Nyulak-sziget) apácáknak adományozta. A XIV. században az Ákos nemzetség tulajdonában jegyzik, majd a következő évszázadban a Rozgonyiakhoz kerül. 1562-63-ban jövedelmező faluként tartják számon, de a falu a török és Habsburg uralom alatt pusztulásnak indul. A Rozgonyi család 1848-ig birtokolja, pusztaként még a Haader-család tulajdona lesz, de hamarosan teljesen elpusztul. Az egykoron virágzó patakparti település nyomai a múlt század elején még láthatóak voltak, de ma már semmilyen műemlék nem található.

Tápiósápot az 1200-as évek elején már említik írott források, de a következő bő kétszáz év-

ről nagyon keveset tudunk. Tápiósüly neve IV. Béla uralkodása alatt kerül először említésre, amikor – Oszlárral együtt – a Nyulak-szigeti apácáknak adományozta itteni birtokait. A sülyi templom több kor épített örökségének nyomait viseli magán: bizonytalan források alapján a 13. század közepén már volt temploma Sülynek, de a biztos adatok alapján 1498-ban Szűz Mária tiszteletére szentelt új templom épült, ez már a ma is látható formajegyeket viseli, többszöri felújítás után napjainkban is híven őrzi gótikus és román stílusát.

A tatárjárás (1241-42) következtében az itt élő lakosság többsége meghalt, vagy elmenekült, de a veszély elvonulával lassan megkezdődött a népesség visszatelepülése, növekedése, a későbbi falvak és a jobbágyság kialakulása.

Süly és Sáp már a középkorban is jelentős kereskedelmi és hadi útvonal (a mai 31-es főút) mellett feküdt, emiatt a későbbiekben a lakosság több alkalommal kényszerül elhagyni lakóhelyét a rájuk törő idegen hadak pusztításának, fenyegetésének következtében.

A XVI.-XVII. században nagy pusztítások érték e vidéket. 1526 és 1546 között még nem érik károk a két falut: az 1546-os összeírásokból a török hódítások előtti – középkori – gazdasági állapot rajzolódik ki. Elsőként a török vonulások következtében néptelenedett el majdnem teljesen Süly és Sáp. Tápiósüly egy időre pusztává is vált, ide nem tértek vissza azonnal az elmenekülni kényszerülő lakosok. Az 1570-es évektől kezdődik a népesség lassú visszaáramlása, 1576-ban a jegyzékekben ismét szerepel a két falu.

Az 1591-ben kirobbanó tizenöt éves háború viszont sokkal nagyobb pusztulást hozott, a teljes vidék elnéptelenedését eredményezte. A háborút lezáró bécsi béke (1606) után újra benépesül Süly. Ebben nagy szerepe van az akkori földbirtokos Bosnyák Juditnak, aki különböző eszközökkel segítette a letelepedést. Sáp csupán az 1700-as évek elején nyeri vissza korábbi lakosságszámát.

Sülyben és Sápon a török hódoltság kiteljesedéséig, azaz a 16. század végéig követhetők biztosan nyomon a tősgyökeres helyi családok leszármazottai. A betelepülések alkalmával jelentős számú kisebbség (főleg az észak-magyarországi szlovákok) érkezik ide, és nemsokára külön falurészt alakítanak ki maguknak, melynek nyomai a 20. sz. közepéig láthatók voltak.

A Rákóczi szabadságharcban kettészakadt megyében biztosan tudjuk, hogy a sápi birtokos, Sőtér Tamás generális kapitányként a fejedelem oldalán harcolt. Sokadjára vált hátránnyá a települések fontos kereskedelmi és hadi út melletti elhelyezkedése, mert 1705 júliusában német és rác csapatok megrohanták Kókát, Szecsőt, Sülyt és Sápót. Ismét pusztává váltak, a helyzetet tovább rontotta egy pestis járvány is, így az elnéptelenedés miatt elvadultak a földek.

Békés fejlődés csak az 1711-es szatmári béke után indulhatott meg: az 1728-as összeírás említi lakott településként ismét a két falut, és megjelenik az első földesúri kúria is. A sülyi családok számának alakulása jól mutatja a pusztítás mértékét: 1696-ban 27 családot tartottak itt számon, majd 1703-ra megduplázódott a számuk (65), de a szabadságharc után (1715-ben) csupán 30 itt élő családról tudunk. Az újratelepülés az 1750-es évekig tartott. Jelentős szlovák kisebbség települt a faluba (főleg Sápára), ugyancsak jelentős zsidó közösségről is van tudomásunk, akik számottevő szerepet töltek be a település fejlődésének megindulásában. Jelenlétükről a ma is megtalálható zsidó temető, valamint a múlt században átépített, majd lebontott zsinagóga maradványai tanúskodnak. Mellettük jelentős számú jobbágyság is élt a községben, az 1726-os összeírás alapján 84 jobbágyságból 39 már 1700 előtt is Sülyben lakott. Ekkortájt a hizlalt marha a legfontosabb kiviteli cikk. A szentistváni, mendei, billei pusztákat bérelték a sülyiek legeltetésre. Mivel a XVI-XVII. században nincs vásártartási joga a két falunak, a mezőgazdasági termékeket Gyöngyös, Jászberény, Cegléd és Nagykőrös vásáraiban értékesítették.

Tápiósáp 1700-as évekbeli virágzását az akkoriban épült számos műemlék bizonyítja: a Sőtérek kastélya, a Grassalkovich-ok vadászlaka, a Hevesy-kastély, szobrok, a Kálvária-kápolna. 1716-ban épült a ma is fennálló kőtemplom, melyet Sőtér Gábor generális építtet Szent István tiszteletére.

A XVIII. századig a dokumentumok alapján szalagtelkes, halmazos jellegű, utcás falu képe rajzolódik ki. Az 1808-as földkönyv megemlíti, hogy minden sulyi jobbágnak volt szérűskertje, úgymond földbőség jellemezte őket. Ekkor már a zsellériparosok is megjelentek: volt már kovács, mészáros, molnár és kocsmáros a településen. Az 1750-es évektől tudunk a működő majorsági gazdálkodásról, hiszen Sápon a Sőtér, Súlyben a Bosnyák családok voltak nagybirtokosok.

A benépesedéssel és a népesség növekedésével párhuzamosan beindul a céhesedés is, majd száz évvel később, 1872-ben eltörlik a céheket, helyettük úgynevezett ipartestületek jöttek létre. Eleinte a törpebirtokok magas száma határozta meg a mezőgazdasági termelés elemi feltételeit, majd az 1850-es, 1860-es évektől önálló parasztbirtokok alakultak, jellemzően fertályos (12 hold) és félfertályos földek álltak művelés alatt.

Az iparban féloldalas fejlődés alakult ki több történelmi tényező miatt. Míg Súly egy fontos kereskedelmi út mentén fekszik, addig Sáp zártabb, távolabb esik ettől az úttól. Ezt a féloldalas fejlődést tovább erősítette az 1882-ben átadott Kőbánya - Szolnok vasútvonal is, hiszen elsősorban Súlynek jelentett előnyt, hiszen ösztönzően hatott annak iparára. Két malomról tudunk a községben, 1910 után már bank is található a faluban, és említésre méltó az állomás mellett épült szálloda és vendéglő, melynek épülete ma is megtalálható. Tápiósápon ugyanakkor a mezőgazdaság a meghatározó ágazat, ezt a tényt bizonyítja, hogy 1910-ben nagybirtokról csupán ezen a településen tudunk.

A település életében meghatározó szerepet töltött be az 1880-as évek elején épült a Budapesti Honvéd Helyőrség katonai tábora, mely az első világháborúig a honvédek szálláshelyéül szolgált, majd fogolytáborrá szervezték, és az 1930-as években már a levették kiképzőközpontja. 1942-től zsidókat és más, a fegyveres szolgálattól eltiltott személyeket hoztak ide, majd innen munkaszolgálatra szállították őket tovább.

A két falu először 1950-ben egyesült Súlysáp néven, de a fennálló lakossági feszültség miatt négy évvel később szétvált, és 1970-ben egyesítették végérvényesen a két települést. A közös közművek megépítésének hatására mára teljesen egybeolvadt az egykori két különálló falu. Fejlődésében a termelőszövetkezet és állami gazdaság megalakulásának, valamint a maglódi és sulyisápi ÁFÉSZ összevonásából megalakuló Alsó-Tápió menti ÁFÉSZ-nek kiemelkedő szerep jutott, hiszen Súlysáp térségi szerepet töltött be már ebben az időben is kereskedelmi funkciói által. Ezzel párhuzamosan infrastrukturális fejlesztések indultak a településen, az oktatási intézmények bővítésével, a közművelődés iránti igények kielégítésével járult hozzá a község lakóinak könnyebb boldogulásához. 1977-től 1988-ig Úri községgel együtt Súlysápról látták el a két község irányítását közös tanács által.

Az ezt követő időszakra jellemző történéseket úgy jellemezhetjük, mint a település folyamatos bővülése, fejlődése, mind belterületi, mind gazdasági szempontból, valamint a lakosság szám dinamikus növekedése is mutatja a település Pest megye agglomerációjában elfoglalt szerepét és az itt ható folyamatokat.(főleg a rendszerváltást követő években). Ma Súlysáp népességszáma meghaladja a 8000 főt és a fővárost övező szuburbanizációs folyamatok hatására további lakosságszám növekedés prognosztizálható.

II.3. Települési, infrastrukturális és gazdasági adottságok

II.3.1. A település szerkezete, építészeti arculata

Sülysáp két településrészének eltérő múltjából és fekvéséből adódó különbségek hatása a nagyközség szerkezetén jól kivehető. Tápiósüly a főút menti szalagtelkes fésűs beépítésű településrész, újabb mellékutcákkal, Tápiósáp pedig az Alsó-Tápió Sápi-patak ágának terasz-felszínén, párhuzamos utcákkal, szalagtelkes elrendezéssel alakult ki. Jól érzékelhető, hogy a terület-felhasználást az Alsó-Tápió és mellékfolyójának medrei, a fő közlekedési úthálózat és a vasút határozza meg.

2. kép: A tápiósápi településrész és a Sápi-patak völgye

Tápiósáp és Tápiósüly településtípusa a XIV-XVII. századi források alapján szalagtelkes, utcás falu volt, másodlagos halmazos jelleggel, melynek fő jegyeit ma is őrzi. Tápiósülyben két sor ház és egy halmos falurész azonosítható, kétbeltelkes szerkezettel, melynek megléte a XVII. századig bizonyítható. Az 1808-as földkönyv szerint minden tápiósülyi jobbágnak volt szérűskertje, melyet a XIX. század első felében a házhellyel összevontak. Az újraterülesítő lakosok a szérűskertet élő sövénnel választották el a kétbeltelkes szerkezettől. Itt tartották a takarmányt, itt helyezték el a gabonatarolót, és itt végezték a gabona cséplését is.

A hajdan önálló településekre utaló egyes településrészek mindegyikének szerkezetében jól meghatározható az egykori településközponti terület, melyek ma már, mint települési alközpontok működnek, ahol a kereskedelmi, vendéglátó-ipari, szolgáltató funkciók és az alapfokú ellátást biztosító intézmények, közintézmények (kulturális, oktatási, egészségügyi, egyházi) tömörülnek. Minden településrészen jól elkülöníthető a történelmileg kialakult, organikus településmag, szabálytalan alakú és változatos méretű, oldalhatáron álló, fésűs beépítésű telekszerkezetével, szabálytalan vonalvezetésű utcahálózatával, valamint az újkori, tervezett településrész a szabályos telek- és utcaszerkezettel, szabadon álló beépítés móddal.

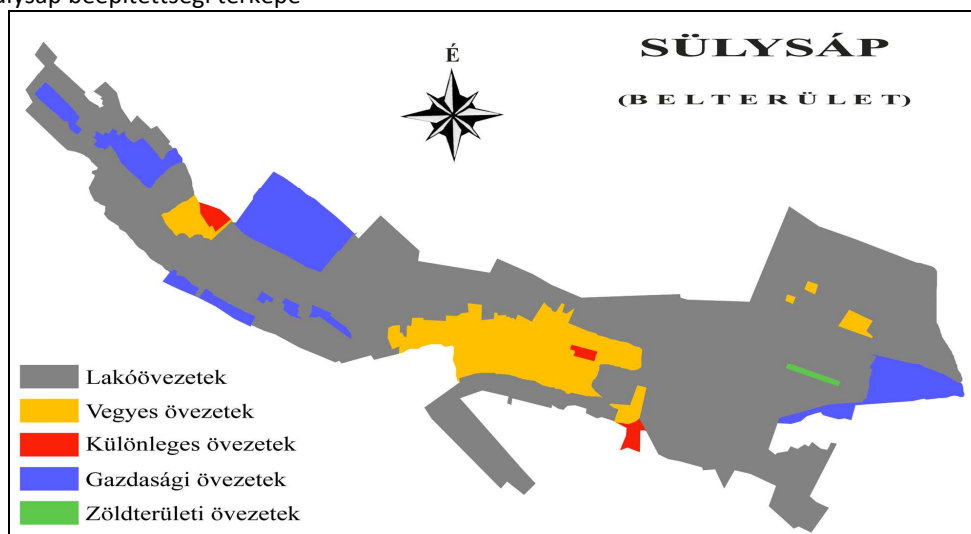
Mindezek mellett településközpontnak tekinthető a Szent István tér és Malom utcai iskola környezete, folytatásában a vasútállomással és buszpályaudvarral, ahol a település legfőbb intézményi-kereskedelmi egységei összpontosulnak.

A Tápió-folyó, valamint a domborzati viszonyok következtében az 555 hektár nagyságú belterület rendkívül szabdalt, a tápiósápi rész vertikálisan is tagolódik, mely a Sápi-patak szűk, kb. 200-300 m szélességű, mintegy 30-45 m-t is elérő relatív szintkülönbségekben nyilvánul meg. Két fő út, a Kossuth Lajos út és a Dózsa György út halad itt keresztül, ezeket keresztirányban kis utcák, közök kötik össze. Az 1960-as években a Szőlősnaralót belterületté nyilvánították, mely komoly fejlődésnek indult. E településrész a község legújabb része, terve-

zett jellegét szabályos telekosztása és épületállománya is igazolja.

A nagyközségben a 2005-ben elfogadott helyi építési szabályzat értelmében beépítésre szánt, illetve beépítésre nem szánt, valamint zöldterületek különíthetők el. A beépítésre szánt területek esetében műszaki paraméterekkel igyekeznek az önkormányzat egységes településképp kialakítására. Ennek keretein belül lakóövezeteket, vegyes övezeteket, gazdasági övezeteket és különleges övezeteket határol le a szabályzat. A lakóövezetben legfeljebb négylakásos lakóépület kialakítása megengedett, kizárólag magastető alkalmazásával minimum 14 méter széles telken. A vegyes övezetek, a településközpont vegyes építési övezetek intézményi, kereskedelmi, szolgáltatási és egyéb, lakóterületet nem zavaró funkciók elhelyezésére szolgálnak. A közintézmények telkén szolgálati lakás létesítése megengedett, emellett a településközpont épületállományával kapcsolatban is előre meghatározott műszaki paraméterek érvényesek, melyek szintén az egységes arculat kialakításához nélkülözhetetlenek. A gazdasági területek kereskedelmi-szolgáltató, gazdasági, illetve ipari-gazdasági építési övezetekbe tartoznak. Ebbe a kategóriába került besorolásra a Vasút utca egy része, a Pesti út és a Fő út egy szakasza. Külterületen a Szecsői út, valamint a település belterületétől északra fekvő két major és a belterülettől délre eső major területe is a gazdasági terület közé tartozik. A nagyközség külterületének arra alkalmas helyein új kereskedelmi-szolgáltató gazdasági funkciójú területek kerültek kijelölésre. A cél a jelenleg belterületen működő, a környezet számára zavaró hatású tevékenységet folytató vállalkozások fokozatosan e területekre települjenek ki, az újonnan letelepülők e területeken kapjanak lehetőséget. Különleges területként tartják számon a településen a sportpályákat, a temetőket, valamint a sport-rekreációs területeket, illetve a tervezett strand- valamint a térségi szennyvíztisztító-telep területét.

5. ábra: Sülysáp beépítettségi térképe

2000 óta építési telkek parcellázására alacsony számban került sor, mivel az önkormányzati területek 1998-ra 90%-ban értékesítésre kerültek. 2000 év előtti időszakban a helyi helymegjelölésben Grósz-tanyának nevezett területen 150 telek parcellázására került sor, melyeken falusias lakóövezet került kialakításra. Néhány telek még megmaradt, ezek felhasználásával halasztott értékesítésű bérlakás építési projekt indult 2007-ben, hat telek eladására volt lehetőség.

Az ezredforduló óta a nagyközség területének intenzívebb beépítése folyik, amely a település szerkezetének átalakulását eredményezi. Ez belső tömbfeltárásokban, nyeles telkek kialakításában nyilvánult meg, ami összhangban van a vidéki lakosság életformájának változásával

is, sokan felhagynak a nagy telkek mezőgazdasági művelésével, értékesíteni kívánják a belső tömböket, ezáltal a városiasodás a község építészeti képén, telekszerkezetén is jól látszik. A magánforgalomban kialakított telkek száma ugyancsak 150-re tehető. A Meleg-völgyben kialakított lakóparkban 35 lakás építésére van lehetőség, ahol egyedi beépítési tervvel rendelkező magánterület alakult ki, melynek értékesítése, beépítése megkezdődött, folyamatosan növekszik a már használatbavételi engedéllyel rendelkező lakóházak száma. A lakópark hegyvidéki, városias lakóterületnek minősül. Ez a 350-es telekszám, a hozzá tartozó családi ház építéssel, lefedi a nagyközség lakosságszámának gyarapodását, mely 1500 fő 1998-tól 2006-ig.

A telkek nagysága, alakja jelentős mértékben függ a kialakítás méretétől, nagyságuk változatos: a régebbi településrészekben jellemzően 1000 m² és 3000 m² között mozog, az új beépítésű részekben (mint pl. Szőlősnymaraló) viszont 700-800 m² körül alakul. Míg a település történelmi magjaiban az oldalhatáron álló fésűs beépítés, addig az újabb részekben a szabadonálló családiházak beépítése jellemző. A régi beépítésnél keskeny, hosszú, míg az új részekben normál méretű telkek jellemzőek.

Jellemzőek a nagytelkes lakóterületek, amelynek oka az, hogy a háztáji termelés lehetőségeinek az átlagosnál jobb az adottságai. Sülysápon sajnos nem beszélhetünk meglévő, funkcionáló zöldfelületi rendszerről. Történelmileg kialakult hagyománya a díszkerteknek ezen a területen nem volt, bár ez alól egyetlen kivételt a sápi Hevesy-park képezi. Az itt élő és gazdálkodó szegény és középparaszti népességnek sem igénye, sem lehetősége nem volt nagyobb zöldfelületek kialakítására.

A külterületek nagysága 4112 hektár. Lakott külterületek: Nagyoszlár, Cirokvölgy, Sűrűpuszta, Szecsői út, Kistelek, Sándorszállás, Jakabszállás. A terület-felhasználást jelentősen befolyásolják az éghajlati, és talajadottságok, így az aránylag kevés csapadék és a homoktalajok kedvezőtlen tulajdonságai szabnak gátat a termelésnek.

A település képét jelentős mértékben formálja és rendezettségét is erősíti, hogy az épületek döntő részben egyszintesek vagy mindössze egy emelettel rendelkeznek. A nagyközségben a lakások és üdülők döntő többsége földszintes és jellemzően egyetlen családnak ad otthont.

Sülysáp lakásállománya folyamatos növekedést mutat, mely történelmi múltjára és a főváros közelségére vezethető vissza. Ezek korából következtetni lehet a település fejlődésének állomásaira is. Ez alapján kitűnik, hogy a szuburbanizációs folyamatok és a gazdasági fejlődés következtében az 1960-as évektől nőtt a lakásépítési kedv a nagyközségben, csúcspontját az 1970-es években érte el köszönhetően a budapesti agglomerációban fekvő települések meginduló dinamikus fejlődésének. Az 1990-es évektől az építés mellett a lakásvásárlási kedv élénkülése érzékelhető, amely során már meglévő lakásállomány átalakításával igyekeznek a településre költöző új lakosok saját igényeiknek megfelelően kialakítani lakókörnyezetüket. Az építési kedvet jól tükrözi, hogy az ezer lakosra jutó épített lakások száma 1990-2006 között a hasonló népességekategóriájú városok országos átlagához (45,6) viszonyítva nagyobb arányban nőtt a nagyközségben (65,4).

II.3.2. Települési infrastruktúra

A nagyközségben a közműhálózatok az elmúlt években jelentős fejlődésen mentek keresztül, mivel a víz-, gáz-, és villamosenergia-ellátáson túlmenően folyamatosan kiépült a hírközlés valamennyi vételi lehetősége. Mindezekre feltétlen szükség volt a település térségi szerepének erősödése kapcsán, hiszen a közműrendszerek kiépítettsége lehetőséget kínál a telepü-

lés beépítés-fejlesztéseinek biztosítására. A közműhálózat további fejlesztése a rövidtávon megvalósuló célok egyike, továbbá a hulladékkezelés korszerűsítése keretében 2008.-ban megkezdődik a szilárdhulladék-tároló rekultivációs programja, mivel a település bekapcsolódott a Duna-Tisza-közi Nagy-térségi Szilárdhulladék-kezelési programba, ezáltal a korábban használt szilárdhulladék-lerakó más célú hasznosítására dolgozott ki stratégiát az önkormányzat. A közműhálózat fejlettségét megfelelőnek mondható. A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya kedvezőbb (94,3%), mint a hasonló népességekategóriájú városok országos átlaga (92,6%), jelenleg 1922 ezeknek a lakásoknak a száma. A nagyközségben a lakások vezetékes ivóvízzel való ellátottsága 100%-osnak tekinthető, éppúgy, mint a lakások villamos energia-és gázellátottsága, valamint a hírközlő hálózat-, a telefon-és a kábeltelevíziós hálózat kiépítettsége is maximális (100%) Sülysápon.

Sülysápon a villamosenergia-ellátás kis-és közép feszültségű hálózatai általában légvezetékes formában épültek ki, a földkábeles megoldás még kevésbé elterjedt a településen. A nagyközség villamosenergia-ellátása 100%-osnak tekinthető, már 1965-ben megkezdtek a villamosenergia-hálózat kiépítését, a nagyközségben még a zártkerti ingatlanok is teljes ellátásban részesülnek. Az elektromos hálózat üzemeltetője az Észak-Magyarországi Áramszolgáltató Rt Gyöngyösi Üzlet-igazgatósága, mely Nagykátán és Gyömrőn tart fenn telephelyet. Sülysápon az oszloptranzformátorok kialakításakor szem előtt tartották a későbbi kapacitásbővítést, ezáltal könnyen megoldható nagyobb teljesítményű transzformátor-bővítés. A közvilágítás a település teljes területén, még a külterületeken is maradéktalanul megoldott. A folyamatosan növekvő energiaigény előrevetíti, hogy a várható beépítés-fejlesztések esetén új leágazások, transzformátor állomások és kifizetésű hálózatszakaszok kiépítésére van szükség.

II.3.3. Gazdasági jellemzők

A település gazdaságtörténete Tápiósüly és Tápiósáp települések gazdaságtörténetével azonos, hiszen előbb 1950-ben, majd véglegesen 1970-ben egyesült a két település. A két településrész fejlődése eltérő vonásokkal, viszont azonos ütemben ment végbe. Sülysáp gazdasága több pilléren nyugszik. A település fontos kereskedelmi és hadiútvonal mentén feküdt a középkorban, mely teljes egészében meghatározta gazdasági fejlődését. Emellett a természetföldrajzi környezet is segítette a mezőgazdasági fejlődés kibontakozását, hiszen a Gödöllői-dombság részeként a terület a legjobb minőségű, löszön képződött mezősi talajjal rendelkezik, mely kitűnő lehetőséget biztosít a mezőgazdasági művelés számára. A tatárjárás és a török pusztítása is érzékenyen érintette az itt élő lakosságot. Nemesi családok birtokaként indult fejlődésnek, a mezőgazdasági tevékenység volt meghatározó már a 17. században, gabonatermesztés mellett szarvasmarha-tartással is foglalkoztak az itt élők. A gazdaság felélénkülése azonban csak a szatmári béke (1711) után indulhatott meg, ekkor már a legfontosabb kiviteli cikk a marha, amelynek legeltetése környező puszták bérlésével történt. 1726-ban már 84 jobbágyot tartottak számon, akik közül 39 fő az 1700 előtt is a településen lakott. A 18. században az itt élő jobbágyok közepes méretű földterülettel rendelkeztek, mellettük megjelentek a zsellériparosok is, így rendelkezett a település kováccsal, mészárossal, kocsmárossal, molnárral. A népesség növekedésével párhuzamosan céhesedés indult, majd 1872-ben már ipartestületek alakultak, mely a gazdasági fejlődés egy újabb szakaszát jelzi.

Tanyák nem voltak jellemzőek erre a területre, sokkal inkább a törpebirtokok elterjedése szembetűnő a néhány nagybirtok mellett, valamint az 1850-es, 1860-as években az önálló paraszti birtokok létrejötte. Az ipar a Kőbánya-Szolnok vasútvonal kiépülésével párhuzamo-

san indult fejlődésnek, illetve a kereskedelmi útvonal mentén történő elhelyezkedés szintén pozitív irányba befolyásolja a település gazdasági helyzetének változását. Ennek hatására az 1900-as évek elején a két malom mellett bank, szálloda és vendéglő is üzemelt Sülysápon, tehát a szolgáltató szektor jelenléte már ekkor megfigyelhető a településen. 1960-an a termelészövetkezet felállításával jól szervezett mezőgazdasági munka indult a nagyközséghez tartozó termőföldeken, ez a növénytermesztés (gabonafélék, szántóföldi növények, repce), állattenyésztés és egyes melléküzemágak hatékony működését eredményezte. Emellett a közel 500 alkalmazottal tevékenykedő Alsó Tápió menti ÁFÉSZ sülysápi központtal irányította a környék gazdasági életét, jelentős exportot lebonyolítva Franciaország, az USA és Olaszország irányába. Az 1980-as évekre a helyben foglalkoztatottak döntő többsége a termelészövetkezet melléküzemágaiban, valamint a helyi ipari üzemekben dolgozott. A rendszerváltozást követően a termelészövetkezetek megszűnésével és a földek magánkézbe adásával lehetőség nyílt az egyéni vállalkozóknak a termelésre és az újonnan alakult Mezőgazdasági Szolgáltató Kiszövetkezet (amely a földterület közel 50%-át bérelte a földtulajdonosoktól) jelentős létszámú munkaerőt foglalkoztatott.

A magas színvonalú mezőgazdaság mellett a szolgáltató szektor megjelenése és térhódítása a XX. század első éveiben kezdődött. A vasút kiépülése és modernizációja nagymértékben hozzájárult a település gazdasági fejlődéséhez. A szocializmusban is a mezőgazdaság, valamint a melléküzemágakban folyó ipari termelés a fő tevékenységi kör a településen, emellett a kereskedelemi és szolgáltatói funkciók erősödését tapasztalhattuk. Az ipar térnyerése csupán a rendszerváltozást követően vált meghatározóvá, ekkorra a mezőgazdaság jelentősége csökkent. A vállalkozói kedv élénkülésével egyre több ipari és szolgáltató kisvállalkozás jelent meg Sülysápon, számuk évről évre gyarapodott. 1995-ben pedig egy ipari tevékenységet folytató nagyfoglalkoztató is megjelent a településen. Napjainkban mezőgazdasági tevékenységet mindössze egy jelentősebb cég folytat Sülysápon, ugyanakkor hat kisebb és egy nagyobb ipari vállalkozás működik a nagyközségben. Az infrastruktúra fejlesztésével, a közlekedési feltételek minőségi javításával, az elkerülő utak megépülésével még több vállalkozás megtelepedése, új befektetők megjelenése várható.

A településen 2008. év végi állapot szerint 464 működő vállalkozás volt bejegyezve, melyek többsége jogi személyiség nélküli gazdasági egység. A jogi személyiségű vállalkozások közül 83 foglalkoztat 50 főnél kevesebb munkavállalót, míg két vállalatnak fejlettebb középvezetési kategóriát jelentő 50-249 fő közé eső alkalmazottja van.

1. táblázat: Működő vállalkozások Sülysápon 2004-2008.

Év	Működő vállalkozások száma (db)		
	Egyéni	Társas	Összesen
2004.	270	171	441
2005.	275	174	449
2006.	262	189	451
2007.	243	196	439
2008.	239	225	464

Forrás: KSH

A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya a rendszerváltás követően hatodára csökkent, ugyanakkor az ipari és építőipari tevékenységet folytató munkavállalók aránya 38% feletti értékre növekedett. A nemzetgazdasági ágak közül a modern társadalmakra jellemző struktúra alapján a szolgáltató szektor részesedése a foglalkoztatottak létszámából a legnagyobb

arányú, 2001. évi adat alapján 59,2 %. A helyben lakó aktív keresők száma a településen 2921 fő, míg a helyben foglalkoztatott aktív keresők száma 1685 fő. A település a budapesti agglomerációs gyűrűben fekszik, a főváros közelsége következtében magas az eljárók száma, ez már a szocializmus éveiben is jellemzőnek volt tekinthető, amely a rendszerváltást követően, a piacgazdaságra való áttéréshez köthetően, az urbanizációs fejlődés hatására még dominánsabbá vált. A település gazdasági életében meghatározóak továbbá a szomszédos településekről naponta bejáró dolgozók, akiknek száma 2001-ben 598 fő, a kistérségben az ingázók második legnépszerűbb célterülete Sülysáp ezzel a naponta a településre ingázó munkavállalói létszámmal.

2. táblázat: Sülysáp legjelentősebb foglalkoztatói

Vállalkozás	Tevékenységi kör	Foglalkoztatottak száma (fő)	Ebből bejáró (fő)
VAS-FA Bt.	épületgépészet, légtechnikai szerelés, ezenkívül lakatos és asztalos munkák	5	2
EBM Hungary Kft.	ventilátor motorok összeszerelése	444	304
Jász-Plasztik Kft.	műanyag feldolgozás	Kb. 60	Kb. 40
Feroland Kft.	fémmegmunkálás, gépi forgácsolás	72	
Tápiócsir Kft.	baromfihús feldolgozása, tartósítása, hús-, baromfihús – készítmény gyártása	73	változó
BMB Kft.	mélyépítés, földmunkavégzés	11	9
Pusztai Elektronika Kft.	villamos gépek, berendezések elektromos tekercseinek gyártása	10	7
Szóró Ipari Kereskedelmi Kft.	könnyűfémöntés, szerszámkészítés	65	10
DELTA Távközléstechnikai Kft.	távközlési hálózatok építése	10	6
G-NAGY Kft.	szántóföldi növénytermesztés, takarmány-gazdálkodás, erdészeti tevékenység, biomasz-sza értékesítés	12, szezonban 16	3
Alsó-Tápió-menti ÁFÉSZ	üzletek bérbeadása, ipari tevékenység	35	
Monor és Vidéke Takarékszövetkezet	egyéb monetáris közvetítés		Gyömrői székhelyű
Hasznos Szolgáltató Kft.	vashulladék feldolgozás és nagykereskedelem		Kókai telep-helyű

Forrás: Vállalkozások által közölt adatok

A századfordulón a település területén a nagybirtok és törpebirtok egyaránt jellemző volt. A legjelentősebb nemesi családok, akik nagybirtokkal rendelkeztek a településen a Rozgonyi, a Haader, a Hevesy, Sőtér és a Grassalkovich famíliák voltak. A II. világháborút követően a nagybirtokok felosztásra kerültek. Az 1960-as évek erőltetett téjeszesítése révén az egyéni vállalkozók száma minimálisra csökkent, a férfiak döntő többsége a mezőgazdasági munkát háttérben hagyva a közeli fővárosba ment gyáripari munkásnak. Létrejött a Tápiósápi Petőfi Termelőszövetkezet és a Tápiószőlő Állami Gazdaság, mely z 1970-es településegyesüléssel Sülysápi Tápiógyöngye Mezőgazdasági Termelőszövetkezet néven folytatta tevékenységét. Az üzemméretnek köszönhetően még hatékonyabb termelést tudott folytatni a termelőszövetkezet, amely az 1970-es évek közepétől, melléküzemágakkal kiegészülve növelte termelékenységét. A rendszerváltást követően felszámolásra került, helyette létrejött a Mezőgazdasági Szolgáltató Kiszövetkezet.

A mező-és erdőgazdaságban foglalkoztatottak aránya a gazdasági szerkezetben alacsony arányt képvisel, napjainkban nem éri el a 3%-ot sem, mely az 1990-es adathoz képest (12,7%) jelentős visszaesésként értékelhető. Jelenleg két mezőgazdasági tevékenységet foly-

tató vállalkozás működik a településen, egyrészt a Tápiócsir Kft, melynek baromfifeldolgozás a fő profilja, másrészt a G-Nagy Kft, mely növénytermesztéssel, takarmánytermesztéssel, biomassza értékesítéssel és erdészeti tevékenységgel igyekszik kielégíteni a vásárlók igényeit. A 2000. évi összeírás alapján a nagyközségben 741 egyéni gazdálkodó folytat mezőgazdasági tevékenységet.

Sülysáp gazdaságában napjainkban a szekunder szektor jelenléte meghatározó, a foglalkoztatottak 38,1%-a vállal munkát az iparban, számos ipari tevékenységet folytató vállalkozás működik a településen, melyek kiterjedt hazai és külföldi kapcsolatrendszerrel rendelkeznek, illetve országos jelentőségű cég is üzemel a nagyközségben, mely specializált termékstruktúrájával jelent meg a piacon, ezáltal az európai országokban is keresetté váltak termékei.

Az ipar megjelenése és fejlődése Sülysápon az 1770-es évekre tehető, ekkor alakultak az első céhek, éltek és tevékenykedtek már a településen háziipari tevékenységet folytató zsellér-iparosok. Az 1870-es években a céheket az ipartestületek váltották fel. A gazdasági fejlődése motorjává vált a vasút, megkönnyítette a teher- és személyszállítást, emellett a kereskedelmi útvonal melletti fekvés is elősegítette iparosok megtelepedését. A településen az ipar szerepe a termelőszövetkezetek melléküzemágainak megalakulásáig csekély mértékű volt, illetve jórészt a mezőgazdasági termékek feldolgozására, annak az ágazatnak a kiszolgálására volt hivatott, a szocializmus időszakában az országban általánosan jellemző iparosítás csak kis mértékben érintette Sülysápot. A rendszerváltást követően a korábbi gazdasági szerkezet átalakult, modernizálódott. Számos ipari tevékenységet folytató vállalkozás kezdte meg működését a településen, közülük kettő középvállalkozásnak minősül az 50-249 fő közötti alkalmazotti létszámával.

A szolgáltatások és kereskedelem tekintetében is térségi szerepet tölt be Sülysáp, hiszen a környező települések, Kóka, Mende, Úri és Tápiószecső lakói a nagyközségben veszik igénybe a különböző szolgáltatásokat. Ipari, kereskedelmi, pénzügyi szolgáltatók egyaránt működnek a településen, rendkívül széles kínálattal igyekeznek kielégíteni a lakosság igényeit.

A terciér szektor már kezdeti formájában a XVIII. században megjelent a községben, jelentősége a történelem folyamán mindig is meghatározónak tekinthető. A népességszám gyarapodásával, a vasút kiépülésével párhuzamosan megjelent a településen az első szálloda és vendéglő is. A szolgáltató szféra fejlődése akkor vett lendületet, amikor a szocializmus évtizedeiben Sülysáp volt az Alsó-Tápió menti ÁFÉSZ központja, 500 alkalmazottjával szervezte a térség gazdasági életét, bonyolította az exportot Franciaország, Olaszország és az USA irányába. A rendszerváltást követő gazdasági szerkezetátalakulás tovább erősítette ennek a szektornak a helyzetét, számos szolgáltató egység kezdte meg működését a nagyközségben. A helyben lakó aktív foglalkoztatottak 59,2%-a dolgozik a terciér ágazatok valamelyikében, ami az 1990-es adatokhoz viszonyítva csaknem 13%-os emelkedést mutat, mely megfelel a modern társadalmakra jellemző struktúrának.

Sülysáp kereskedelmében a kisvállalkozások a dominánsak, melyek széles választéka kielégíti a nagyközség és a környező települések lakóinak igényeit. A szolgáltatók száma folyamatosan bővült a rendszerváltást követően és sokszínű kínálattal állnak a vevők szolgálatában.

A 97 kiskereskedelmi üzlet jelentős számúnak tekinthető, egy Sülysáphoz hasonló méretű és lakosságú városi jogállású település esetében is meghatározó. A kiskereskedelmi üzletek közül 23 élelmiszer jellegű, a nagyobb méretűek közül a COOP illetve a CBA üzletláncokhoz tartozók érdemelnek említést. A környező települések (Kóka, Úri, Tápiószecső, Mende) lakói rendszeresen átjárnak Sülysápra vásárolni, hiszen lakóhelyükön nem található jelentős méretű kereskedelmi egység, ezért a térségi szerepkör itt is megfigyelhető a nagyközség életében.

III. SÜLYSÁP KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Az egyes környezeti elemek állapota összességében meghatároz egy környezetminőséget, melynek érzékelhető változását esetenként tapasztaltuk az elmúlt években.

Kicsit távolabbról közelítve elmondható, hogy a Közép-magyarországi Régió részeként Sülysáp környezetterhelési szempontból igen kedvezőtlen helyzetben van. Ugyan a régió összes településeinek nem egészen 32%-a található fokozottan érzékeny területen, de ezeken él a térség népességének több mint 78%-a. Pest megye Duna-Tisza-közére eső településeinek többsége a környezetszennyezésre érzékeny kategóriában található.

Sülysápot tekintve jól látható, hogy településünk életét, állapotát alapvetően két dolog befolyásolja: a fővároshoz való közelsége és térségközponti szerepe. Ezek egyik oldalról kedvező tények ugyanakkor számos kedvezőtlen környezeti hatással járnak, illetve számottevő környezeti kockázatot is jelentenek. Nyilvánvaló ugyanis, hogy míg a település elhelyezkedése, környezeti értékei fontos alapját jelentik a fejlődésnek, egyúttal jelentős helyi és átmenő forgalmat is generálnak, és ez nyilvánvalóan jelentkezik a hulladékmennyiség, a zaj- és a légszennyezettség értékeiben egyaránt.

Illetve sajátos nehézséget jelent a nem lakóterületen élők viszonylag magas száma is, ami főként a megfelelő hulladékkezelésben jelent problémát.

3. táblázat: A környezetvédelemmel kapcsolatos legfontosabb mutatók településünkön (2010)

Terület	47,33 km ²	
– ebből belterület	5,52 km ²	
– ebből külterület	41,81 km ²	
Lakó népesség	8224 fő	
Külterületi lakosság száma és aránya	342 fő	4,2 %
Lakások száma	2972 db	
Közüzeti vízhálózat hossza	42,1 km	
Közüzeti ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma és aránya	2868 db	96,5 %
Vezetékes gázzal fűtött lakások száma és aránya	2438 db	82 %
Rendszeres szemetgyűjtésbe bevont lakások száma és aránya	2811 db	94,6 %
Összes belterületi közút hossza	43,7 km	
Összes belterületi burkolt közút hossza	16,07 km	
Összes belterületi zöldterület nagysága	14,75 ha	
Játszóterek száma	4 db	
Személygépkocsi állomány	2441 db	
Teherszállító gépjárművek száma	451 db	

A település környezeti állapota a következőkben a Kvt. 48/E. §-ában felsorolt témakörök mentén kerül részletesebben elemzésre.

III.1. Légszennyezettség

Térségünk levegőminőségi állapota az átmenő forgalom, a forgalmi dugók miatt folyamatosan romlik. A parlagfű és más allergén növények pollenterhelése is növekvő tendenciájú.

A légszennyezettség tekintetében az immisszió és az emisszió vizsgálata egyaránt fontos.

Immisszió: egy adott területen különböző szennyeződést okozó anyagoknak a környezetbe (levegőbe, talajba, vízbe) jutása. A szennyező anyagokra vonatkozó immissziós határérték

ezeknek a megengedett koncentrációját fejezi ki; különböző minőségi normák határozzák meg. Az élő szervezetek különböző ellenállóságot mutatnak az immissziós kórokkal szemben, pl. egyes fák rezisztenciával rendelkeznek különböző porszennyezéssel szemben.

Emisszió: kibocsátás; különféle, általában szennyező anyagoknak a környezetbe jutása. Okozhat levegőszennyeződést, vízszennyeződést vagy talajszennyeződést. Határértékét, az egy adott forrásból kibocsátott szennyezőanyag-mennyiséget, rendelkezések határozzák meg.

III.1.1. Immisszió

Magyarország területét az egyes légszennyezőanyagok által okozott légszennyezettség mértéke alapján zónatípusokba sorolták. A 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet jelöli ki a légszennyezettségi zónákat és agglomerációkat. A légszennyezettségi csoportokat a 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 4. számú melléklete határozza meg, az alábbiak szerint:

Az **A** csoport a levegő védelméről szóló külön jogszabályban meghatározott agglomerációkat jelöli.

A **B** csoport olyan területeket jelöl, ahol a légszennyezettség egy vagy több anyag esetében meghaladja a légszennyezettségi határértéket.

A **C** csoportba kerülnek azok a területek, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határérték és a tűréshatár között van.

A **D** csoportba tartoznak azok a területek, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

Az **E** csoport olyan területekre vonatkozik, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

Az **F** csoportba sorolják azon területeket, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

A talajközeli ózon az egész ország területén O-I besorolású, azaz koncentrációja meghaladja a célértéket. Az O-II csoport jelöli azokat a területeket, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a hosszú távú célként kitűzött koncentráció értékét.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendelet szerint Pest megye területe az alábbi táblázat alapján sorolható zónacsoportokba:

4. táblázat: Pest megye zónacsoportok szerinti besorolása

Szennyezőanyag	1. zónacsoport Budapest és környéke	10. zónacsoport Az ország többi területe
Kén-dioxid	E	F
Nitrogén-dioxid	B	F
Szén-monoxid	D	F
Szilárd (PM10)	B	E
Benzol	E	F
Talaj-közeli ózon	O-I	O-I

PM10 Arzén	F	F
PM10 Kadmium	F	F
PM10 Nikkel	F	F
PM10 Ólom	F	F
PM10 benz(a)-pirén	B	D

A kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok és az ülepedő por tekintetében egyes légszennyező anyagok tájékoztatási és riasztási küszöbértékeit, valamint a nyilvánosság tájékoztatásának szabályait az alábbi táblázat foglalja össze.

5. táblázat: Levegővédelmi tájékoztatási és riasztási küszöbértékek

Légszennyező anyag [CAS szám: Chemical Abstracts Service azonosító száma]	Határérték [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		
	Átlagolási időszak	Tájékoztatási küszöbérték	Riasztási küszöbérték
Kén-dioxid [7446-09-5]	1 óra	400 három egymást követő órában	500 három egymást követő órában vagy 72 órán túl meghaladott 400
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	1 óra	350 három egymást követő órában	400 három egymást követő órában vagy 72 órán túl meghaladott 350
Szén-monoxid [630-08-0]	1 óra	20 000 három egymást követő órában	30 000 három egymást követő órában vagy 72 órán túl meghaladott 20 000
Szálló por (PM_{10})	24 óra	75 két egymást követő napon és a meteorológiai előrejelzések szerint a következő napon javulás nem várható	100 két egymást követő napon és a meteorológiai előrejelzések szerint a következő napon javulás nem várható
Ózon [10028-15-6]	1 óra	180 három egymást követő órában	240 három egymást követő órában vagy 72 órán túl meghaladott 180

Forrás: 4/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet

Pest megye területén az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) 5 db automata (3 db Százhalombattán, 1 db Tökölön, 1 db Vácon) és 6 db manuális mérőállomást (2db Budaörsön, 1 db Cegléden, 2 db Szentendrén, 1 db Vácon) üzemeltetett 2007-ben. Ezek különböző jellegű légszennyezettségeket mérnek: városi háttér, lakó és ipari övezet, illetve területeket, ahol a közlekedés a meghatározó.

A Sülysáphoz közelebb eső ceglédi manuális mérőállomáson kizárólag ülepedő pormérést végez, az eredmények határérték alattiak. Általánosságban elmondható, hogy a Pest megyei mérőállomások eredményei alapján a vizsgált területeken nitrogén-oxidok és a szálló por (PM_{10}) jelent levegőminőség szempontjából kisebb problémát, különös tekintettel a nagyobb forgalmú útvonalak közelére vonatkozóan, azonban Sülysáp elhelyezkedése és gazdasági adottságai miatt nem tartozik a veszélyeztetett települések közé.

III.1.2. Emisszió

Pest megye légszennyezettségének alakulásában jelentős szerepet játszanak az ipari kibocsátók. Az Európai Unió EPER (EPER: European Pollutant Emission Register) programjának hatálya alá Pest megye területén belül összesen 4 db telephely tartozik: Szentendrei Papírgyár

Zrt. – Szentendre, FÉG Konvektorgyártó Zrt. – Ócsa, MOL Nyrt. Dunai Finomító – Százhalombatta, Dunamenti Erőmű Zrt. – Százhalombatta, azonban ezek mindegyike távol esik a településtől, ráadásul közülük küszöbérték feletti légszennyezőanyag kibocsátással csak a MOL Nyrt. Dunai Finomító és a Dunamenti Erőmű Zrt. rendelkezik

6. táblázat: Légszennyező-anyagok kibocsátása Pest megyében (2006)

Légszennyező	Kód	Kibocsátási határ (kg/év)
Szén-dioxid	999	50 000
Szén-monoxid	2	50
Nitrogén-oxidok (NO ₂ -ként)	3	50
Kén-dioxid	1	10
Szilárd anyag	7	100
Benzol	150	5
Xilolok	152	100
Etil-benzol	157	100
Toluol	151	100
Paraffin szénhidrogének	598	100

Forrás: KDV-TVF

Mindezek alapján elmondható, hogy Süllyápon a legjelentősebb légszennyező forrásként a közúti közlekedést és a lakossági fűtésből eredő légszennyezést jelölhetjük meg. Kevésbé jelentős a helyi ipari tevékenységből, a vasúti közlekedésből, illetve a más településekről eredő légszennyezés hatása.

III.1.3. Fűtési energia használati adatok

A közúti forgalom – melynek hatásairól külön pontban lesz szó – után a lakossági fűtésből eredő légszennyezés a második legjelentősebb légszennyező hatás, ezért fontos felmérni a lakossági vezetékes gáz, illetve melegvíz-ellátási körülményeket.

A településen a gázellátás fejlődött a legtöbbet az utóbbi időben, mivel az egész nagyközségben kiépült a középnyomású gázhálózat, üzemeltetője a Főváros Gázművek Zrt., mely Süllyápon önálló kirendeltséggel rendelkezik. A településen levő gáznyomás-szabályozótól indul a községi középnyomású elosztóhálózat, melynek kiépülése 1993-ban vette kezdetét. A gázhálózat kiépítettsége teljes körű, a rákötöttséget tekintve a lakások 82-83% van csatlakoztatva a rendszerre. Az új beépítések a hálózat bővítését kívánják meg, figyelembe véve az új lakóterületek, illetve az ipari, kereskedelmi és szolgáltató gazdasági területek igényeit.

Ugyanakkor szintén a válság, illetve a gázár emelkedésének következménye az, hogy a lakosság egy része visszatért a hagyományos tüzelőanyagokhoz, főként a fa-, illetve szénttüzeléshez, ami jelentős levegőszennyezés-növekedést generál.

III.2. Zaj és rezgés elleni védelem

III.2.1. Zajvédelemre vonatkozó előírások

Világviszonylatban a zajterhelés az egyik legjelentősebb környezeti konfliktussá lépett elő.

Településünkön is többféle övezet fordul elő, így lakóövezet, gazdasági, mezőgazdasági, közlekedési, erdő vagy zöldterület. Mindezekre a területekre a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet határozza meg zajterhelési határértékeket, amelyet a következő táblázat foglal össze.

7. táblázat: Zajterhelési határértékek (üzemi létesítmények)

Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* [dB]	
	nappal (06h - 22h)	éjjel (22h – 06h)
Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	55	45
Gazdasági terület	60	50

* Értelmezése az MSZ 18150-1 szabvány és az MSZ 15037 szabvány szerint.

E jogszabály különböző úttípusokra is megállapít határértékeket, amelyeket a következő táblázat tartalmaz.

8. táblázat: Zajterhelési határértékek (közlekedés)

Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM'kö megítélési szintre* (dB)					
	kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonalról és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől*** származó zajra	
	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

* Értelmezése a stratégiai zajterképek és intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 3. számú melléklet 1.1. pontja és 5. számú melléklet 1.1. pontja szerint.

** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb, légszavars repülőgépek, illetve 2,73 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb helikopterek közlekednek.

*** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb, légszavars repülőgépek, 2,73 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb helikopterek, valamint sugárhajtású légijárművek közlekednek.

III.2.2. Zajforrások

Napjainkban a környezeti zajforrások közül a közlekedés, és ezen belül a közúti közlekedés

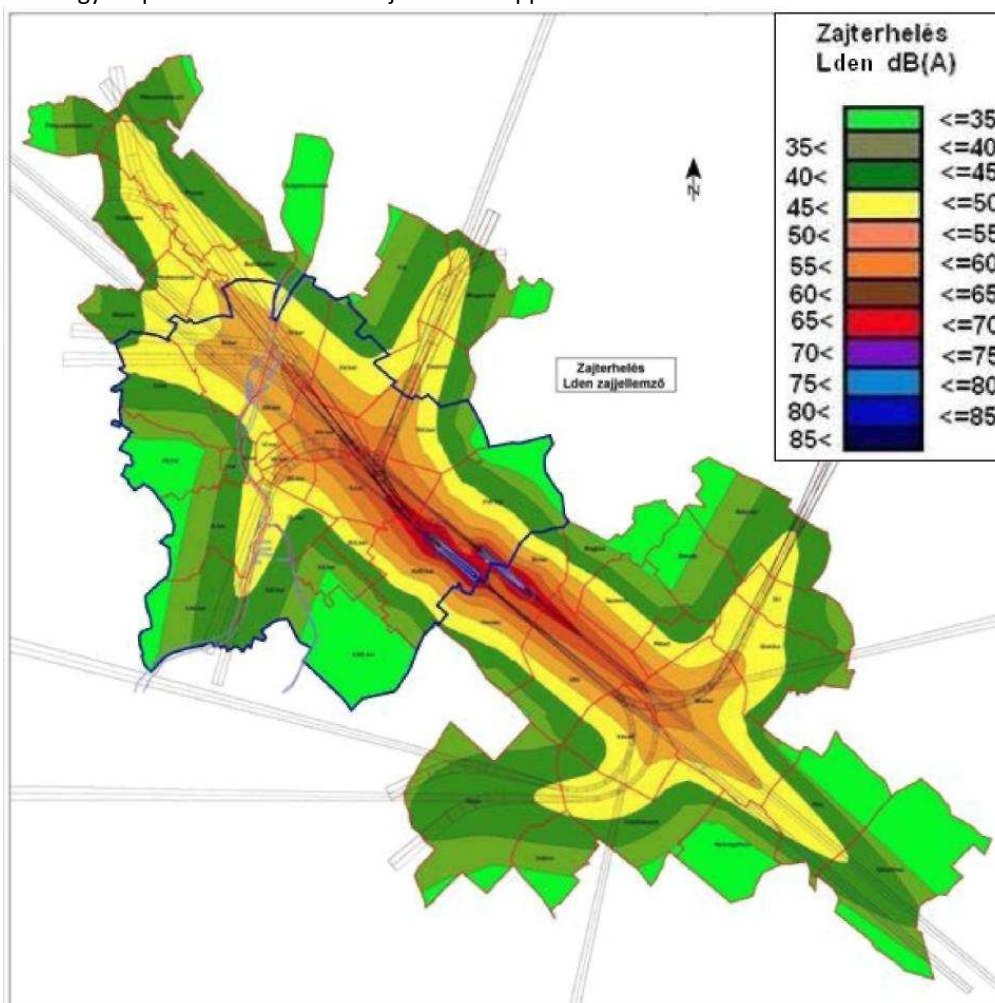
az, amely a lakosság számára leginkább kellemetlenséget okoz. Sülysáp zaj- és rezgéshelyzetét is alapvetően a közlekedés (31. sz. másodrendű főút és mellékútjai) és a 120a jelű Budapest-Szolnok-Békéscsaba vasútvonal határozza meg.

A fő közlekedési létesítmények számára az EU szabályozással stratégiai zajtérképeket kell készíteni, így 2007 májusában elkészült a Budapest és az agglomeráció stratégiai zajtérképe, közúti közlekedési zaj, vasúti zaj, üzemi zaj és repülési zaj témakörben, a 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet alapján. Ebből jól látható, hogy a megye egyes részeiben kialakult kedvezőtlen zajhelyzet miatt egyértelműen Budapest közelsége tehető felelőssé. A reggeli órákban (6-10 óra között) elindul egy jelentős gépjármű forgalom (személyautók, tehergépjárművek, buszok) a főváros irányába. A délutáni órákban (15-18 óra között) pedig egy ellenirányú forgalom figyelhető meg. A fővárosba tartó főutak, így a 31. sz. főút mentén is a lakosokat jelentős zajterhelés éri. A napi ingázók mellett az ország úthálózatának sugaras szerkezete miatt is jelentős a településen keresztül haladó forgalom. (Lásd az előző fejezetet.)

A vasúti közlekedési zaj a közúti közlekedéshez hasonlóan a vasúti pályák közelében élő lakosokat zavarja. A vasútvonalak általában elkerülik a települések központjait, ez azonban Sülysápon nem így van: mind a főút, mind pedig a vasút majdhogynem hosszában szeli ketté a mintegy 8 km hosszú települést.

Továbbá, nem meghatározó zajforrás a településen, de hatással van annak zajviszonyaira a Férihegyi repülőtér közelsége is, hiszen a le- és felszálló repülőgépek zaja a repülőtértől 30-40 km-re is zajterhelés-növekedést okoz.

6. ábra: A Férihegyi Repülőtér által okozott zajterhelés nappal

Forrás: Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft.

Sülysápon jelentősebb ipari zajforrás nincs, egyetlen nagyobb szórakozóhely a Best off Diszkó Klub, amely azonban a lakóövezeten kívül, a 31-es út mellett található, így zavaró hatása gyakorlatilag nincs.

III.3. Zöldfelület-gazdálkodás

III.3.1. Természetvédelem

A Pest megyében található természetvédelmi területek a Kiskunsági Nemzeti Park 5.000 hektáros része, és a Duna-Ipoly Nemzeti Park jelentős hányada.

Az 1975-ben alapított Kiskunsági Nemzeti Park hazánk második nemzeti parkja. Területének kétharmadát az UNESCO „Ember és bioszféra” programja 1979-ben bioszféra rezervátumává nyilvánította. Vizes élőhelyei a Ramsari egyezmény hatálya alá tartoznak, és fokozottan védettek.

A Duna–Ipoly Nemzeti Park (a továbbiakban: DINP) hazánk leggazdagabb élővilágú nemzeti parkja. 1997-ben alakították a korábbi pilisi és Börzsönyi tájvédelmi körzetekhez kapcsolva az Ipoly érintett szakaszát és ártereit. Működési területe kiterjed Budapestre, Pest, Komárom-Esztergom és Fejér megyére.

Sülysáp területét kisebb mértékben érintik a Natura 2000 hálózat, jelentősebb mértékben az országos ökológiai hálózat (OÖH) területei. Amint már említésre került az ex lege védett területek közé tartoznak a lápok, források, földvárak területei:

- a tápiósülyi Leányvár mint földvár,
- az Alsó-Tápió patak két baloldali mellékága mint forrás,
- az Uri-patak sűrűpusztai mellékága mint forrás,
- a Felső-Tápió felső szakasza menti (Dánnyal, Kókával határos) lápterület.

Természeti területek:

- a Sári-patak, Aranyosi-völgyi víztározó rendszer tavai, nádas partja és az alatta levő nedves rétek,
- a Nagy-mocsarina és a Felső-Tápió-völgy Sülysáp, Kóka és Tápiószecső határán,
- Tápiósápon a Kuklihegy és Tabacsizskai dűlő legelői,
- az Alsó-Tápió-menti tápiószecsői Égeres-legelőhöz kapcsolódó ligeterdő területe.

Pest Megye II. Környezetvédelmi Programja ezen túlmenően feltárta a natúrparkok fejlesztési lehetőségeit, és többek között a Tápió-mente területét is azok közé a területek közé sorolta, ahol natúrparki fejlesztés indokolt.

A natúrpark a nemzeti park, tájvédelmi körzet és a természetvédelmi terület mellett a természeti és kultúrtörténeti értékek megőrzésének negyedik szervezeti formája a természetvédelmi törvény 2004. évi módosítása óta. A natúrpark, mint „az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe, amely e jogszabályban foglaltaknak megfelelően jön létre” egy komplex

környezetvédelmi, természetvédelmi, kulturális értékvédelmi és egyben gazdaság- és település- és regionális fejlesztési eszköz. Ennek elemei:

- a fenntartható környezetvédelem terjesztése a társadalomban,
- az egységes kultúrtáj megőrzése,
- a természetes élőhelyek és a növény- és állatfajok védelme,
- a környezeti káros hatások minimalizálása,
- települések, falvak megújítása,
- környezettudatos turizmus, ökológia- turizmus erősítése,
- környezeti nevelés,
- társadalmi és a gazdasági szereplők közötti együttműködés támogatása.

III.3.2. Települési zöldfelületek kezelése

A települési zöldfelületek fenntartásának helyi szabályait a köztisztaság fenntartásáról, valamint a zöldterület és parkfenntartásról szóló 8/2009. (X. 15.) önkormányzati rendelet rögzíti. A rendelet többek között szabályozza a közterületi növénytelepítés feltételeit, illetve a települési zöldfelületek használatát. A közterületre kiültetett növény (fa, cserje) az önkormányzat tulajdonába kerül, közérdekből azzal az önkormányzat szabadon rendelkezik, azonban azt az ingatlantulajdonosnak kell gondoznia.

Általánosságban elmondható, hogy települési zöldfelületek védelme ma még igencsak a prioritási sor végén van a lakosság tudatában. Ennek ellenére az a tendencia, hogy a település lakóterületén a zöldfelületeink mennyisége és minősége egyre növekszik, amiben nagy szerepe van a hozzá kapcsolódó olyan beruházásoknak, mint pl. a játszóterek létesítése.

A rendkívül forró nyarak, csapadékszegény időjárás kedvezőtlen klimatikus hatásainak csökkentése érdekében különös hangsúlyt kell helyezni a fásításra, parkosításra, újabb zöldfelületek létesítésére. A zöldfelület-felújítások és új zöldfelületek létesítése esetén a legkisebb gondozási költséggel és leghosszabb élettartammal rendelkező szárazságtűrő, betegségeknek ellenálló őshonos és tájfajta telepítését kell előnyben részesíteni. Mindez a porterhelés csökkentésének is fontos eszköze.

Részben e témához tartozik még a parlagfű és más allergén gyomok visszaszorításának feladata, amivel kapcsolatosan igen fontos a lakosság tájékoztatása.

III.4. A települési környezet és a közterületek tisztasága

III.4.1. A települési környezet tisztasága

A települési környezet tisztaságával kapcsolatos legnagyobb probléma az illegális szemétkerakók rendszeres megjelenése. Ezek számára, és az ott felhalmozódó hulladék mennyiségére hatósági kimutatás nincs, azonban elmondható, hogy ahogyan a kommunális hulladék mennyisége általánosságban évi 3 %-os növekedést mutat, ugyanúgy az illegális hulladéklerakások száma, illetve mennyisége is ilyen ütemben növekszik.

Településszerte jelentős probléma ez, de főbb helyszínei a közutak, illetve a vasútvonal, a vasúti pályatest mellett szakaszok, valamint az eldugottabb erdős részek. Településünkön speciális probléma továbbá a korábbi szemétbánya mára már rekultivált területe, ugyanis a lakosság egy részében – dacára a rendszeres tájékoztatásnak – még most sem tudatosodott annak megszűnése. Időről időre felhalmozódik ott a hulladék, amit az önkormányzat kényte-

len elszállíttatni, mivel a szabálysértők utólagos beazonosítása szinte lehetetlen feladat. Az önkormányzat e kérdésben mindent megtesz a negatív tendencia visszaszorítására, azonban a szabályszerű begyűjtést a pénzhiány jelentősen késlelteti. Az illegális szeméttlerakók felderítésében sokat segítenek a lakossági bejelentések, megszüntetésüket pedig a helyi civil szervezetekkel szervezett tisztasági akciók gyorsíthatják meg.

III.4.2. A közterületek tisztasága

A közterületek tisztán tartásának szabályait helyi szinten a köztisztaság fenntartásáról, valamint a zöldterület és parkfenntartásról szóló 8/2009. (X. 15.) önkormányzati rendelet szabályozza.

A rendelet értelmében Sülysáp Nagyközség köztisztaságának megőrzése érdekében mindenki köteles hatékonyan közreműködni és tartózkodni minden olyan tevékenységtől, magatartástól, mellyel a települési környezetet szennyezné, fertőzné. A közterületeken szemetet, hulladékot elszórni, eldobni vagy egészségre ártalmas folyadékot kiönteni, kivezetni nem szabad, magánterületen sem.

A közterületek rendszeres tisztántartásáról, a zöldterületek és parkok fenntartásáról az önkormányzat gondoskodik, részben az általa megbízott szolgáltató útján, részben az érintett ingatlantulajdonosok, használók kötelezésével. Az ingatlantulajdonosok feladata viszont az ingatlan előtti, melletti járdaszakasz, járda hiányában egy méter széles területsáv, illetőleg ha a járda mellett zóldsáv is van, az ingatlan határától az úttestig terjedő teljes terület gondozása, tisztán tartása, kaszálása, hulladék- és gyommentesítése (különös tekintettel a pollen allergiát okozó növényekre), valamint az ingatlan melletti nyílt árok és ennek műtárgyai tisztántartása, gaztalanítása, mind a beépített, mind a beépítetlen telekingatlan tisztán tartása és gyommentesítése, kaszálása.

Elmondható, hogy a közterületek tisztán tartásában fejlődés mutatkozik a lakosság részéről is, azonban itt is van még tennivaló. Jelentős problémát jelent a szelektív gyűjtőszigetek környezetének tisztán tartása, mivel néhányan nem megfelelő célra és módon használják ezeket a hulladékgyűjtő pontokat. Továbbá a lakosság egy része továbbra sem érzi magáénak az ingatlana előtti közterületet, így annak karban tartását elmulasztják.

Az önkormányzat a közterület-felügyelet útján, illetve rendszeres felvilágosítással igyekszik javítani az ezzel kapcsolatos lakossági morált.

III.5. Ivóvízellátás

A vízgazdálkodás a környezetgazdálkodás meghatározó részterülete. A víz mint környezeti erőforrás nagyon sokféle módon és alapvetően befolyásolja a társadalom életét és a környezetminőség alakulását. Amellett, hogy az ivóvízbázisok rendkívüli értéket képviselnek, éppen ezeket a vízbázisokat, fenyegeti hosszú távon a csapadékvizek és használt vizek által okozott talaj, talajvíz és mélységi víz szennyezés.

A vízháztartás egyensúlya nagyban hozzájárulhat a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növeléséhez. Különösen az elmúlt időszak csapadékhiányos időjárását tekintve nagy jelentőségű lehet annak az elősegítése, hogy a lehullott csapadék minél nagyobb hányada szivároгjon be a talajba. Ugyanakkor a vezetékes hálózatból nyert ivóvíz minőségű víz felhasználás után, tisztított szennyvízként is felhasználható legyen. Másrésről fontos, hogy megakadályozzuk a hirtelen lezúduló, nagy mennyiségű csapadék kártételét, ami nemcsak a ka-

tasztrófák elkerülését jelenti, hanem a víz eróziós hatásainak csökkentését is. Ide tartozik a belvizek kezelése, kialakulásuk megakadályozása, megelőzése.

Mindezek alapján a vízgazdálkodás fejlesztése kétirányú kell, hogy legyen:

- a vizek helyben tartása,
- a vízveszélyeztettség csökkentése.

Elmondhatjuk, hogy Sülysáp vízbázis tekintetében jó helyzetben van: elegendő és jó minőségű ivóvíz áll rendelkezésre, amelyet az önkormányzat saját tulajdonú cége útján aknáz ki és biztosít a település lakossága számára. A településen a jelenlegi igényeknek megfelelő körvezetékessel vízellátó hálózat üzemel, azonban alapvető technikai probléma, hogy annak vezetékrendszere igen elavult, így a szűkös keresztmetszetű vagy nem megfelelő műszaki állapotú vezetékreszek rekonstrukcióját folyamatosan végezni kell, ami igen nagy anyagi forrást igénylő feladat.

A nagyközségi vízmű hat mélyfúrású kúttal rendelkezik, amelyek az Alsó - Tápió völgyében kerültek letelepítésre. A rendszer kiépítése 1988-ban kezdődött, az ivóvíz hálózat kiépítettsége 42,1 km hosszú és 100%-osnak tekinthető, 2666 lakás kapcsolódott a hálózatra, mely 94,3%-os bekötöttségi arányt mutat. A település átlagos vízfogyasztása 600-700 m³/nap között változik. A csúcspont eléri az 1400 m³/nap vízmennyiséget. A vízszolgáltatást a Faluszolga Kft. biztosítja, melynek ellátási területe Sülysáp Nagyközség.

Szükség esetén ezen a területen további kutak fúrásával bővíthető a kapacitás, hiszen a vízvezeték hálózat a jelenlegi igényeken túlmenően várhatóan csak korlátozottan képes többletigény kielégítésére. Az ipari üzemek is a községi hálózatról kapják az ivóvizet, így a fejlesztések, befektetések alkalmával a vízellátás kiemelt területként kezelendő a kapacitáshiányok elkerülése érdekében.

A vízigényen belül a lakossági, az intézményi és gazdasági fogyasztókon kívül kiemelt jelentőséggel bír a tűzvízigény. A lakóterületeknél a mértékadó tűzszakasz 150-300 m² (oltóvízigény 600-900 liter/perc), míg az ipari gazdasági, kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területeknél úgy került felvételre a tűzszakasz, hogy az NA 150 mm-es körvezetékessel hálózattal biztosítható. Ez utóbbi esetben a tűzszakasz 2001-2500 m², míg az oltóvíz-igény 2700 l/min. A településen folyamatosan növekszik a szolgáltatott víz mennyisége. A vízhasználat nagy részét, kb. 80 %-át a lakosság kommunális vízhasználata teszi ki.

A felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi védelmét kiemelt környezetvédelmi feladatnak kell tekinteni és a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben megfogalmazott környezeti célkitűzések alapján kell megvalósítani. A területhasználat során ügyelni kell arra, hogy a felszín alatti vizek ne szennyeződjenek, ennek érdekében szikasztani csak tiszta csapadékvíz lehet.

A lakossági zárt szennyvízgyűjtőkben összegyűjtésre kerülő települési folyékony hulladék rendszeres szippantásáról, és hatóságilag engedélyezett leürítő helyre történő szállításáról gondoskodni kell. A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 5. §, valamint 12. § (6) bekezdése értelmében tilos a szippantott szennyvizet/települési folyékony hulladékot felszíni vízbe, illetve annak medrébe valamint csapadékvíz csatornába juttatni.

III.6. Csapadékvíz-gazdálkodás

A csapadékvizek elvezetése a vízkárok – vízelöntés, belvizek – megelőzését és elhárítását célozza. Településünket keresztül szeli a Tápió-patak, ami jelenti egyrészt, hogy Süllysáp jó része vízgyűjtő terület, viszont jelenti egyúttal azt is, hogy van hová elvezetni a csapadékvizet, hiszen a településen összegyülekező csapadékvizek természetes befogadója a patak és mellékága, az Alsó-Tápió. Jelenleg a Tápió felszíni rendezését is a Tápió-Hajta Vízgazdálkodási Társulás végzi éppúgy, mint a meder kotrását, az árokpart kaszálását és az időközben kifejlődött cserjék kivágását.

Az összegyülekező csapadékvizet a településen az utak mentén kialakított nyílt árokhálózat vezeti le a befogadóba. Az esővíz-elvezetés szempontjából elsődleges a jelenlegi árokrendszer karbantartása, ami a közterületek tisztán tartásának szabályait helyi szinten a köztisztaság fenntartásáról, valamint a zöldterület és parkfenntartásról szóló 8/2009. (X. 15.) önkormányzati rendelet szerint az ingatlantulajdonosok feladata (gyommentesítés, iszaptalanítás). Az elmúlt időszakban – különösen a hirtelen, nagy mennyiségű esők következtében – gyakran volt tapasztalható, hogy a nem megfelelő csapadékvíz elvezető rendszer nem tudta el látni a feladatát, és településrészek kerültek víz alá. A helyzet kialakulásában – az eredeti vízelvezető kapacitás alacsony értéke mellett – az is szerepet játszott, hogy a karbantartások elmaradtak, sőt egyes esetekben az árkokat kényelmi vagy egyéb okokból betömték az ingatlantulajdonosok, ezzel meggátolva a csapadékvíz szabad lefolyását.

Bár a belterület kb. 60-70 %-ban el van látva nyitott kivitelezésű, nagyrészt földmedrű csapadékvíz elvezető árkokkal, az elmúlt években főként pénzügyi problémák miatt nem került sor a felszíni csapadékelvezető rendszer, főleg a külterületi nyílt árkok folyamatos karbantartására és felújítására, hiszen a teljes település vízelvezetésének megoldása milliárdos költségszinten mozog. A hosszantartó csapadékszegény időjárás miatt ez csak ritkán okozott problémát, előfordult azonban egyes területeken, hogy rendkívüli esőzések, illetve esetenként a hóolvadás alkalmával komoly károkat és többletköltséget okozott a csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága, illetve az elmúlt néhány év a magas talajvíz jegyében telt, így sok pince használhatatlanná vált.

E problémán a felszíni árkok igen kevésbé segítenek, hiszen egy nagy terület föld alatti vízszintjét kellene lejjebb húzni. Annál inkább segíthet ezen a helyzeten Viszont a csatorna-beruházás megvalósulása, ami tapasztalatok szerint jelentősen, akár 1-2 méterrel is csökkenheti a talajvízszintet. Ennek egyik oka az, hogy az építési munkák során a felső vízzáró réteg áttörésre kerül, így a talajvíz lejjebb tud szivárogni. (Ebből is látható, hogy egy 60-80 cm mély árok, nem jelent megoldást, csak az 1,5-2 m mély munkagödör.) A másik ok, hogy a szennyvíz elvezetésével csökken a talajvíz utánpótlása, hiszen Süllysáp közel 3000 háztartása közül ma csak kb. minden harmadik rendelkezik zárt rendszerű szennyvízgyűjtővel, tehát kétharmaduk – a szikkasztóaknákon keresztül – a talajba szivároztatja az általa elhasznált vizet.

Csapadékvíz elvezető árok vagy csatorna építéséhez vízjogi létesítési engedélyt kell kérni a 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendelet 2. §-a szerinti mellékletek csatolásával.

III.7. Kommunális szennyvízkezelés

Egész Pest megye területén jelentős elmaradás mutatkozik a közüzemi szennyvízcsatornahálózat kiépítésében, a Pest megyei települések mintegy 25 %-a csatornázatlan. A legna-

gyobb lemaradás a Sülysápot is magába foglaló Nagykátai Kistérségben tapasztalható, ahol a lakásoknak csak 6,5 %-a kapcsolódott a szennyvízhálózathoz, a hálózat hossza alapján számított közműarányossági mutató értéke a Nagykátai kistérségben mindössze 27 méter.

Magyarország európai uniós tagságával előtérbe került a szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás fejlesztése. Ennek megvalósítására a Kormány megalkotta a „Nemzeti Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program”-ot. A Program a Tanács 91/271 EKG Irányelvében előírt kötelezettségek végrehajtására készült. A Program az Irányelvnek megfelelően a 2000 lakosegyenérték (LE) névleges terhelést meghaladó szennyvízelvezetési agglomerációkat foglalja magába.

Az Irányelv 2000 LE felett kötelező feladatként írja elő a tagállamok részére a települések szennyvizeinek gyűjtését és tisztítását és az egységes végrehajtás érdekében meghatározza az alkalmazandó fogalmakat is.

Az Irányelv a követelményeket a szennyvízelvezetési agglomerációk szennyező anyag kibocsátásának függvényében határozza meg. A szennyvízelvezetési agglomeráció olyan területet jelent, ahol a népesség és/vagy a gazdasági tevékenység elegendően koncentrált ahhoz, hogy a települési szennyvizet összegyűjtsék és a települési szennyvíztisztító telepre vagy végső kibocsátási pontra vezessék. A szennyvízelvezetési agglomeráció állhat egy vagy több közigazgatásilag önálló településből. A több településből álló szennyvízelvezetési agglomerációban a szennyvíztisztító teleppel rendelkező települést az agglomeráció központjának nevezzük. Pest megyében 71 szennyvízelvezetési agglomerációt jelölt ki a kormányzat.

Az Irányelv előírásai szerint a teljesítendő feladatok és azok határidői Magyarországra vonatkozóan a Csatlakozási Szerződésben kapott átmeneti mentességre tekintettel a következők:

- Legkésőbb 2010. december 31-éig minden 15 ezer LE-nél nagyobb agglomerációt el kell látni szennyvízelvezető hálózattal és legalább biológiai (II. fokozatú) szennyvíztisztító teleppel. A kormány 31 db ilyen méretű szennyvíztisztítási agglomerációt hozott létre Pest megyében, amelyek közül az öt legnagyobb szennyvízterhelésű agglomeráció központja Nagykőrös (366.259 LE), Vác (121.957 LE), Érd (79.164 LE), Dunakeszi (74.825 LE) és Gödöllő (73.713 LE).
- Legkésőbb 2015. december 31-éig minden 2 ezer és 15 ezer LE közötti agglomerációban meg kell oldani a szennyvízelvezetést és a legalább biológiai (II. fokozatú) szennyvíztisztítást, 10-15 ezer LE közötti szennyvízterheléssel 5 agglomerációs övezet került kialakításra a megyében és 35, az ennél kisebb övezetekben.
- Legkésőbb 2008. december 31-éig az érzékeny területeken fekvő 10 ezer LE feletti agglomerációkban biztosítani kell a szennyvízelvezető hálózat kiépítését és a biológiai (II. fokozatú) szennyvíztisztítás mellett a III. fokozatú tisztítást, azaz a tápanyag (nitrogén és foszfor) eltávolítást. Pest megye ezen a területen nem érintett.

Sülysápon az infrastrukturális beruházások következő lépése tehát a szennyvízcsatornahálózat kiépítése. Ennek kivitelezése, valamint a Sülysáp és a négy környező település (Mende, Kóka, Tápiószecső, Úri) kistérségi közös szennyvíztisztító telepének létesítése csak csúszással indul meg 2011-ben, és 2015-re várható az üzembe helyezés. A közös szennyvíztisztító telep Sülysápon létesül majd, a 31-es út mellett, Tápiószecső felé, délre kijelölt területen lesz elhelyezve, és 2000 m³/nap kapacitással fog működni.

Jelenleg zárt szennyvíztározókba gyűjtik a lakosok a szennyvizet, helyi vállalkozók szállítják a helyi leürítő helyre, mely külterületen fekszik. Az elmúlt évtizedek így mára már megtették a hatásukat: a talaj- illetve a talajvíz jóval szennyezettebb, mint kívánatos lenne, a szennyvíz

elszikkasztása a település lakott részein folyamatos kockázatot jelent. Ezt a kockázatot fokozza, hogy bár nagyjából 15-20 éve csak zárt szennyvíztárolót lehet létesíteni az épületekhez, a lakosság egy része ezekből továbbra is a talajba juttatja a szennyvizet házilag kiszippantva azt. A talajra kieresztett szennyvíz legalább olyan veszélyes, illetve más okból még veszélyesebb, mint a föld alatt elszikkadó, nem is beszélve a hozzá tartozó olyan kellemetlenségekről, mint például a bűz. Való igaz, sajnálatos módon a szennyvízgyűjtő medencénk sem igazán korszerű: ami megfelelő volt 30 éve, az mára már elfogadhatatlan. Ugyanakkor elmondható, hogy a leürítő – a környezetvédelmi felügyelőség kötelezése alapján végzett mérések és vizsgálatok szerint – semmiféle káros hatással nincs a lakott övezetekre.

Mindezekben jelentős és érdemi, minőségi változást fog hozni a közműves csatornahálózat kiépítése. A projekt üzembe helyezésekor meg kell szüntetni a lakókörnyezetet közvetlen veszélyeztető szennyvíz kiöntözéseket, és a közcsatorna rákötésekkel egy időben fel kell számolni a szabálytalan szennyvíztároló, -szikkasztó létesítményeket. Mindez – amint arra már utaltam – elő fogja segíteni a szikkasztások miatt megemelkedett talajvízszint csökkenését, illetve pár éven belül megszűnnek a felszín alatt kialakult ún. „szennyvízdombok” és ezzel a lakóépületek nedvesedése.

III.8. Települési hulladékgazdálkodás

III.8.1. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodásnak, mint a környezetgazdálkodás egyik legfontosabb szakterületének elsődleges célkitűzése a hulladékok által okozott környezetszennyezés csökkentése, majd felszámolása.

A települési hulladékkezelés közszolgáltatásban történő elvégzésére a Hgt. IV. fejezet, valamint a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet előírásait kell figyelembe venni.

A települési hulladékok magukban foglalják a települési szilárd hulladékot, amelynek mintegy kétharmada származik a háztartásokból, míg egyharmadát az intézményekben, szolgáltatásokban és iparban keletkező, a háztartási hulladékhoz hasonló, azzal együtt kezelt hulladékok adják.

A környezetért és a jövőért felelősen gondolkodó társadalom értékítéletének sorrendje a hulladékgazdálkodásban a következő: Mivel a legjobb hulladék az, ami nem képződik, ezért a legfontosabb a hulladék keletkezésének megelőzése, ami az Európai Unió direktívái között is prioritást élvez. Ezt követi az újrahasználat, majd az újrahasznosítás, végül – mint utolsó megoldás – az ártalmatlanítás.

A kommunális hulladék mennyisége általánosságban évi 3 %-os növekedést mutat, ebből következően az illegális hulladéklerakások száma, ill. mennyisége is ilyen ütemben növekszik. Településszerte jelentős probléma az illegális hulladéklerakók gyakori előfordulása, a közutak, illetve a vasútvonal, a vasúti pályatest mellett felhalmozódó hulladék. E mennyiségekre hatósági kimutatás nincs, de elmondható, hogy a hulladékmennyiségek növekedésével arányosan fog nőni az elkövetkezendő években az illegális hulladéklerakások száma is. Az illegális lerakókról sem a szakhatóságok, sem az önkormányzatok, sem a közszolgáltatók nem rendelkeznek pontos információkkal, s a szabályszerű begyűjtést a pénzhiány is késlelteti. Ezek az illegálisan lerakott hulladékok pontszerű forrásoknak minősülnek, lakossági bejelentés alapján ezek a problémák rendezhetők.

A cégek a keletkezett hulladékot maguk is igyekeznek felhasználni, illetve másik fél számára értékesíteni. A mezőgazdasági tevékenységből származó szilárd hulladék mennyisége nehezen becsülhető. Sajnos csak kis része kerül komposztálásra, a nagyobb részt általában a települési lerakókba szállítják, és ott a kommunális hulladékokkal együtt kezelik, ami így csak a lerakó telítettségét növeli. Külön potenciális veszélyt jelent a nagyüzemi állattartás során keletkező, tározótavakban felhalmozott nagy mennyiségű hígtrágya.

A háztartásokban, illetve egyéb termelőknél keletkező veszélyes hulladékok gyűjtését, tárolását és arra engedéllyel rendelkező szakcéggel történő elszállíttatását a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet előírásai szerint kell végezni.

Elmondható, hogy nem terjedtek még el a korszerű hulladékszegény technológiák, a hulladékminimalizálás és hasznosítás mértéke nem megfelelő. Csekély mértékben használják a termelésben a különböző biotechnológiai módszereket, környezetbarát kisüzemi termelési technológiákat.

Mindezek mellett továbbra is az illegális hulladéklerakás jelenti a legnagyobb problémát a téren: többszázezer forintjába, sőt milliós nagyságrendű összegbe kerül évente az önkormányzatnak, így a település lakóinak az illegális szeméttelpek felszámolása és a közterületek rendszeres tisztántartása.

Az illegális hulladéklerakás, hulladékelhagyás problémájának megoldására vonatkozóan a Hgt. előírása az Önkormányzatokra nézve a Hgt. 30. § (2) bekezdés, miszerint „a települési önkormányzat, közigazgatási területén a közterületen elhagyott hulladék elszállításáról és hasznosításáról, illetve ártalmatlanításáról a közszolgáltatás keretein belül - a 31. §-nak megfelelően — gondoskodik”. Ennek a kötelezettségnek eleget kell tenni, az illegális lerakásokat fel kell számolni és a területek ellenőrzését meg kell oldani. Ennek tervezett megvalósításáról szóló dokumentációt a helyi hulladékgazdálkodási tervvel egyidejűleg kell elkészíteni és benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz.

E tekintetben kiemelkedően fontos a lakossági együttműködési készség kialakítása, mely nélkül eredményes hulladékgazdálkodási tevékenység nem képzelhető el. Ez igaz közterület-fenntartás vonatkozásában is, ezért a környezeti kultúra szintjének emelése az egyik fontos eszköze a környezet- és természetvédelemnek és a hulladékgazdálkodásnak is, hiszen ezek szorosan összefüggnek. Összességében azonban hosszú távon nyilvánvalóan a legfontosabb stratégiai célkitűzés a hulladékok mennyiségi csökkentés.

III.8.2. Duna-Tisza-közi Nagytérégi Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Rendszer ^{*}

Sülysáp Nagyközség a szilárdhulladék kezelését 2007. december 31-ig a nagyközség szerződéses úton, helyi vállalkozó bevonásával végezte, hiszen a település külterületén található Sülysáp hulladéktelepe, mely kielégítő körülmények mellett üzemelt, azonban az Európai Unió szabályozással már valóban összhangban levő hulladékgazdálkodási törvény előírásainak már nem tudott megfelelni.

Így 2008-ban Sülysápon is bevezetésre került a szelektív gyűjtési rendszer, amely 2010 márciusától házhoz menő rendszerré fejlődött, még szélesebb keretek közé terelte a szelektív hulladékgyűjtést, ami nagyon kedvező irány.

2008. január 1-jétől a ceglédi székhelyű ÖKOVÍZ Kft. végzi a hulladékkezelési közszolgáltatást és a szelektív hulladékgyűjtő szigetek üzemeltetését, mégpedig a Duna-Tisza-közi Nagytérégi Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Rendszer keretében, melyben 49 település

^{*} Pest Megye III. Környezetvédelmi Programja (2009-2013) alapján

vesz részt, a gesztor Cegléd városa. 2008 elejétől lépett hatályba a Sülysáp települési szilárd-hulladéklerakó rekultivációs terv, mely a felhagyott szeméttelép tájesztétikai helyreállítását tűzte ki céljául. A regionális rendszerbe történt bekapcsolódás együtt jár a szeméthyűjtés formájának változásával, egyrészt engedélyezett hulladékgyűjtőkbe történik a gyűjtés, másrészt lehetőség nyílik a szelektív-hulladékgyűjtésre is.

9. táblázat: A Sülysápon 2010-ben begyűjtött hulladék mennyisége

Hulladék fajtája	EWC kód	Mennyiség (kg)
Szelektíven gyűjtött		
Műanyag	15 01 02	27 024
Papír és karton	15 01 01 / 20 01 01	19 728
Fém	15 01 04	2 042
Üveg	15 01 07	19 142
Kommunális hulladék		
Egyéb települési hulladék	20 03 01	1 455 240
Lom	20 03 07	92 100

Forrás: ÖKOVI Kft.

2010-re a korábban csak részlegesen működő Duna-Tisza Közi Regionális Települési Szilárd-hulladék-gazdálkodási Rendszer teljes egészében kiépült. A projekt egy kommunális szilárd-hulladék-gazdálkodási rendszer Közép-Duna-Tisza Vidék Nagyrégióban történő létrehozatalára irányul. E területi egység két régió területét érinti: Pest megye a Közép-Magyarországi Régióban és az ettől délre eső terület, így a projekt Pest megyében és Bács-Kiskun megye északnyugati részén 48 település mintegy 364 ezer lakosának életkörülményeit javítja.

Az új létesítmények 25 évre biztosíthatják a térség hulladékgondjainak megoldását. A teljes rendszer még számos eleme vár megépítésre, vagy áll építés alatt. Az évi 35 ezer tonnányi befogadott hulladékmennyiségből 15 ezer tonnát szelektíven gyűjtenek, ezzel is csökkentve a lerakó terhelését és növelve annak élettartamát. Naponta 22 hulladékszállító fogja szállítani a hulladékot a lerakóba, melynek megtérülési ideje várhatóan 15-20 év.

A projekt keretében megépült egy nagy befogadóképességű regionális hulladéklerakó Cegléd közelében (beleértve egy bekötőutat is) a jelenlegi közösségi rendeleteknek, irányelveknek és előírásoknak megfelelő műszaki védelemmel, legalább 20 évi üzemeltetésre. A helyszín kiválasztását más lehetséges helyszínek vizsgálata előzte meg. A Cegléd közelében jelenleg üzemelő lerakó négy éven belül megtelik, és rendelkezésre álló terület hiányában nem bővíthető. Kecskeméten üzemel egy második hulladéklerakó, mely 12 környékbéli település hulladékát fogadja be. 37 jelenleg üzemelő, az előírásoknak nem megfelelő, a környezetet veszélyeztető hulladéklerakó felmérése, lezárása és rehabilitációja. A lakosság egészét ellátó, megfelelő kommunális hulladékgyűjtő rendszer létrehozása; a „szennyező fizet” elven alapuló hulladékártalmatlanítási díj bevezetése. A szelektív gyűjtési és hulladékkezelési rendszer bevezetése integrált hulladékgazdálkodási rendszer formájában a végleg elhelyezendő hulladékmennyiségek csökkentése érdekében, a hasznosítható anyagok újrafeldolgozásának, újrafelhasználásának vagy visszanyerésének elősegítésére; a különféle hulladékok (papír, üveg, műanyag és fém) elkülönítve, külön konténerekben kerülnek gyűjtésre és az akkumulátorok/telepek gyűjtése szintén elkülönítve, a hulladékdvarokon valósul meg;

Sülysáp közelében Nagykátán és Gyömrőn létesült egy-egy hulladékatrakó állomás a központi hulladékkezelőtől távolabb eső települések ellátására. Létesült továbbá egy komposztáló telep Nagykőrösnél a lerakásra kerülő hulladék szervesanyag-tartalmának csökkentése és komposzt előállítás érdekében, amely a lerakók rehabilitációja céljára vagy végső soron trágyaként használható fel, beleértve egy bevezető út kiépítését és a nagykőrösi telephez

kapcsolódó régészeti ásatások befejezését;

Korszerűsödött a meglévő hulladékgyűjtő gépjárműpark, mivel a meglévő járművek jelentős része már nem volt használható, a működőképes járművek üzemeltetése pedig gazdaságtalan és szennyezőanyag-kibocsátásukkal környezetszennyezést okozhatnak.

A projekt legfőbb célja olyan kommunális szilárdhulladék-gazdálkodási rendszer létrehozása volt a Duna-Tisza közén, amely alkalmas 48 település szilárd hulladékának a magyar és a közösségi rendeletekkel, irányelvekkel és előírásokkal összhangban történő, biztonságos elhelyezésére, és a természeti környezet védelmének és javításának elősegítésére az alábbiak révén:

- a hulladék újrafelhasználása és újrafeldolgozása, amely csökkenti a hulladéklerakókban elhelyezendő hulladék mennyiséget, és ezzel csökkenti a lerakó kapacitás és terület használatot, miközben védi a természeti erőforrásokat és megszünteti a földterület pazarló használatát;
- a meglévő, nem megfelelő lerakók lezárása és rehabilitációja a kedvezőtlen környezeti hatások kiküszöbölésére;
- a lerakókba kerülő hulladék szervesanyag-tartalmának csökkentése komposztáló telep létrehozásával.

Az elkészült létesítmények, melyek műszaki átadása-átvétele már befejeződött a következők:

- Cegléd Regionális Hulladéklerakó - Cegléd Hulladékválogató - Kecskemét Hulladékválogató - Nagykőrös Komposztáló telep - Nagykáta Hulladékátrakó Állomás - (hulladékudvarok:) Monor Hulladékgazdálkodási Alközpont - Albertirsa hulladékudvar - Cegléd I. hulladékudvar - Cegléd II. hulladékudvar - Gyömrő hulladékudvar - Kecskemét I. hulladékudvar - Kecskemét II. hulladékudvar - Monor hulladékudvar - Nagykőrös hulladékudvar - Pilis hulladékudvar - Nagykáta hulladékudvar.

III.9. Energiagazdálkodás*

A fenntartható fejlődés kulcsa a megújuló energiaforrások felfedezése és hasznosítása. Megújuló energiaforrások alatt a nem fosszilis energiaforrásokat, így a szél-, nap-, geotermikus, hullám-, árapály-, vízenergia, biomassza, hulladék-lerakóhelyeken és szennyvíztisztító telepeken keletkező gázok, biogázok energiáját értjük.

A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a környezet védelméhez és a fenntartható fejlődéshez, és ezzel összefüggésben ENSZ éghajlatváltozásról szóló keretegyezményéhez csatolt Kiotói Jegyzőkönyvben foglaltak megvalósításához. A megújuló energia az energiaforrások helyben való előállítás és diverzifikálása révén biztonságosabbá teszi az energiaellátást és csökkenti a külső –fosszilis- energiapiacoktól való függőséget, továbbá a helyi munkahelyek teremtésével kedvezően hat a gazdasági, társadalmi kohézióra.

Az EU Bizottság 1997 novemberében adta ki Fehér Könyvét a Megújuló Energiákról, melyben a megújulókból származó energia arányának 6%-ról 12%-ra való növelését javasolja 2010-re. A 2001/77/EK irányelv Európai Unió szinten 2010-ig 22,1%-ra kívánja növelni a megújuló energiahordozó bázisú villamos energia részarányát. Az 1997-es referenciaévhez viszonyítva az egyes tagállamok (EU-15) az alábbi vállalást tették. A 2003/30/EK irányelv előírja az EU tagállamok részére, hogy 2010 végéig a forgalomba hozott bioüzemanyagok és más megújuló üzemanyagok energiatartalom alapján számított részarányát az összes forgalomba hozott

* Pest Megye III. Környezetvédelmi Programja (2009-2013) alapján

közlekedési célú benzin és dízelüzemanyag vonatkozásában legalább 5,75%-ra növeljék.

Magyarországon a megújuló energiák hasznosítását két tényező határozza meg:

- energiapolitikai megfontolások: az energiaellátás biztonsága és az importfüggőség csökkentése;
- környezetpolitikai megfontolások: a klímaváltozás hatásainak mérséklése és racionálisabb gazdálkodás a természeti erőforrásokkal.

10. táblázat: Az energiaforrások szerkezete (%)

Energiaforrás	2000	2007	2008	2009
Szénfélések	15,2	11,5	10,9	9,4
kőolaj és kőolajtermékek	31,4	35,0	33,8	32,3
földgáz	35,7	35,1	36,4	35,8
Atomerőművi villamos energia	13,4	12,5	12,4	14,1
Import villamos energia	1,1	1,1	1,1	1,7
Többi energiahordozó (megújuló energiaforrásokkal együtt)	3,1	4,8	5,4	6,7
Összesen	100	100	100	100

Forrás: Energia Központ NKft.

A Magyar Kormány 2007. február 13-i ülésén elfogadta a 2008-2025-re szóló Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉS). Magyarország középtávú klímapolitikájának az alábbi három fő cselekvési irányát jelöli ki:

- az uniós és nemzetközi követelményeknek megfelelően intézkedéseket irányoz elő az éghajlatváltozást kiváltó gázok kibocsátásának csökkentése, és növekedésének megelőzése érdekében. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklését az összes energiafelhasználás csökkentésével együtt kell megvalósítani úgy, hogy a termelés és fogyasztás szerkezetének egésze a kevésbé anyag- és energiaigényes irányba változzon;
- tartalmazza a már elkerülhetetlen éghajlatváltozás kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatásai elleni védekezésnek, az éghajlatváltozás következményeihez való alkalmazkodóképesség javításának legfontosabb elemeit; valamint
- célul tűzi ki az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítását és a klímatudatosság erősítését.

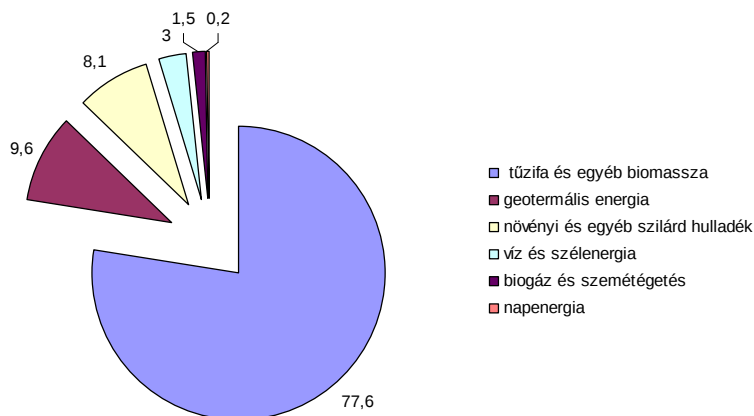
A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia elsősorban a következő területeken fellépő, jelen ismereteink szerinti éghajlati hatásokat veszi számításba:

- természetes élővilág (természetvédelem, ökoszisztémák);
- emberi környezet és humán egészségügy (hőhullámok, illetve vírusok, baktériumok, kórokozók, allergia, pollenek, élelmiszerbiztonság);
- agrártermelés-mezőgazdálkodás (aszály, szélsőséges vízháztartási viszonyok, öntözés, talajerózió, termelésbiztonság, fajtaválasztás-nemesítés, biztosítás);
- vízgazdálkodás (árvízvédelem, édesvízellátás, vízminőség- és mennyiség, sekély tavak és alacsony folyami vízhozamok problémája);
- erdőgazdaság (erdőtelepítés);
- sajátos regionális problémák;
- épített környezet (területfejlesztés, területrendezés, településfejlesztés, építési szabványok).

Magyarország a megújuló energiák részarányának 3,6%-ra való növelését vállalta 2010-re,

ami a legkisebb az EU-25-ök vállalásai közül. A teljesítendő cél mintegy 1600 GWh villamos energiát jelent, mely kitűzött célérték 2006-ban teljesült. A magyarországi energiafelhasználásnak jelenleg 3,6%-át (38 PJ/év) adó megújuló energiákból a növényi eredetű biomassza több mint négyötöd részt tesz ki, amelynek a túlnyomó részét az erdeinkből kitermelt tűzifa jelenti.

1. diagram: Megújuló energiaforrások megoszlása Magyarországon

Forrás: Energia Központ NKft.

Környezeti szempontból a megújuló energiaforrások használata lenne a legkedvezőbb, mivel ezek abszolút értelemben nem növelik a légkör szén-dioxid tartalmát (üvegházhatás). A szél, a geotermikus és napenergiát felhasználó technológiák, lehet, hogy a nem túl távoli jövőben versenyképessé válnak a fosszilis tüzelőanyag felhasználással. Amíg ez be nem következik, addig a fosszilis, nem megújuló energiaforrások között is különbséget kell tennünk környezeti hatásuk szerint.

Nagy közelítéssel elmondhatjuk, hogy minél korszerűbb egy energiaforrás, jelenleg annál drágább a hozzá tartozó rendszer kiépítése, illetve annak használata, ami nem kedvez a környezeti szempontoknak. Az elmúlt három év során sajnos sok, a földgázra kötött lakossági fogyasztó tért vissza a hagyományos fűtési módokhoz – úgymint fa, szén, olaj –, és a gázt már sok esetben csak főzésre vagy vízmelegítésre használják.

Mindemellett sok háztartás igyekszik csökkenteni az energia-felhasználását a lakóépületek energetikai szempontú felújításával, a fűtés, a melegvízhasználat, a világítás, illetve a hőszigetelés korszerűsítésével. Ezt az önkormányzat is igyekszik megtenni az intézményeinél történő felújítások, bővítések, korszerűsítések során.

III.10. Közlekedésszervezés

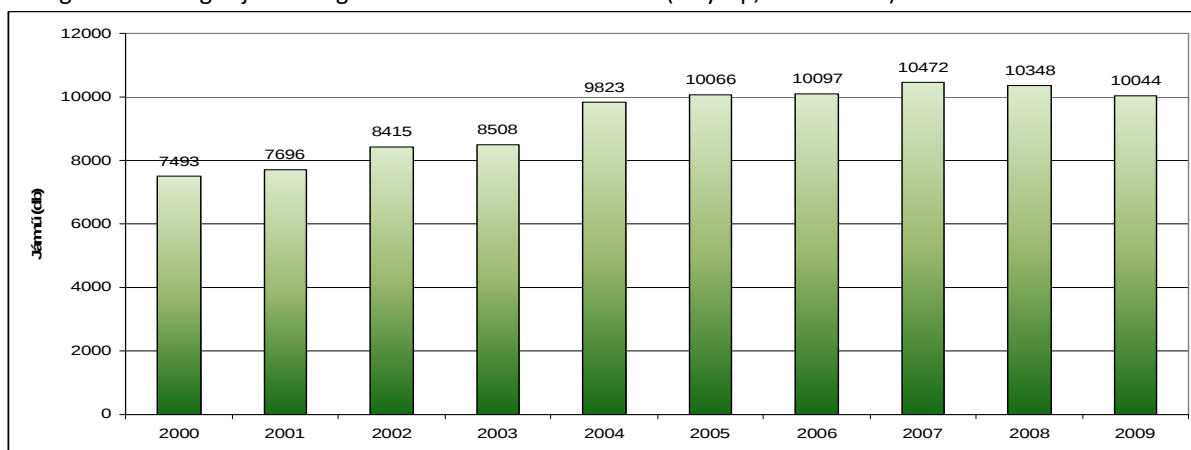
Mint láthattuk Süllyápon mind levegőtisztaság-védelmi, mind egészségügyi, mind pedig zajvédelmi szempontból az átmenő közúti forgalom hatásai jelentik a legjelentősebb problémát. Ebben a legfőbb szerepet a 31. számú főút játssza, és néhány olyan útvonal, amely a szomszéd településekre vezet: Kóka felé a 3105 jelű, Úri felé a 3113 jelű út, illetve a 31105 jelű bekötőút. Ezek közül a 31. számú út tíz évre visszamenő, Süllyápon felvett forgalomszámlálási adatait a következő táblázat, illetve diagramok tartalmazzák.

11. táblázat: Átlagos napi járműforgalom – 31. sz. fkl. út 41+ 000 szelvény (Sülysáp)

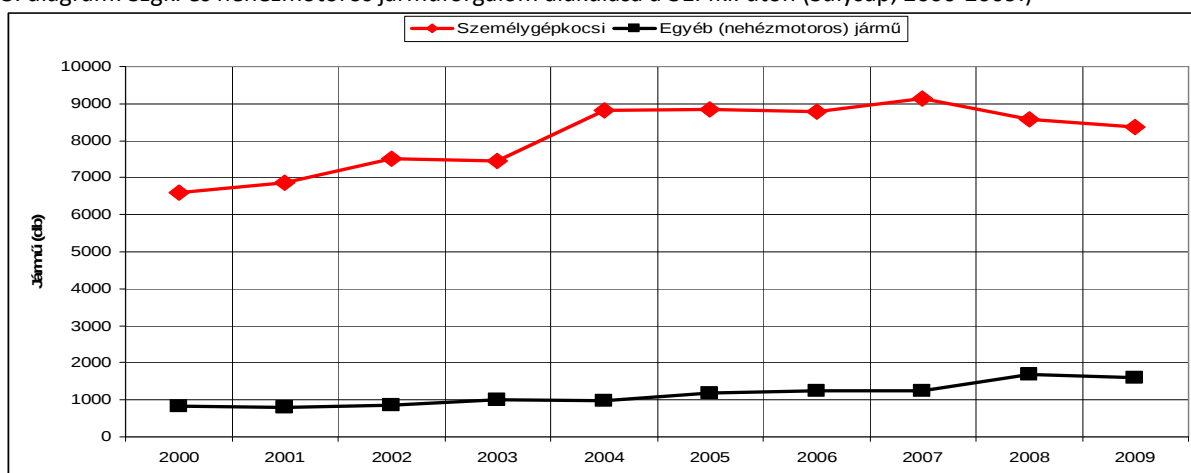
Év	Napi átlag járműszám (db)							
	Kerékpár	Motorke- rékpár	Személy- gépkocsi (kis teherau- tóval együtt)	Autóbusz	Tehergép- kocsi	Lassú jármű	Összes motoros jármű	Összes forgalom
2000	55	58	6593	133	701	8	7493	7548
2001	34	43	6850	66	727	10	7696	7730
2002	51	26	7519	60	806	4	8415	8466
2003	77	52	7449	86	906	15	8508	8585
2004	38	35	8823	74	883	8	9823	9861
2005	21	56	8835	139	1030	6	10066	10087
2006	31	66	8797	104	1116	14	10097	10128
2007	22	75	9148	88	1153	8	10472	10494
2008	9	60	8589	178	1520	1	10348	10357
2009	8	65	8382	162	1434	1	10044	10052

Forrás: Magyar Közút NZrt.

2. diagram: Az átlagos járműforgalom alakulása a 31. fkl. úton (Sülysáp, 2000-2009.)

3. diagram: Szgk. és nehézmotoros járműforgalom alakulása a 31. fkl. úton (Sülysáp, 2000-2009.)

A fentiekből jól látható, hogy a motorizáció és a településen áthaladó járműforgalom növekedése folyamatos volt az elmúlt évtizedben, sőt 2004-es évtől kezdődően még jelentősebben emelkedő tendenciát mutat, mint korábban. A személygépjárművek tekintetében 2008-tól némi csökkenés tapasztalható, ami minden bizonnyal a válság, illetve a magas üzemanyagárak

eredménye, azonban a tehergépjárművek száma ez idő alatt még jelentősebben emelkedett.

Részletes adatokat a 2009-es évről az alábbi táblázat mutat.

12. táblázat: Havi átlagos forgalom a 31. fkl. úton (Sülysáp, 2009.)

Út száma:		Szelvény:	Település:	Állomásház:	Kezelő:						Típus:	Jelleg:	Fekvés:
31		41+ 000	Sülysáp	3110	Pest Megyei Igazgatóság						M1+A	c 1	K

Hónap	Naptípus	Becsült adat	Összes forgalom		Összes motoros forgalom		Összes tehergépkocsi	Személygépkocsi	Kis tehergépkocsi	Autóbusz			Tehergépkocsi					Motor-kerekpár	Kerekpár	Lassú járművek	
			i/nap	E/nap	i/nap	E/nap				i/nap	i/nap	i/nap	csuklós	közepesen nehéz	nehéz	pótkocsi	nyerges				speciális
Január	Átlagos	B	8233	10365	8230	10364	1284	5362	1419	142	0	268	166	519	331	1	22	4	1		
	Vasárnap	B	5966	6738	5963	6737	417	4838	585	101	0	110	50	157	100	0	22	3	0		
	Hétköznap	B	8889	11468	8885	11467	1568	5433	1706	155	0	322	204	636	406	1	22	4	1		
Február	Átlagos	B	8210	10392	8206	10391	1318	5297	1427	140	1	276	170	532	339	1	23	4	1		
	Vasárnap	B	6237	7054	6233	7053	442	5045	616	105	0	117	53	166	106	0	24	4	1		
	Hétköznap	B	8754	11379	8750	11378	1602	5270	1703	152	1	330	208	649	414	1	22	4	1		
Március	Átlagos	B	9234	11566	9227	11564	1410	6055	1567	152	1	298	182	568	362	1	42	6	1		
	Vasárnap	B	7226	8080	7220	8078	463	5906	690	114	0	128	55	171	109	0	46	6	1		
	Hétköznap	B	9792	12602	9786	12600	1716	5999	1864	164	1	356	222	694	443	1	39	6	1		
Április	Átlagos	B	10109	12542	10100	12539	1468	6716	1682	164	1	310	189	591	377	1	67	8	2		
	Vasárnap	B	8068	8955	8060	8953	477	6630	751	125	0	136	56	174	111	0	76	8	1		
	Hétköznap	B	10659	13589	10651	13587	1787	6626	1996	177	1	370	231	723	461	1	63	8	2		
Május	Átlagos	B	10574	13062	10564	13059	1498	7083	1717	175	1	313	194	605	386	1	88	10	2		
	Vasárnap	B	8755	9676	8745	9673	496	7228	784	134	0	141	58	181	116	0	102	10	1		
	Hétköznap	B	11054	14050	11044	14047	1822	6916	2034	188	1	373	237	740	472	1	82	10	2		
Június	Átlagos	B	10694	13195	10683	13191	1506	7168	1734	176	1	316	195	608	387	1	96	12	2		
	Vasárnap	B	9049	9992	9037	9988	512	7457	820	135	0	144	60	188	120	0	112	12	1		
	Hétköznap	B	11154	14173	11142	14169	1838	6975	2048	189	1	376	239	746	476	1	89	11	2		
Július	Átlagos	B	11339	13846	11325	13842	1521	7761	1757	172	1	316	197	615	392	1	113	14	2		
	Vasárnap	B	10060	11014	10046	11010	525	8407	846	133	0	144	62	195	124	0	134	14	1		
	Hétköznap	B	11670	14708	11657	14704	1861	7436	2070	184	1	376	243	758	483	1	104	13	2		
Augusztus	Átlagos	B	11519	13968	11505	13963	1486	7960	1770	168	1	309	193	601	383	1	118	15	2		
	Vasárnap	B	10481	11420	10466	11416	520	8807	864	131	0	142	62	193	123	0	143	15	1		
	Hétköznap	B	11792	14754	11777	14750	1816	7589	2082	180	1	367	237	740	471	1	108	14	2		
Szeptember	Átlagos	B	10956	13427	10944	13423	1493	7427	1760	170	1	310	193	604	385	1	92	12	2		
	Vasárnap	B	9428	10375	9416	10371	517	7809	851	131	0	142	61	192	122	0	107	12	1		
	Hétköznap	B	11348	14321	11337	14317	1814	7181	2074	182	1	368	236	738	470	1	84	11	2		
Október	Átlagos	B	10790	13358	10781	13355	1555	7220	1766	167	1	315	203	633	404	1	69	10	2		
	Vasárnap	B	8902	9875	8892	9872	535	7322	830	126	0	143	64	200	128	0	78	10	1		
	Hétköznap	B	11257	14335	11248	14332	1882	7033	2087	180	1	373	246	770	491	1	64	9	2		
November	Átlagos	B	9491	11485	9485	11483	1220	6655	1420	156	0	257	157	492	313	1	33	6	1		
	Vasárnap	B	7921	8823	7915	8821	491	6514	753	116	0	129	59	185	118	0	40	6	1		
	Hétköznap	B	9617	11980	9611	11979	1476	6302	1639	163	0	298	192	601	383	1	30	5	1		
December	Átlagos	B	9322	11448	9319	11447	1270	6410	1466	150	1	262	165	515	328	1	21	3	1		
	Vasárnap	B	7157	7958	7153	7957	425	5957	638	110	0	112	51	160	102	0	22	4	1		
	Hétköznap	B	9878	12425	9875	12424	1539	6406	1746	162	1	312	200	626	399	1	20	3	1		
2009. év	Átlagos	B	10039	12388	10031	12385	1419	6759	1624	161	1	296	184	574	366	1	65	9	1		
	Vasárnap	B	8271	9163	8262	9161	485	6827	752	122	0	132	58	180	115	0	76	9	1		
	Hétköznap	B	10489	13315	10480	13313	1727	6597	1921	173	1	352	225	702	447	1	61	8	1		

Forrás: Magyar Közút NZrt.

Az adatokhoz hozzátartozik, hogy a gépjárműpark lassú korszerűsödése révén, a légszennyezésen belül ugyan csökkent a füstgázok szerepe, de erősödött a porszennyezés, mely a szennyező anyagokat megkötve károsítja a légzőszerveket, ami szintén kikerülhetetlen szempont a környezetvédelmi tervezés tekintetében.

Az önkormányzat több eszközzel igyekezett az elmúlt években javítani a közlekedési viszonyokat. Ebben egyrészt szerepet kapott a közlekedésszabályozás: súlykorlátozó, sebességkorlátozó táblák kihelyezése, útszakaszok egyirányúsítása; másrészt ilyen törekvés volt a helyi menetrend szerinti autóbuszjárat beindítása és fenntartása.

Jelentős eredménye volt az elmúlt éveknek két P+R, illetve egy B+R parkoló kialakítása a vasútállomás mellett, ami nagy népszerűségnek örvend, csökkentve ezzel a Budapestre autóval ingázók számát. Ez a projekt még folyamatban van: hamarosan a szőlősnaralói vasúti megállóhelynél is kialakításra kerül a parkoló.

Vannak már kezdeményei a 31-es elkerülő út kiépítésének, azonban annak tényleges megvalósulása még nem látható kézzelfogható távlatban.

III.11. Haváriahelyzetek kezelése

A község belterületén jelentős katasztrófa helyzetet előidéző potenciális veszélyforrás – összehasonlítva más, jelentősebb iparral, vegyiparral rendelkező településekkel – nem található. Bizonyos veszélyforrást jelent a Jászplasztik Kft. üze me, illetve a tűzveszélyes anyagok – üzemanyagok – előfordulása jellemző az üzemanyag forgalmazóknál és a járműparkkal rendelkező gazdasági társaságoknál. Mérgező vegyi anyagok, oldószerek a vállalkozások telephelyein nem találhatók nagyobb mennyiségben.

Az említett anyagok jellege, mennyisége, valamint a vállalkozások szakmai felkészültsége és rendszeres hatósági kontroll eredményeként kevéssé valószínűsíti a belterületen katasztrófa helyzet kialakulását. Viszont a 31-es főút megnövekedett forgalma és Kóka megközelítési útvonala miatt fokozott kockázati tényezőként kell számon tartanunk a veszélyes anyagot szállító, a településen áthaladó tehergépjárműveket. Ezzel kapcsolatos balesetre azonban szerencsére még nem került sor településünkön.

A feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatosan a települési polgári védelmi dokumentumok is segítséget nyújtanak.

III.12. Területhasználat

Mivel a település az ember közvetlen élettereként az embert érő környezeti hatások egyfajta integrált forrása, így a káros környezeti hatások elleni védekezés egyik fő színtere is egyben. Az embert érő egészségkárosító, vagy csupán terhelő hatások közül egy településen elsősorban csak az ott keletkező, fellépő ártalmakkal szemben tudunk védekezni. A védekezés fő eszköze a megelőzés, a kártékony hatás megjelenése előtti intézkedés, melyet a település ésszerűen szabályozott fejlesztésével, annak környezettudatos tervezésével, illetve a településen élő lakosság, az ott végzett termelői-, szolgáltatói munkajogi keretekbe foglalt szabályozásával lehet megvalósítani.

A településrendezési tervezési munka során alapvető fontosságú az adott környezet, a helyi adottságok, a már meglévő szerkezeti elemek, melyek általában nehezen változtathatóak, így a település fejlődésének irányítását kell ezen alapparaméterekhez igazítani. A települési környezet védelme során hatékony eszköz a település övezeti felosztása, a különböző funkciójú területek egyfajta térbeli elhatárolása. Az egyes övezetekre vonatkozó ésszerű szabályozások, az övezetek helyes térbeli elhelyezése, illetve a köztük kialakított megfelelő kommunikáció (anyag, áru, munkaerőtranszport, stb.) jelentősen meg tudja növelni a településen élő, dolgozó népesség környezeti biztonságát.

Ezeket a szempontokat az önkormányzat – bár a korábban, ettől eltérő szemlélet alapján vagy organikus módon kialakult településszerkezeti állapotokon csak kevéssé változtathat – szem előtt tartja a településrendezés eszközeinek alkalmazása során.

III.13. Talaj- és termőföldvédelem

Sülysáp talajának felső rétegét leginkább lösz, löszös homok alkotja, melyen barna, rozsdabarna erdőtalajok, a patak völgyekben homokos és vályogos réti talajok alakultak ki.

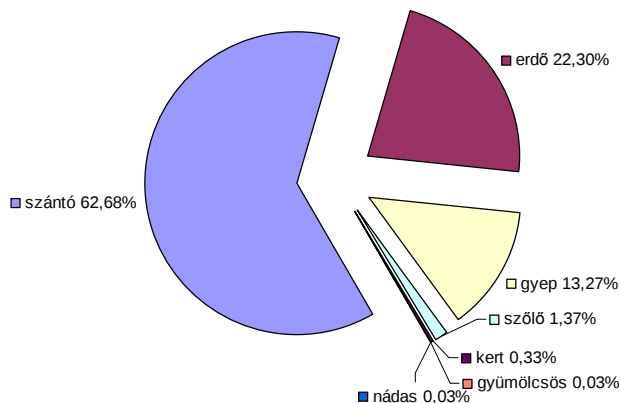
Sülysáp Nagyközség területe összesen 4719,2769 hektár, amelynek 83,7 %-a termőterület. Ebből a mezőgazdaságilag hasznosított terület 3028,1549 hektár (a teljes terület 64,2 %-a). Az alábbi táblázat, illetve diagram a település viszonylatában meglévő átlagosnál jobb minőségű termőföldterületek művelési ágát, minőségi osztályát és területnagyságát mutatja az adott művelési ágban adagos aranykorona érték megjelölésével.

13. táblázat: Átlagosnál jobb minőségű földterületek adatai

Művelési ág	Minőségi osztály	AK érték	Területnagyság (ha)	Átlagos AK érték
gyümölcsös	2	36,50	0,7158	35,21
kert	4	19,10	1,8319	10,02
szántó	1	40,00	221,0375	
	2	34,80	303,9507	
	3	27,80	565,8078	21,09
szőlő	3	45,20	0,4647	
	4	38,20	13,8432	29,43
gyep (legelő)	1	18,20	29,9704	
	2	15,60	42,1001	
	3	9,70	34,4026	7,51
gyep (rét)	1	52,10	0,3597	
	2	45,20	4,4210	
	4	31,30	19,1940	
	5	26,10	3,7525	18,49

Forrás: Monori Körzeti Földhivatal

4. diagram: Sülysáp művelés alatt álló területeinek megoszlása (az adatok ha-ban értendők)

A talajszennyezés jelentős része a kommunális szennyvizek nem megfelelő kezeléséből adódik, illetve a mezőgazdaságban használt kemikáliák okozzák. A kommunális szennyvizek nem megfelelő kezelésének valamint a felső talajrétegek található rétegvizek elnitrátosodásának köszönhetően a talaj szűrő és tisztítóképessége nagymértékben csökkent és a település fűrt kútjainak vize emberi fogyasztásra fokozatosan alkalmatlanná válik.

Másrészt a település földtani adottságaira, a löszös, agyagos részekre tekintettel külön figyelmet kell szentelni az erózió elleni védelemnek, ezért szükséges a település egészén, de különösen az erózióra, felszínmozgásra hajlamos lejtős térszínek térségében a csapadékok maradéktalan és eróziómentes elvezetése, és szükség esetén a műszaki védelem is.

III.14. A felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelme

A felszín alatti vizek védelmére több jogszabály született. A jelenleg hatályos 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásai a felszín alatti vizek jó állapotának biztosítását célozzák. Ennek teljesülése érdekében gondoskodni kell arról, hogy a tevékenységeket a legjobb elérhető technika alkalmazásával végezzék, ellenőrzött körülmények között. A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolását a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet határozta meg, amelynek 1. sz. mellékletét a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelet módosította. Ennek a rendeletnek a figyelembe vételével Pest megye településeinek döntő többsége az érzékeny, illetve a fokozottan érzékeny besorolást kapta.

Pest megye települései közül Vecsés település I. sz. és Mende település ivóvízbázisának előzetes lehatárolása történt meg a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség határozatai alapján. A vonatkozó tilalmak egyértelműen a vízbázisok védelmét, a kutak szennyeződésének megakadályozását célozzák.

Ehhez kapcsolódóan fontos feladat a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletnek a III. A vízgazdálkodással kapcsolatos helyi önkormányzati hatósági hatáskörök című fejezete alapján az esetleges illegális kutak feltérképezése a felszín alatti vízkészletek minőségi és mennyiségi védelme érdekében.

Mindazonáltal Süllyápon a vízbázisra a legnagyobb kockázatot a település és a környező települések csatornázottságának hiánya jelenti. Pozitívum, hogy a csatornaprojekt folyamatban van.

III.15. Környezet-egészségügy

Az emberi egészséggel kapcsolatos főbb környezeti problémákat és teendőket a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram (NEKAP) tartalmazza. A NEKAP program célkitűzései között szerepel a legfontosabb környezet-egészségügyi problémák áttekintése, a lakosság egészségi állapotának javítása, az egészséget támogató környezet kialakításának elősegítése; az egészséges életmód és életkörülmények kialakítására irányuló tevékenységek támogatása, a megoldási lehetőségek országos, regionális, megyei és helyi szinteken történő áttekintése; a környezet-egészségügyi kezdeményezések felkarolása és támogatása.

Süllyáp környezet-egészségügyi állapotát nagymértékben meghatározza Budapest közelsége, hiszen ennél fogva a település ezer szállal kötődik a fővároshoz: az út és vasúthálózat, energiavezetékek, a víz és csatornamű hálózat ugyanúgy meghatározói a kötődésnek, mint a naponta ingázó sokezres munkaerő, illetve a fővárosban igénybe vett oktatási, kulturális és egészségügyi intézmények, kereskedelmi, turisztikai szolgáltatások.

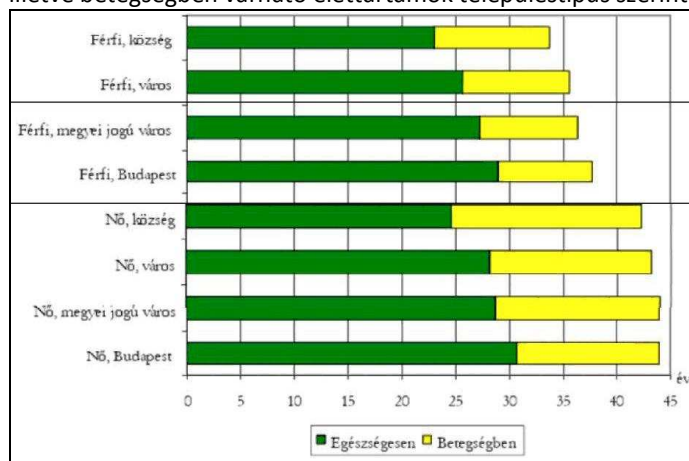
Pest megyét, és azon belül Süllyápot így kedvezőtlenül befolyásolja Budapest magas levegőszennyezettsége, szennyvíz kibocsátása és hulladék elhelyezési gondjai, továbbá a főváros vízellátásának biztosításához kapcsolódó területhasznosítási korlátozások.

Mindezekre az előzőekben már kitérünk, azonban van még egy-két terület, mely környezet-egészségügyi szempontból nem hagyható figyelmen kívül. Ilyen többek között a klímaváltozás. A globális klímaváltozás környezet-egészségügyi hatásai csak részben ismertek. Főként a Budapest agglomeráció területeként, Pest megyében az áthaladó közúti közlekedés okoz igen jelentős környezeti klímaterhelést, káros kipufogógáz szennyezést. Az utóbbi időben megnövekedett fosszilis tüzelőanyagok elégetése is komoly CO₂ kibocsátást jelent, mindez

hatást gyakorol az éghajlat alakulására, az emberi közérzetre, egészségi állapotra.

Ide tartoznak továbbá a demográfiai jellemzők: a várható élettartamok településtípusok és nemek szerint is eltérnek. A nők egészségesen eltöltött életkilátása csak némileg kedvezőbb a férfiakénál, várható életkoruk ezzel szemben lényegesen magasabb. A várható élettartam a legfejlettebb urbanizációjú területen, Budapesten a legmagasabb, ezt követik a városok, majd a rurális területek.

5. diagram: A 35 éves korra vonatkozó teljes és egészségesen, illetve betegségben várható élettartamok településtípus szerint

Forrás: KSH

Sülysáp orvosi ellátása jónak tekinthető: 3 háziorvos, 2 gyermekorvos és 4 fogorvos dolgozik a településen, illetve 2 gyógyszertár működik. Az orvosi ügyeleti ellátás megoldott a kistérségi társulás keretein belül. Ugyanakkor az életmóddal kapcsolatos betegségek halálozási arányában jóval az Európai Unió átlaga felett áll országunk, és azon belül Sülysáp is.

6. diagram: Életmóddal összefüggő betegségek százezer lakosra jutó halálozása

III.16. SWOT-elemzés

III.16.1. Általános környezetvédelmi szempontok

ÁLTALÁNOS	
Erősségek	Gyengeségek
Kedvező földrajzi elhelyezkedés, főváros közelsége	Település elnyúló elhelyezkedése, tagoltsága
Változatos természeti adottságok	Jelentős hátrány az infrastruktúra kiépítettségében
Gazdag építészeti, műemléki örökség	A szuburbanizációs folyamatot kedvezőtlen környezeti hatások kísérik
Pest megye az ország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége	Budapest kedvezőtlen környezeti hatásai
Koncentrált tranzitforgalom	Úthálózat rossz állapota
Gazdaságilag aktív népesség és a foglalkoztatás aránya viszonylag magas	Főleg tranzitturizmus
Mezőgazdaság súlya magas	Nagyarányú ingázás
Egészséges és esztétikus környezet iránti igény	

Lehetőségek	Veszélyek
Fenntartható fejlődés feltételeinek kiépülése	A gazdasági fejlődés hátrányai csapódnak le a településen (átmenő közlekedés, környezet-terhelő gazdasági tevékenységek stb.)
Finanszírozási lehetőségek bővülése	A települések között az együttműködés ro- vására erősödik a verseny
Környezettudatosság erősödése	Levegőszennyezés lakóterületen belüli növe- kedése
A nyilvánosság és társadalmi részvétel erősö- dése környezetvédelmi kérdésekben	Tranzitforgalom növekedése
Konferenciaturizmus fejlesztése	Romló közbiztonság
Hasznosítható vizek	Alacsony helyi foglalkoztatottsági szint
Teljes települési infrastruktúra kiépülése	Illegális szemétklerakók
Szolgáltató szektor fejlesztése	Finanszírozási lehetőségek hiánya

III.16.2. Levegővédelem

LEVEGŐVÉDELEM	
Erősségek	Gyengeségek
Biztosítható az egészségügyi határértékek betartása	Jelentős helyi és átmenő közúti forgalom
Mezőgazdasági, vasúti légszennyezés elha- nyagolható	Jelentős személygépjármű forgalom az ingá- zás miatt
	Budapest légszennyező hatása
	Lakossági fűtésből eredő légszennyezés
Lehetőségek	Veszélyek
Elkerülő utak építése	Közúti forgalom növekedése
Kerékpárút-hálózat fejlesztése és a kerékpár használatának elősegítése	Fatüzelés arányának növekedése
Közösségi közlekedés fejlesztése	
Szigorodó környezetvédelmi előírások	

III.16.3. Hulladékgazdálkodás

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	
Erősségek	Gyengeségek
A regionális hulladékgyűjtő rendszerbe való csatlakozás	A regionális hulladékrendszer nem igazodik megye- és régióhatárokhoz
Szelektív hulladékgyűjtés beindulása	A hasznosított hulladék arány alacsony
Hulladékgazdálkodás fejlesztésére jelentős Uniós források állnak rendelkezésre	Illegális hulladéklerakók
A környezettudatosság hulladékgazdálkodás területén érzékelhető a legerősebben	Drága rendszerek, kismértékű anyagi forrás áll rendelkezésre az önkormányzatnál és a lakosságnál

Lehetőségek	Veszélyek
Nyersanyagárak növekedése	Szolgáltatási díjak gyorsan emelkednek
Kedvező szabályozási környezet a hulladékok hasznosítására	Romló gazdasági helyzet miatt növekszik az illegális hulladéklerakás
További előrelépés egyes hulladékok rendszerű visszagyűjtésében	EU források nem kerülnek felhasználásra
Biológia hulladék hasznosítása a lakosság által	A hulladéklerakók rekultivációjára kevés forrás áll rendelkezésre
A lakosság bekapcsolása a veszélyes hulladék-gyűjtő rendszerekbe	

III.16.4. Vízvédelem

VÍZVÉDELEM	
Erősségek	Gyengeségek
Pest megye kedvező vízellátási helyzete	Felső talajvízrétegek elszennyeződtek
Stratégiai jelentőségű felszín alatti vízkészletek	Érzékeny és fokozottan érzékeny vízbázisok jelenléte
Kiépített ivóvízhálózat	Árvíz- és belvízveszélyes területek viszonylag magas aránya
Szennyvíz-elvezetésre elnyert Uniós források állnak rendelkezésre	A szennyvízhálózat még nincs kiépítve
Lehetőségek	Veszélyek
Szennyvíztisztító megépülése	Forráshiány gátolja a vízminőség-védelmi beruházásokat
Szennyvízhálózat kiépülése	Szélsőségesen csapadékos időjárás növeli az ár- és belvízzel elöntött területeket és az elöntés gyakoriságát
RSD tisztító kotrás (egyedi természeti értékek megőrzése)	
Alternatív szennyvízkezelési technológiák alkalmazása, ahol szükséges	

III.16.5. Zajterhelés

ZAJTERHELÉS	
Erősségek	Gyengeségek
Ipari zajkibocsátás szabályozott	Jelentős közúti, vasúti, légi forgalom
Az agglomeráció és a főbb útvonalak melletti területeken kívül a zajhatás kisebb	Ingázás zajhatásai
	Közúti és vasúti szállítás zajhatási
	Ferihegyi repülőtér zajhatása

Lehetőségek	Veszélyek
Elkerülő utak építése	Közúti forgalom növekedése a növekvő szuburbanizáció, illetve az átmenő forgalom következtében
Zajvédő létesítmények építése	
Kerékpárút hálózat fejlesztése	
Közösségi közlekedés fejlesztése	
Szigorodó zajvédelmi előírások	

III.16.6. Megújuló energiák hasznosítása

MEGÚJULÓ ENERGIÁK HASZNOSÍTÁSA	
Erősségek	Gyengeségek
Kedvező természeti adottságok biomassza, geotermikus és napenergia felhasználására	Alacsony a megújuló energiaforrások részese- dése az energiatermelésben
Más térségekhez képest alacsonyabb addicio- nális beruházási költséggel lehet az országos villamoshálózatra csatlakozni	Szél- és víziergia hasznosítására csak kevés- sé alkalmas a település
Fogyasztók közelsége több lehetséges műszaki megoldást tesz lehetővé	A biomassza-alapú energiatermelés sok sze- replőt igényel
	A geotermikus energiakutatás rendkívül költségigényes
	Hiányoznak a megújuló energiával kapcsola- tos felmérések, műszaki és finanszírozási modellek
Lehetőségek	Veszélyek
Kedvező makropolitikai környezet	Nem alakul ki megfelelő együttműködés az érintett partnerek között
A megújuló energia növekvő versenyképessé- ge	Sajáterő hiányában az innováció, intenzív technológiák nem tudnak teret hódítani
A „zöldáram” előállítás támogatott marad	Környezeti károk lépnek fel (pl. helytelen alapanyag-tárolás, hulladék-elhelyezés)
Jelentős finanszírozás (támogatás és pénzpia- ci) várható	
Környezetterhelő anyagok (pl. szennyvíziszá- pok, állati hulladékok) hasznosítása	
A megújuló energia a helyi gazdaság motorja lehet	
Kutató-fejlesztő és innovációs potenciál jelen- léte a megyében	

III.16.7. Természeti és kulturális értékek

TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEK	
Erősségek	Gyengeségek
Változatos természet és épített környezet	Az idegenforgalom néhány kiemelt területre koncentrál
Erdős területrészek	Tájsebek (homokbányászat, hulladékgyűjtő területek)
Erősödő igény a természetben való rekreáció iránt	Gyenge együttműködési háló
	Erős versengés az ország más részeivel
	A fizetőképes kereslet csökken, melynek első „áldozata” a kultúra és a rekreáció
Lehetőségek	Veszélyek
Öko- és falusi turizmusban kiaknázatlan lehetőségek rejlenek	A környezetvédelmi szempontokat a gazdasági érdekek háttérbe szorítják
A fenntartható fejlődés rendszerszerű biztosítása	A forráshiány tartóssá válik
	A helyi gazdaság nem részesedik a gazdasági hasznokból

IV. HELYI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

A Kvt. 48/E. §-a alapján, a Sülysápra Nagyközségre vonatkozó helyzetértékelés figyelembevételével, illetve a III. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban jelen dokumentumban a következő települési Környezetvédelmi Akcióprogramok (KAP) kerülnek rögzítésre:

IV.1. KAP-1: Tisztább levegőért program

Indokoltság:

Az emberi tevékenységekből eredő levegőszennyező anyagok hatására megváltozik a levegő minősége. Ez a folyamat nem csak az ember és más élő szervezetek számára lehet káros, de kedvezőtlen hatású a természeti és az épített környezet elemeire is. Országos léptékben a termelés és fogyasztás szerkezete, a felhasznált energiahordozók mennyisége és minősége, az alkalmazott technológiák, és nem utolsósorban a közlekedés határozzák meg a levegőszennyező anyagok kibocsátásának alakulását. Sülysáp e tekintetben még viszonylag kedvező helyzetben van, azonban a levegőtisztaságra itt is nagy kockázatot jelent a jelentős átmenő forgalom és a hagyományos fűtési energia használata.

Célok:

- Légszennyezettség kialakulásának megelőzése.
- A levegő porszennyezettségének csökkentése.
- A levegő kémiai eredetű szennyezettségének csökkentése.
- A levegő biológiai eredetű szennyezettségének csökkentése.

Szükséges intézkedések:

- Önkormányzati kezelésű úthálózat rendszeres karbantartása, pénzügyi lehetőségekhez mért felújítása.
- Utak rendszeres tisztítása.
- További növényzet telepítése a közterületeken, közparkokban.
- A helyi közösségi közlekedés fenntartása, lehetőségekhez mért továbbfejlesztése.
- A tápiómenti kerékpárút sülysápi szakaszának pályázatos megépítése.
- A gyalogos és kerékpáros forgalom számára a biztonságos és kényelmes közlekedés biztosítása településszerte.
- A közösségi közlekedés, a kerékpározás és gyaloglás népszerűsítése a lakosság körében.
- Figyelemfelhívás és rendszeres hatósági ellenőrzés a parlagfű és más allergén gyomok elleni minél hatékonyabb védekezés érdekében.
- Fokozatos átállás a környezetbarát energiaforrásokra az önkormányzati intézmények energiaellátásában, és ezek népszerűsítése a lakosság körében is.
- A jogszabályban előírt levegőtisztaság-védelmi feladatok teljesítése, elsősorban a kis tüzelőberendezésekkel kapcsolatosan.
- Közreműködés a jogszabály által kijelölt, szennyezett levegőjű légszennyezettségi zónákra készült területi levegőtisztaság-védelmi intézkedési programok ütemezett végrehajtásában (pl. helyi közlekedéssel, lakossági fűtéssel kapcsolatos intézkedések).
- Szennyezés nélküli, vagy a legkisebb levegőszennyezést okozó megoldások előnyben részesítése a közlekedésfejlesztést, iparfejlesztést érintő önkormányzati döntések során.

- Az avar és a kerti hulladék égetésére vonatkozó helyi szabályozás folyamatos szigorítása.
- Szmogriadó tervek készítése, rendszeres felülvizsgálata és az új előírásoknak megfelelő módosítása.
- A lakosságot veszélyeztető levegőminőségi helyzet (szmogriadó) esetén a szükséges intézkedések megtétele (pl. gépjárműforgalom korlátozása).
- A lakosság folyamatos tájékoztatása.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A levegőszennyezettség mért adatai, határérték-túllépések gyakorisága.
- A légúti betegségben szenvedők száma.
- Az allergiás betegségben szenvedők száma.
- A települési gépjárműforgalom mért adatai.
- A kerékpáros forgalom mért adatai.

IV.2. KAP-2: Csendesebb lakókörnyezet program

Indokoltság:

Sülysápon mind a 31-es főútvonal, mind pedig a 120a vasútvonal a település középvezetékében halad át, ami jelentős zajnak és rezgésnek való kitettséget jelent a környéken élő lakosok számára. A lakosság számára veszélyes vagy károsító zajterhelések csökkentését aktív vagy passzív módon, különböző műszaki megoldással, adminisztratív eszközzel, illetve ezek kombinált alkalmazásával lehet megoldani.

Célok:

- A zaj- és rezgésterhelés mértékének, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatásának, egészségkárosító kockázatának csökkentése.
- A közutak menti zaj- és rezgésártalom csökkentése.
- A vasútvonal menti zaj és rezgésártalom csökkentése.
- A zaj- és rezgésforrások számának csökkentése.
- A határérték feletti zajterhelés megszüntetése az ipari és szolgáltató létesítmények környezetében.

Szükséges intézkedések:

- Zajcsökkentést célzó intézkedések kidolgozása.
- A helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapítása (pl. csendes övezet, illetve zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése; zajkibocsátási határérték megállapítása, ellenőrzése).
- A helyi lakosság tájékoztatása, szemléletformálása.
- Önkormányzati kezelésű úthálózat rendszeres karbantartása, pénzügyi lehetőségekhez mért felújítása.
- Helyi közlekedési szabályok szükség szerinti módosítása (súly-, illetve sebességkorlátozás, övezetkijelölés stb.).

- Jelentős hanghatással járó rendezvények szervezésének szabályozása, ellenőrzése
- Zenés szórakozóhelyek rendszeres ellenőrzése.
- Korszerű gépjárművek alkalmazása a helyi közösségi közlekedésben.
- A helyi autóbuszjárat menetrendjének és útvonalának kedvezőbb kialakítása.
- A lakosság ösztönzése a helyben történő gépjárműhasználat csökkentésére.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Zajvédelemmel kapcsolatos lakossági panaszok száma

IV.3. KAP-3: Zöldebb település program

Indokoltóság:

A települések dinamikus kölcsönhatásban vannak természeti környezetükkel. E kapcsolat egyik legfontosabb települési eleme egy funkcionálisan jól működő, biológiailag aktív zöldfelületi rendszer, amely a települési életminőség javítása szempontjából is fontos tényező. A települések zöldfelületi rendszerének funkciója - területe, szerkezete és minősége függvényében - sokrétű: kedvezően módosítja a helyi klímát, védelmet biztosít egyes kedvezőtlen környezeti hatásokkal szemben, a létesítményeket keretbe foglalja, lehatárolja, illetve összekapcsolja a település különböző rendeltetésű területeit, alkalmas a lakosság rekreációjára, valamint hozzátartozik a település vizuális megjelenéséhez. A települési környezet minőségét nagymértékben befolyásolja a művi és természeti elemek aránya. Magyarország éghajlati viszonyai és földrajzi adottságai alapján a zöldfelületi arány célszerűen 55-60% volna. Sülysápon a zöldfelületek mennyisége növekvő tendenciát mutat, ugyanakkor a zöldfelületek számtalan környezeti hatást ellensúlyoznak, így azok további növelése indokolt.

Célok:

- Összefüggő, egységes zöldfelületi rendszer kialakítása, növelése, megújítása, fenntartása a településen.
- A települési zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, a zöldterületek elérhetőségének és minőségének javítása.
- A meglévő zöldfelületek vizuális, esztétikai célú fejlesztése.
- Az utak menti zóldsávok mennyiségének növelése.
- Allergén növények térnyerésének visszaszorítása.

Szükséges intézkedések:

- Zöldfelület kataszter létrehozása.
- A zöldfelület gazdálkodási feladatok megtervezése (pl. a zöldfelületek állapotának javítása, parkfenntartásba bevont területek kibővítése, zóldsávok létesítése, kibővítése, fasorok állapotfelmérése, felújítása és telepítése, falak, tetők, tűzfalak zöldítése, véderdők, kiegyenlítő zöldfelületek megőrzése, kiegészítése, telepítése) és megvalósítása.
- A közhasználatú zöldfelületekről szóló önkormányzati rendelet felülvizsgálata.

- A zöldfelületek védelmének erősítése (parkőri, mezőőri stb. tevékenység).
- A meglévő zöldfelületeken kerti berendezések, játszó/sportterek építése; új lakóterületen közös zöldfelületet létesítése; intézménykertek korszerűsítése.
- A helyi lakosság és intézmények bevonása a települési zöldfelületek tervezésébe és fenntartásába.
- Az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása.
- A település talajának védelme, a talaj funkció-megőrzését biztosító burkolatok kialakítása a baleset-veszélyességi szempontok figyelembevételével.
- A mesterséges felszínborítás minimalizálása; az igénybevett zöldfelület pótlása; faültetés, gyepesítés; a zöldfelületek gondozása.
- Meglévő közparkok rendszeres ápolása, az ott levő elöregedett növényzet cseréje, új növények ültetése.
- Az utak mentén – ahol a hely megengedi – fa- és cserjesávok ültetése a vidéken honos, szárazságtűrő növényekből.
- Az invazív jellegű növényfajok visszaszorítása.
- Az allergén növények irtása a zöldfelületekről.
- Az intézményi területek lehetőség szerinti parkosítása.
- Az önkormányzati tulajdonú erdőterületek szakszerű művelése, gyarapítása.
- A lakosság ösztönzése a magántulajdonú ingatlanok megfelelő művelésére vagy parkosítására.
- Növényültetési akciók szervezése az oktatási intézmények, a civil szervezetek és a lakosság bevonásával.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Települési zöldfelületek mennyisége.
- Lecserélt és elültetett növények mennyisége.
- Parkokba látogató emberek száma.

IV.4. KAP-4: Tisztább település program

Indokoltság:

Sülysápon – bár a hulladékszállítás teljes körűen megoldott – még mindig igen nagy gondot jelent az illegális hulladéklerakók magas száma és a közterületek tisztán tartása.

Célok:

- Az illegális hulladéklerakók felszámolása.
- Az illegális hulladéklerakások visszaszorítása.
- A közterületek tisztaságának növelése.

Szükséges intézkedések:

- A helyi hulladékgyűjtési rendszer biztosítása. A közszolgáltatás keretében a települési

szilárd hulladékok begyűjtését és szállítását mindenkor érvényes hulladékkezelési engedéllyel rendelkező szervezettel kell végeztetni.

- Az illegális hulladéklerakók felderítése a közterület-felügyelet, valamint a helyi civil szervezetek és a lakosság közreműködésével.
- A település fejlesztésével együtt járó építkezések, mélyépítési és rendezési munkálatok során keletkező hulladékokat a Hgt. előírásai szerint kell kezelni. hasznosítani, illetve ártalmatlanítani. Az építkezések és a bontások során figyelembe kell venni az építési és bontási hulladékok kezelésének részletes szabályiról szóló 45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendeletének előírásait.
- A feltárt illegális hulladéklerakók felszámolása. A közterületen elhagyott hulladék elszállításáról és hasznosításáról, illetve ártalmatlanításáról az önkormányzat közszolgáltatás keretein belül gondoskodik. E közszolgáltatás tervezett megvalósításáról a helyi hulladékgazdálkodási tervvel egyidejűleg kell elkészíteni a szükséges dokumentációt, és benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz.
- A hulladéklerakásra érzékeny területek gyakori, esetlegesen technikai eszközök igénybevételével történő ellenőrzése.
- A lakosság folyamatos tájékoztatása a háztartásokban keletkező hulladék elhelyezésének lehetőségeiről.
- A bio- és zöldhulladék szelektív gyűjtésének bevezetésével, illetve a házi komposztálás elősegítésével kiemelten kell kezelni a Hgt. előírása szerinti biológiailag lebomló szerves anyag hulladéklerakón történő elhelyezésének csökkentését, ezért fontos a komposztálás népszerűsítése és módjának bemutatása a lakosság körében.
- A veszélyes hulladékok lakossági hulladékba való keveredésének csökkentése érdekében a hulladékudvarok és a hulladékgyűjtő szigetek üzemeltetését szorgalmazni kell.
- Az ingatlanok előtti közterületek karbantartásának ösztönzése a lakosság körében.
- A lakosság tájékoztatása a szelektív hulladékgyűjtő szigetek használatának szabályairól, illetve azok rendszeres felügyelete, rendben tartása.
- A közterületi hulladékgyűjtők rendszeres ürítése.
- A közterületen szemetelők felderítése és felelősségre vonása.
- Az önkormányzati intézményekben a környezettudatos szemlélet és gyakorlat erősítése.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Az illegális hulladéklerakók felszámolásával kapcsolatos intézkedési terv elkészülte és benyújtása a környezetvédelmi hatósághoz.
- A feltárt és felszámolt illegális hulladéklerakók száma.
- Az illegális hulladéklerakókról elszállított szemét mennyisége.
- A közterületekről begyűjtött hulladék mennyisége.
- A gondozott, illetve gondozatlan közterületszakaszok aránya.

IV.5. KAP-5: Egészségesebb ivóvíz program

Indokoltság:

A lakosság ivóvízzel való ellátása a legfontosabb közszolgáltatások egyike, amely nélkülözhetetlen emberi szükségletet és társadalmi-közegészségügyi igényt elégít ki. A lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása az önkormányzatok kötelező feladata. Sülysáp lakóterületén az ivóvízellátás teljes körű és viszonylag jó minőségű, azonban kockázatot jelentenek az illegális víznyerő kutak, a csatornázatlanság és az elavult vízhálózati rendszer.

Célok:

- Az ivóvíz-szolgáltatás biztonságosabbá tétele.
- Az ivóvízbázis megőrzése, védelme.
- Tisztább, minőségileg jobb ivóvíz biztosítása.

Szükséges intézkedések:

- Az ivóvízbázis megőrzése és védelmének érdekében a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet alapján el kell készíteni a védőidom és védőterület meghatározására vonatkozó diagnosztikai munkákat, és kérelmezni kell a védőidom, védőterület kijelölését a környezetvédelmi hatóságtól.
- Az ivóvízminőség-javítás előkészítése (pl. pályázat előkészítése, kommunikáció) és a szükséges beruházások megvalósítása a vízművet üzemeltető szervezetekkel együttműködve.
- A fogyasztói igények időszakos felülvizsgálata, a szükséges hálózathoz bővítés kivitelezése.
- Jövőbeni díjpolitika megállapítása.
- A szolgáltatóval együttműködve üzemeltetési koncepció és felújítási ütemterv kidolgozása és végrehajtása (részletes felülvizsgálat, digitalizált hálózati adatok alapján).
- Az átmeneti ivóvízellátás feltételeinek biztosítása.
- A vízhálózat folyamatos karbantartása és fokozatos, tervszerű felújítása. Az ivóvízhálózat bővítéséhez, rekonstrukciójához vízjogi létesítési engedélyt kell kérni a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről szóló 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendelet (a továbbiakban: 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendelet) 2. §-a szerinti mellékletek csatolásával.
- A víznyerő kutak karbantartása, fizikai védelme.
- Az esetleges illegális víznyerő kutak feltérképezése a felszín alatti vízkészletek minőségi és mennyiségi védelme érdekében.
- A csatornahálózat mielőbbi kiépítése. Ennek elkészültéig a közszolgáltatás keretében a települési folyékony hulladék begyűjtését és szállítását mindenkor érvényes hulladékkezelési engedéllyel rendelkező szervezettel kell végeztetni.
- A települési szennyvízleürítő rendszeres ellenőrzése, monitoringozása, és az eredmények benyújtása a környezetvédelmi hatóság felé.
- A szennyvizek talajban való elszikkasztásának visszaszorítása, ellenőrzéssel, megfelelő közszolgáltatás biztosításával.
- Takarékos ivóvízhasználat az önkormányzati intézményeknél.
- A lakosság ösztönzése a takarékos ivóvízhasználatra.
- A csapadékvíz és egyéb tisztított vizek felhasználása (öntözésre, mosásra stb.); a lakosság tájékoztatása e lehetőségekről.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A felhasznált ivóvíz mennyisége.
- A települési ivóvíz minősége laboratóriumi adatok alapján.
- A közműves ivóvíz-hálózatra rácsatlakozott háztartások aránya.
- Az ivóvíz-hálózatban kicserélt/felújított vezetékszakasz hossza/aránya.
- A közműves ivóvízellátás évi üzemzavarainak száma.
- A feltérképezett illegális víznyerő kutak száma.
- A folyékony hulladékszállítás biztosítására létrehozott közszolgáltatásról szóló önkormányzati rendelet megalkotása.
- Közszolgáltatási szerződés megkötése a folyékony hulladékszállítás biztosítására engedéllyel rendelkező szolgáltatóval.

IV.6. KAP-6: Belterületi vízrendezés program**Indokoltág:**

A belterületi vízrendezés a települési vízgazdálkodás fontos területe. Magába foglalja a felesleges csapadékot és belvizeket összegyűjtő és elvezető zárt vagy nyílt belvízcsatorna hálózat kiépítését, a nyílt csatornák, településen áthaladó kisvízfolyások és tavak meder- és partrendezését, előbbiek vízszállító-képességének visszaállítását, azaz rekonstrukcióját. Sülysáp lakóterületén nyílt árokrendszer biztosítja a csapadékvíz elvezetését, ez azonban nem teljes körű. A csapadékvíz szinte egyáltalán nem kerül hasznosításra a településen.

Célok:

- Belterületen a kisvízfolyások (Tápió-patak és mellékágai) árvízi kockázatának csökkentése, a belvízi elöntések mérséklése, illetve megelőzése.
- A bel- és csapadékvízzel való gazdálkodás fejlesztése.
- A csapadékvíz elvezetésének biztosítása a teljes településen.
- A talajvízszint csökkentése.
- A csapadékvíz hasznosítása.

Szükséges intézkedések:

- Belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat fenntartása, rekonstrukciója.
- A vizekkel való gazdálkodást biztosító rendszerek kiépítése.
- A meglevő árokrendszer karbantartása, beleértve az iszapmentesítést is, illetve a karbantartás megkövetelése a lakosságtól.
- A betemetett árkok kiásása, illetve az árokrendszer bővítése, lehetőség szerint a települési csapadékvíz-elvezetésre készült tervek felhasználásával.
- Az árokrendszer lehetőség szerinti korszerűsítése, burkolása.
- A vízgyűjtők, vízvezetők karbantartása és védelme településrendezési eszközökkel is.
- A csapadékvíz összegyűjtésének és hasznosításának ösztönzése.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A tervezett beruházások megvalósulása.
- Települési vízelvezető árokrendszer hossza.
- Talajvíz szintjének változása.
- Felhasznált ivóvíz mennyisége.

IV.7. KAP-7: Korszerű szennyvízkezelés program**Indokoltság:**

A településeken keletkező szennyvizek elvezetése és -tisztítása a lakosság életminőségének javításához, a közegészségügyi szempontok érvényesítéséhez, a környezet védelméhez, valamint a gazdaság fejlesztéséhez egyaránt hozzájárul. Sülysápon a szennyvízcsatorna még nem épült meg, így a háztartások nagyobb része a talajban szikkasztja el az általa termelt szennyvizet. Emellett a zárt szennyvíztárolókból kiemelt szennyvíz sem kerül tisztításra, csupán tárolásra a település külterületén található szennyvízgyűjtőben.

Célok:

- A szennyvíz megfelelő kezelésének biztosítása közműves csatornával vagy egyedi tisztítóművekkel.
- A talaj szennyezettségének csökkentése, megszüntetése.
- A talajvíz szintjének csökkentése.

Szükséges intézkedések:

- A szennyvízcsatorna-hálózat mielőbbi kiépítése és üzembe helyezése.
- A szennyvíz-hálózatra – minél előbb és minél nagyobb arányban – való rácsatlakozás ösztönzése a lakosság körében.
- A szennyvíz illegális lerakásának megakadályozása.
- A települési szennyvízgyűjtő medence megfelelő védelme és kezelése a csatornahálózat kiépüléséig.
- A szennyvíz talajfelszínen történő elszivárogtatásának visszaszorítása hatósági eszközökkel.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A szennyvízelvezető-hálózatba bekötött lakások száma.
- A legalább biológiailag tisztított szennyvíz aránya az összes elvezetett szennyvízhez képest.
- A közműolló aktuális értéke.

- Talaj szennyezettségének mértéke.
- Talajvíz szintjének változása.

IV.8. KAP-8: Környezettudatos hulladékgazdálkodás program

Indokoltság:

A hulladékgazdálkodás alapvető célkitűzése, hogy a hulladék képződés és kezelés egészére és környezetre gyakorolt káros hatásait megelőzze, illetve csökkentse, egyúttal járuljon hozzá a természeti erőforrások felhasználásának csökkentéséhez, felhasználásuk hatékonyságának növeléséhez. Az átfogó hulladékgazdálkodási célok elérése érdekében az intézkedéseket a megelőzés, újrahasználat, újrafeldolgozás, egyéb hasznosítás, ártalmatlanítás prioritási sorrendben, a környezetileg, társadalmilag és gazdaságilag leghatékonyabb megoldások alkalmazásával kell megtenni. Sülysápon a hulladékgyűjtési rendszer megfelelően kiépült, azonban működésében fellelhetők még bizonyos hiányosságok.

Célok:

- A településen képződő hulladék mennyiségének csökkenése (2014-ben legfeljebb napi 1 kg/fő).
- A településen képződő hulladék minél nagyobb arányú hasznosítása.
- A települési hulladékgyűjtő rendszer gördülékeny működése.
- Az illegális hulladéklerakás visszaszorítása.
- Tisztább közterületek, tisztább település.

Szükséges intézkedések:

- A szelektív hulladékgyűjtő rendszer fenntartása, bővítés, továbbfejlesztése.
- Lakosság rendszeres tájékoztatása a szelektív hulladékgyűjtő rendszer működéséről.
- A lakosság minél nagyobb arányú bevonása a települési hulladékgyűjtő-rendszerbe.
- A szelektív hulladékgyűjtő szigetek használatának megismertetése és felügyelete.
- A hulladékgyűjtő rendszer minél nagyobb fokú hozzáigazítása a lakosság igényeihez.
- A keletkező hulladék mennyiségének csökkentése az önkormányzati intézményekben.
- A környezettudatosság szempontjának erősítése a lakosság körében a hulladéktermelés és -kezelés tekintetében egyaránt.
- A házi és közösségi komposztálás elterjesztése, szervezése, oktatása, a zöldhulladékok helyben történő visszaforgatásának ösztönzése.
- A komplex hulladékkezelő rendszer részeként újrahasználati központok kialakítása (a feleslegessé vált tárgyak gyűjtése, tisztítás és javítás utáni értékesítése).
- A papír és a biohulladék lerakástól eltérő kezelésének megoldása.
- A régi szemétklerakó rekultiválásával és utógondozásával, az illegális lerakás és a hulladékékelhagyás felszámolásával és szankcionálásával kapcsolatos feladatok ellátása.
- Lakossági szemléletformálás a lerakás minimalizálása és hulladékékelhagyás megszüntetése érdekében.
- A hulladék szállításakor a környezeti szempontok figyelembevétele (pl. távolságok minimalizálása).
- Közterületen elhagyott hulladékok begyűjtése, kezelése.
- Helyi hulladékgazdálkodási terv elkészítése.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A képződő települési hulladék mennyisége (külön a lakossági és intézményi eredetű hulladék).
- A településen keletkező hulladék mennyisége.
- A szelektíven gyűjtött hulladékok mennyisége, összetétele.
- Illegális hulladéklerakók száma és az ott fellelt hulladék mennyisége.
- A közterületekről begyűjtött hulladékok mennyisége.
- A házi komposztálás mértéke.
- Újrahasználati központok száma.

IV.9. KAP-9: Fenntartható energiagazdálkodás program**Indokoltság:**

A hagyományos energiaforrások egyre kisebb mértékben állnak rendelkezésre, így áruk egyre nő, emellett használatuk súlyosan károsítja a környezetet, ezért fontos a megújuló és környezetbarát energiahasználatra történő fokozatos átállás, illetve az energiatakarékosság.

Célok:

- A környezetszennyező fűtési energiaforrások használatának csökkentése.
- A korszerűbb, megújuló energiaforrásokra történő átállás.
- Az energiafelhasználás csökkentése.

Szükséges intézkedések:

- Az energiahatékonyság javítása az önkormányzat működésében, valamint a helyi gazdálkodó szervezetek és a lakosság körében.
- Önkormányzati intézmények energiafelhasználásának csökkentése a fűtési és melegvízellátó rendszerek, az elektromos ellátás és az épületszerkezetek anyagi lehetőségektől függő korszerűsítésével.
- A megújuló energiahordozók részarányának növelése az önkormányzat energiafelhasználásában.
- A lakosság folyamatos tájékoztatása az energiatakarékossággal, a megújuló energiaforrásokkal és a pénzügyi lehetőségekkel kapcsolatosan.
- A lakosság energiatakarékossági törekvéseinek támogatása és ösztönzése.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Az egy főre jutó energiafelhasználás mértéke a településen.
- A megújuló energiaforrások használatának aránya a települési energiamérlegben.

IV.10. KAP-10: Ember- és környezetbarát közlekedés program

Indokoltság:

Az országos tendencia településünkön is mutatkozik: az egyéni közlekedésben a környeztkárosítóbb, motorizált közlekedési módok fokozódó térnyerése jellemző, amit alátámaszt a személygépkocsi-állomány folyamatos gyarapodása. A gyalogos közlekedés mára háttérbe szorult egyrészt a fennálló akadályok (pl. járdák állapota, nem megfelelő, illetve hiányos közvilágítás), másrészt a megváltozott életmód, fogyasztási szokások miatt. A motorizált járművek számának növekedése egyrészt nehezíti a közlekedést, másrészt nyilvánvalóan negatív hatással van a környezetre.

Célok:

- Fenntarthatóbb települési közlekedési rendszerek kialakítása (környezetkímélőbb, energia- és költségtakarékosabb személy- és áruszállítás).
- Az egyéni és közösségi közlekedés igénybevételi részarányát érintő romlási folyamatok mérséklése, lehetőség szerint megállítása, illetve a jelenlegi kedvező arány további javítása.
- Az egyéni motorizált közlekedés környezetkímélőbbé tétele, különösen a személygépkocsi közlekedés környezeti hatásainak mérséklése.
- Az egyéni, nem motorizált közlekedési formák elősegítése, fejlesztése.
- A különböző közlekedési eszközök és formák (egyéni és közösségi) használatának hatékony összehangolása.
- A helyi közösségi közlekedés kihasználtságának növelése.

Szükséges intézkedések:

- A helyi közösségi közlekedés továbbfejlesztése (járatszám, menetrend stb.), versenyképessé tétele.
- A szőlősnymaralói P+R és B+R parkoló megépítése.
- Az önkormányzati kezelésű utak forgalomszabályozásának felülvizsgálata és összehangolása.
- A közösségi közlekedésben érintett szolgáltatók menetrendjeinek összehangolása (MÁV, Volán, helyi járat).
- A mobilitási igények csökkentése várostervezési, forgalomszervezési és szabályozási eszközök segítségével.
- Az intézmények kerékpártároló kapacitásának bővítése.
- A közlekedési igényt csökkentő kampány szervezése (pl. autómentes nap).
- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása (járda- és kerékpárút-építés, valamint ezek karbantartása, a biztonságos használat feltételeinek javítása: közvilágítás, köztisztaság, közbiztonság).
- Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Gépjármű forgalomszámlálási adatok.
- Kerékpáros és gyalogos forgalom adatai.
- Megépült kerékpárút, járda hosszának százalékos változása.
- Az egyéni és közösségi közlekedés igénybevételi részarányának alakulása.
- Intermodális csomópontok, P+R és B+R parkolóhelyek száma kihasználtságának aránya.

IV.11. KAP-11: Települési környezetbiztonság program**Indokoltság:**

A környezetbiztonság fogalmkörébe azok a biztonságunkat veszélyeztető események és folyamatok tartoznak, melyek egyrészt természeti (földrengés, árvíz, szélviharok, erdőtűz stb.), másrészt emberi eredetűek (pl. környezet-károsítással is járó ipari, közlekedési katasztrófák). A környezetbiztonsági szempontból jelentős kockázatot jelentő ár- és belvíz veszélyeztetettség, valamint az aszály kérdéskörrel a Vizeink védelme és fenntartható használata akcióprogram foglalkozik. A civilizációs eredetű szennyezések egyaránt származhatnak hazai és külföldi tevékenységekből, melyek a felszíni vizek és a levegő szennyezésén túl több éven keresztül veszélyeztethetik a felszín alatti vizek, a földtani közeg természetes állapotát, illetve jelentős természetkárosítással is együtt járhatnak. A már bekövetkezett, tartós környezetkárosodások felszámolása érdekében szükséges a szennyezőforrások és területek felderítése, a kármentesítési feladatok végrehajtása.

Célok:

- A környezetbiztonság növelése.
- A veszélyeztetés megelőzése.
- A bekövetkezett katasztrófák következményeinek hatékony enyhítése, elhárítása.
- A környezetkárosodás felszámolása.
- A veszélyes anyagok és veszélyes készítmények káros hatásainak kezelése.
- A sugárbiztonság megteremtése.

Szükséges intézkedések:

- A helyi környezeti károk kezelése.
- A települések fejlesztési-rendezési tervezésénél fokozott figyelem a földtani adottságokra, a felszínmozgásokkal való veszélyeztetettségre.
- A vegyi anyagokkal kapcsolatos előírások betartása.
- Polgári védelmi és katasztrófavédelmi dokumentációk, infrastruktúra és eszközök rendelkezésre állásának biztosítása.
- A helyben mozgósítható személyi hálózat biztosítása.
- Kapcsolattartás az elhárításban érintett szervekkel.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A pincerendszerek omlásából, a természetes partfalak mozgásából és a földcsuszamlásból adódó veszélyhelyzetek elhárítására beadott, támogatott pályázatok száma.
- Daganatos megbetegedések és halálozások alakulása a településen.
- Mérgezési esetek alakulása a településen.
- Kémiai terhelési bírságok számának és összegének alakulása a településen.

IV.12. KAP-12: Kincünk az egészség program

Indokoltság:

Az egészség az életminőség semmi mással nem helyettesíthető eleme, melynek megtartása vagy helyreállítása megkülönböztetett figyelmet kell, hogy kapjon mind az egyén, mind a társadalom értékrendjében és cselekvésében. A magyar lakosság egészségi állapota kedvezőtlen képet mutat, a két vezető halálok közül a légzőszervi daganatos betegségek tekintetében hazánk Európában első helyen áll, a keringési rendszer betegségei esetében is a legrosszabb eredménnyel rendelkező országok között szerepel. A halandósági kockázati tényezők között kiemelt fontosságúak - az életmód és a táplálkozás mellett - a környezeti ártalmak, a települési és lakókörnyezet egészségkárosító hatásai, illetve azok csökkentése.

Célok:

- A gyermekek napi tartózkodása szempontjából meghatározó zárt terek (lakás, óvoda, iskola) belsőtéri levegőminőségének javítása.
- Az irodai környezetre speciálisan jellemző belsőtéri légszennyező anyagok egészségkárosító hatásai elleni védekezés.
- A parlagfű koncentrációjának és a biológiai allergének okozta egészségi kockázatok csökkentése.
- A parlagfű elleni hatékony védelem helyi szervezeti kereteinek fenntartása, fejlesztése
- Az ivóvíz-szennyezők miatt fennálló egészségi kockázatok jelentős csökkentése.
- Az ivóvíztermelés- és elosztás biztonsági hiányosságainak megszüntetése.
- A lakosság számára az egészséges ivóvízhez való hozzáférés egyenlő esélyű biztosítása.

Szükséges intézkedések:

- A beltéri levegőminőséget befolyásoló tényezők (különös tekintettel az irodatechnikai berendezésekre és a lakások, irodák, iskolai intézmények bútorzatából és burkoló anyagaiból felszabaduló légszennyező anyagokra) károsító hatásainak csökkentése, helyettesítő alternatívákra való áttérés.
- A parlagfű elleni közérdekű védekezést elősegítő hatósági rendszer hatékony működésének biztosítása, a helyszíni ellenőrzések folytatása, parlagfű és az ellene való védekezési kötelezettség elmulasztásának felderítése, a kapcsolódó hatósági intézkedések fogantatása.
- Gyommentesítéssel kapcsolatos közmunkaprogramokban, pályázatokon való részvétel a pénzügyi lehetőségek függvényében.
- Az önkormányzati területeken a parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása.
- A környezetbarát gyepgazdálkodási technikák alkalmazása, a szántóföldi művelés alatt nem álló területek növényzeti záródásának segítése.
- Az ivóvízrendszer fenntartása, fejlesztése; az ivóvíz minőségének lehetőség szerinti javí-

tása.

- Csatornahálózat kiépítése.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Krónikus légzőszervi tünetekkel küszködő gyermekek aránya.
- A parlagfű és új, invazív növények éves összpollen-koncentrációja.
- A szénanátha és asztma megbetegedések előfordulási gyakoriságának alakulása.
- Az egyes szennyezőanyagok esetében a jogszabályban rögzített határértékek túllépésének száma.
- Az ivóvíz okozta megbetegedések száma.

IV.13. KAP-13: A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem program

Indokoltság:

A társadalom folyamatosan növekvő terület-, energia- és anyagigénye miatt a természeti környezet és az élő rendszerek egyre súlyosabb terheléseknek vannak kitéve. A legfőbb veszélyeztető tényező az élőhelyek csökkenése, feldarabolódása, pusztulása; a környezetszennyezés, a nem megfelelő földhasználatból fakadó túlhasznosítás, az özönfajok terjedése és az éghajlatváltozás.

Célok:

- A védett természeti területek állapotának megőrzése és javítása.
- A biológiai sokféleség megőrzésének és helyreállításának elősegítése a védett természeti területeken kívül is.
- A biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható használata.
- Védelemre tervezett területek, védelemre szoruló fajok: védetté nyilvánítások véghezvitele.
- A természet- és tájvédelmi érdekek érvényesítése a terület- és településfejlesztés és -rendezés során, valamint a helyi adópolitikában.
- A helyi és önszerveződéssel, a természeti és az épített környezet összehangolása mellett megvalósuló ökoturisztikai fejlesztések részarányának növekedése.

Szükséges intézkedések:

- A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatása.
- A természeti és környezeti értékek bemutatását szolgáló fejlesztések, programok megvalósítása (pl. tanösvények).
- Lakosság felvilágosítása, tájékoztatása.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Településen a védett területek száma, kiterjedése védettségi kategóriák szerint.
- A településen élő védett fajok száma, állomány nagysága.
- Az előírt területkijelölések végrehajtása (élőhely, növény- és állatfaj szerint).
- A gazdálkodók által igénybe vehető támogatások mértékének és megoszlásának alakulása a településen.
- Egyedi tájértékek felmérésének megtörténte.
- Átadott tanösvények száma, hossza.
- Tanösvények, ökoturisztikai programok látogatóinak száma.

IV.14. KAP-14: Itthon otthon – élhető település program**Indokoltság:**

A település környezeti állapotának jellemzői, a település és a környező táj kapcsolata, a települési infrastruktúra, a szolgáltatások színvonala mind az életminőséget alapvetően meghatározó tényezők. Az élhető település az ott élők számára elsősorban környezeti ártalmaktól mentes, esztétikus, komfortos, megfelelő rekreációs feltételekkel rendelkező, biztonságos lakóhelyet jelent.

Célok:

- A településfejlesztés tudatosabbá tétele, a fejlesztés és a rendezés során a fenntarthatósági szempontok hatékonyabb érvényesítése.
- Az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme.
- A települések harmonikusabb tájba illesztése.
- A mobilitási igények mérséklése, illetve a mobilitás feltételeinek oly módon történő biztosítása, hogy az ne okozzon egészségkárosító légszennyezést és zajterhelést.
- A települések zavartalan működését biztosító környezeti infrastruktúra kiépítése.

Szükséges intézkedések:

- A településfejlesztés tervezésekor, a településfejlesztési koncepció készítése során a jogszabályban foglalt tartalmi követelmények érdemben történő teljesítése.
- A település adottságaira és lehetőségeire alapozott fejlesztési irányokról szóló döntések meghozatalakor a fenntarthatósági szempontok figyelembevétele, összhang teremtése a településfejlesztési elképzelések és településrendezési eszközök között.
- Barnamezős területek felhasználásának tervezése a települési tervekben és a beruházások elősegítése.
- Összefüggő, egységes zöldfelületi rendszer kialakítása, növelése, megújítása, fenntartása.
- A zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, a zöldterületek elérhetőségének és minőségének javítása.
- A zöldfelületek vizuális, esztétikai célú fejlesztése.
- A zöldfelület gazdálkodási feladatok megtervezése (pl. a zöldfelületek állapotának javítása, parkfenntartásba bevont területek kibővítése, zöldsávok létesítése, kibővítése, fasorok állapotfelmérése, felújítása és telepítése, falak, tetők, tűzfalak zöldítése, véderdők, kiegyenlítő zöldfelületek megőrzése, kiegészítése, telepítése) és megvalósítása.
- A közhasználatú zöldfelületekről szóló rendelet felülvizsgálata.

- A zöldfelületek védelmének lehetőség szerinti erősítése (parkóri, mezőöri stb. tevékenység).
- A meglévő zöldfelületeken kerti berendezések, játszó/sportterek építése; új lakóterületen közös zöldfelületet létesítése; intézménykertek korszerűsítése.
- A helyi lakosság és intézmények bevonása a települési zöldfelületek tervezésébe és fenntartásába.
- Az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása.
- A település talajának védelme, a talaj funkció-megőrzését biztosító burkolatok kialakítása a baleset-veszélyességi szempontok figyelembevételével.
- A mesterséges felszínborítás minimalizálása; az igénybevett zöldfelület pótlása; faültetés, gyepesítés; a zöldfelületek gondozása.
- Az épített környezeti értékek védelme és az ehhez szükséges feltételek biztosítása.
- Környezetbarát építési anyagok, folyamatok, technológiák szélesebb körű használata.
- Leromlott településrészek megújítása a környezeti szempontok figyelembevételével.
- Az önkormányzati tulajdonú épületállomány adatainak nyilvántartása, és az erre épülő karbantartások, felújítások megtervezése és végrehajtása.
- A helyi építészeti örökség folyamatos számbavétele, védetté nyilvánítása és fenntartása.
- Környezetbarát építési anyagok, folyamatok, technológiák előnyben részesítése az önkormányzati beruházások során.
- A lakosság ösztönzése a saját tulajdonú épületek karbantartására, felújítására környezetbarát építőanyagok, eljárások alkalmazásával.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A beépített terület változása.
- A zöldterületek változása.
- A zöldfelületek változása évenként.
- A rendszeres fenntartásba bevont parkterületek nagyságának változása.

IV.15. KAP-15: Fenntartható belvízvédelem program

Indokoltság:

Településünkön viszonylag rossz vízgazdálkodási talajok találhatók, melyek jellemzője az időszakonként jelentkező belvíz, amit tetézik a csatornázatlanság hiánya. A belvízgazdálkodás során a vízelvezetés mellett kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a vízviszatarlás, a tározás, a vízátervezetés, a bel- és külterületi vízrendezés összhangjának biztosítása, a műszaki igényszinthez közelítő fenntartás, karbantartás. A vízelvezetésről a belvízgazdálkodásra való áttérés hozzájárul a klímaváltozás hatására jelentkező szélsőséges helyzetek mérsékléséhez, a vizes élőhelyek ökológiai vízigényének kielégítéséhez, és a gazdaságos mezőgazdasági termelés megvalósításához.

Célok:

- A belvizek okozta károk megelőzése, csökkentése (biztonságos belvízlevezetés) és a víz visszatartás, hasznosítás növelése.

Szükséges intézkedések:

- Az önkormányzati és magán tulajdonban lévő belvízvédelmi művek fenntartása, rekonstrukciója.
- Közműves csatornahálózat kiépítése.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- A tervezett beruházások megvalósulása.
- A tározótérfogat növekedése.
- Összehangolt üzemeltetésű rendszerek aránya.
- A kiépített csatornahálózat hossza.

IV.16. KAP-16: Éghajlatváltozás program

Indokoltság:

Az emberi tevékenységek következtében fokozott mennyiségben a légkörbe kerülő és ott felhalmozódó üvegházhatású gázok hatására erősödik az éghajlat megváltozásának veszélye. A megváltozó hőmérséklet és csapadékviszonyok, az évszakok lehetséges eltolódása, egyes szélsőséges meteorológiai, hidrometeorológiai jelenségek erősödése, gyakoriságuk növekedése veszélyezteti a lakosság életminőségét, a természeti értékeket, a víz- és talajkészleteket, erdőállományokat és az élelmiszertermelés biztonságát. Az éghajlatváltozás a magyar nemzetgazdaságot és társadalmat is érintő, így településünket is cselekvésre kényszerítő kockázat, így a már elkerülhetetlennek látszó változásokra fel kell készülni, egyrészt a káros hatások mérséklésével, másrészt az alkalmazkodási képességek erősítésével.

Célok:

- Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése.
- Az energiahatékonyság és energiatakarékosság növelése.
- Az üvegházhatású gázok megkötésének növelése a szabad talajfelszín és növényborítottság növelésével.
- A kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatások elleni védekezés az alkalmazkodóképesség javításával, a károk megelőzésével, enyhítésével.
- A sztratoszférikus ózonréteg védelme, a kialakult helyzethez való alkalmazkodás erősítése, a kockázatok csökkentése.
- A klímatudatosság erősítése.

Szükséges intézkedések:

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés).

- Helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, földhő, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása.
- Az éghajlatváltozásra való felkészüléshez térségi és helyi programok kidolgozása, megvalósítása.
- A szükséges intézkedések beépítése a helyi fejlesztési és környezetvédelmi tervekbe, programokba, rendeletekbe.
- Települési klímaprogram részeként UV riadó terv készítése.
- Lakosság rendszeres tájékoztatása.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Az egy főre jutó, illetve az ágazatonkénti energiafelhasználás.
- (Lakó)ingatlanok, háztartási gépek energiahatékonysági besorolás szerinti megoszlása.
- A megújuló energiaforrások használatának aránya a teljes települési energiamérlegen.
- A megújuló energiafajták megújuló energiahordozókon belüli aránya a településen.
- Az éghajlatváltozásra való felkészülést segítő helyi programok száma.
- Az UV sugárzás miatt bekövetkezett betegségek száma.

IV.17. KAP-17: Környezettudatos mindennapok program

Az ember és a természet viszonyát, a jelen és a jövő generációk számára kedvező vagy kedvezőtlen jellegét hosszabb távon a társadalmi értékrend és az ebből fakadó viselkedés, termelési-fogyasztási szokások befolyásolják leginkább. A társadalmi értékrend részét képező, azt befolyásoló környezettudatosságnak olyan szintjét kell elérni a jövőben, amely az ok-okozati összefüggések és az ezek mélyén rejlő hajtóerők feltérképezésének fényében biztosítja, hogy a társadalmi-gazdasági tevékenységekkel együtt járó környezetterhelés a lehető legkisebb mértékű legyen, beleértve a szennyezőanyag kibocsátás és a hulladéktermelés minimalizálását, az erőforrások takarékos használatát.

Célok:

- A környezeti nevelés, szemléletformálás megvalósítása az óvodai, iskolai nevelés és oktatás teljes folyamatában.
- Fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások térnyerése.
- A környezeti információkat biztosító rendszerek fejlesztése, az információk hatékonyabb terjesztése.
- A helyi intézmények működtetésében a környezettudatos szemlélet és gyakorlat erősödése.
- Az iskolák és helyi közösségek, szülők együttműködésének erősítése a környezeti nevelés által elért eredmények fenntartása érdekében.
- A környezet- és természetvédelem erőteljesebb megjelenése a helyi társadalmi eseményeken.
- Helyi környezetvédelmi szakpolitikák megalapozottságának növelése, környezeti informatikai támogatottságának javítása.
- Az elektronikus ügyintézés alkalmazási lehetőségeinek bővítése.

- A környezeti információhoz való jog érvényesülése (naprakész információk széles körű terjesztése, nyilvánosság biztosítása), a lakosság környezeti informáltságának javítása.
- Az állampolgárok környezeti problémák iránti érzékenységeinek növelése, a környezeti ügyekkel kapcsolatos aktív részvétel motiválása.
- A környezeti ügyekhez kapcsolódó hatósági munka támogatása.

Szükséges intézkedések:

- Nevelési-oktatási intézményekben folyó egészség- és környezeti nevelési törekvések, valamint a környezettudatos működés ösztönzése, támogatása.
- Környezetvédelmi szemléletformálást és ismeretterjesztést szolgáló tevékenységek szervezése, ösztönzése, támogatása.
- Az önkormányzati intézmények működésének környezetközpontúvá tétele (pl. energia- és vízhasználat mérséklése, a felhasznált eszközök és anyagok körében a hasznosítottak arányának növelése, az iskolai büfékben árusított termékek körében az egészséges, organikus gazdálkodásból származók, hulladékszegények arányának növelése).
- Az önkormányzati területen dolgozók környezet-, természetvédelmi és vízügyi képzettségének, tájékozottságának növelése, különös tekintettel a döntéshozatalban, az igazságszolgáltatásban dolgozókra.
- Közösségi használatú szolgáltatások (pl. mosodák), közös eszközhasználat (pl. gépek) ösztönzése.
- Helyi, szezonális, bio- és magyar termékek forgalmának/választásának ösztönzése (piacok, értékesítési pontok).
- A fenntartható életmódot bemutató akciók támogatása, a tudatos fogyasztás és a valódi értékek népszerűsítése.
- Naprakész, hiteles, közérthető, a döntéseket valóban megalapozó és támogató környezeti információk szolgáltatása (információk gyűjtése, tematikus adatbázisok létrehozása, kezelése, frissítése; tájékoztatás aktuális környezeti adatokról, kiadványok terjesztése) és információátadást szolgáló események szervezése, ezeken való részvétel.
- Ügyfélbarát ügyintézés elősegítése (hatósági ügyintézés támogatása, lakossági bejelentések fogadása, megoldása és adott esetben továbbítása keretében; ügyintézők folyamatos képzése; jogszabályok hozzáférhetőségének biztosítása; folyamatosan frissített, naprakész, letölthető nyomtatványokat, iratmintákat is tartalmazó honlapok működtetése)
- Együttműködés kiépítése, javítása a hálózatos környezetvédelmi szervezetekkel.

Ütemezés:

A rendelkezésre álló források függvényében, éves tervezéssel kerül megvalósításra a programidőszak alatt.

Mutatók:

- Az ifjúság környezettel, környezetvédelemmel kapcsolatos ismereteinek mértéke.
- A környezetvédelmi szemléletű programokon, akciókban részt vevő gyermekek, fiatalok száma.
- A lakosság környezettudatossága felmérések alapján.
- A lakosság informáltsága felmérések alapján.
- Keletkező háztartási hulladék mennyisége.

V. A HATÉKONY KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS FELTÉTELEI, ESZKÖZEI

A környezetvédelem, a természeti környezet megóvása többnyire nem tartozik a jól jövedelmező tevékenységek közé. A piacgazdasági környezetben olyan jogi- és közgazdasági háttérrel kell kialakítani, amely hosszú távon biztosítja a közösség számára kedvező tevékenységek ellátását és a kedvezőtlen tevékenységek visszaszorítását.

A jogi- és közgazdasági szabályozás sem elegendő önmagában. Az egyes tevékenységek finanszírozását, pénzügyi és szervezeti feltételeit is gyakran biztosítani szükséges önkormányzati szinten.

Hatékony környezetgazdálkodás fontos feltétele a lakossági együttműködés kialakítása, a Public Relations.

V.1. Jogi eszközök

A környezetgazdálkodás jogi háttérét elsősorban központi jogszabályok biztosíthatják. Elsődlegesen a környezetvédelem általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény és a hozzá kapcsolódó, egyes területeket részletesen szabályozó törvények és jogszabályok.

Akadály a folyamatnak, hogy a környezetvédelmi kiadások nemzetgazdaságra, egyszerre történő terhelése mintegy 20-25 % árszínvonal növekedést eredményezne. Ezt a mai gazdasági helyzetben rendkívül nehezen fogja felvállalni a törvényhozás. Ennek ellenére biztató jelek tapasztalhatóak, az európai csatlakozás szándéka miatt jelentősen meggyorsult a környezetvédelmi jogalkotás folyamata.

Az önkormányzat számára ellátandó feladatköröket a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. §. /1/ és /4/ bekezdései határozzák meg. Ezek a helyi közszolgáltatások, a városüzemeltetési feladatok, melyek alapvetően meghatározzák a települések környezeti állapotát. Az önkormányzati törvény 9. §. /4/ bekezdése alapján a képviselőtestület a helyi közszolgáltatások ellátására önkormányzati intézményt, vállalatot, más szervezetet alapíthat. Önkormányzati szinten a környezetgazdálkodás fontos eszközei a helyi rendeletek, melyek az országos szintű jogi eszközrendszert kiegészítve, normatív szabályozást biztosítanak regionális szinten.

Az esetenként kifejezetten jó színvonalú helyi rendeletek hatékony működését és végrehajthatóságát nagymértékben csökkenti az összehangoltság hiánya. Ennek érdekében a környezetvédelmi programban megfogalmazott programok alapján lehetőség szerint részletes ágazati, fejlesztési koncepciót kell kidolgozni az egyes szakterületekre. A közszolgáltatásokat ellátó gazdasági szervezetek szolgáltatásfejlesztési programját, tevékenységeinek szabályozását ezekre az ágazati koncepciókra kell építeni, és a meglévő helyi rendeleteket ezek alapján kell módosítani, kiegészíteni.

Elsődleges tehát, az önkormányzati tulajdonú, helyi közszolgáltatást ellátó gazdálkodó szervezetek tevékenységét meghatározó normatív szabályozás kidolgozása. A szabályozás megalkotása során pontosan meg kell határozni a feladatköröket, hatásköröket és a felelősségi köröket. További problémát jelent az önkormányzat a tulajdonában lévő közszolgáltatások esetében a megbízó, a hatóság és a tulajdonos egy személyben, e funkciók ellátását jól elhatárolható módon el kell különíteni.

A vizsgált területeket érintő helyi rendeleteket oly módon kell megalkotni, módosítani, ki-

egészíteni, hogy az önkormányzati kötelezettség-vállalások is minden esetben maradéktalanul teljesüljenek. Ennek érdekében minden szabályozás során részletesen meg kell vizsgálni a várható költségvetési kihatásokat. Az Önkormányzat hatályos rendeleteit minden esetben önmagára nézve is köteles alkalmazni, ha ez nem lehetséges a rendelet módosításáról kell intézkedni.

V.2. Finanszírozási feltételek, pénzügyi eszközök

A helyi és regionális környezetgazdálkodás elsősorban önkormányzati feladat. A jogi szabályozás mellett az Önkormányzat közvetlenül is részt vesz, elsősorban, mint a környezetminőséget meghatározó közszolgáltató gazdasági szervezetek tulajdonosa.

A környezetminőség megőrzéséért és javításáért felelős és kötelezett Önkormányzat, másrészt hatóság is egyes területeken. Finanszírozási oldalról megközelítve, az Önkormányzat árhatóság és, mint közvetlen finanszírozó költségvetésben biztosítja egyes feladatok ellátásának pénzügyi feltételeit.

A víz- és csatornaszolgáltatások, hulladékgazdálkodási szolgáltatások és a tömegközlekedés esetében az Önkormányzat a szükséges mértékű díjak, megállapításával biztosítja az egyes területek pénzügyi feltételeit. Alapelvként kell elfogadni, hogy a díjakban a fejlesztések és szükséges mértékű felújítások költségei érvényesíthetők. A korábbiakban említett ágazati szolgáltatás-fejlesztési koncepciók, és programok megvalósíthatósága alapvetően összefügg a díjak megállapításával.

Egyes területeken, ahol a fizetőképesség beszűkülése mutatkozik, vagy az Önkormányzat szociális okok miatt nem kívánja végrehajtani a szükséges és indokolt mértékű díjemelést, a költségvetés részben átvállalhatja a finanszírozás megoldását. Az Önkormányzat költségvetési helyzetének alakulása ezt a lehetőséget nagyon szűk korlátok, közé szorítja.

A jelenlegi önkormányzati finanszírozási rendszer rendkívül hátrányosan érinti a környezetvédelem egyes szakterületeit. A városüzemeltetési, környezetgazdálkodási ágazatok tartálakai kimerültek, esetenként a működőképesség határán vannak. Az e területekre fordított önkormányzati források reálértékének további csökkenése a közeljövőben a működőképességet veszélyeztetheti.

Átfogó költségvetési reform nélkül az önkormányzati csődhelyzet nehezen kerülhető el, a költségvetési reform során a feladat-finanszírozás elveinek figyelembevételével kiemelten kell kezelni a városi környezet-minőséget döntően meghatározó helyi közszolgáltatások kérdését. A költségvetés készítés tematikáját, módszereit alapvetően felül kell vizsgálni, át kell strukturálni a községi költségvetést, felül kell vizsgálni elsősorban a legnagyobb tételt jelentő intézmény-finanszírozási rendszert. Racionalizálni kell e területeket és az intézkedések nyomán felszabaduló források, megtakarítások jelentős részét környezetvédelmi problémák, megoldására kell fordítani.

Amennyiben az Önkormányzatok költségvetési reformjára sor kerül, elsődleges célkitűzés a bázisszemléletű költségvetés készítésről a feladat-finanszírozásra történő áttérés. Ennek során el kell érni, hogy a közterületek fenntartására, a köztisztaság biztosítására és a zöldfelületek megóvására az Önkormányzat költségvetésének minimum 3 %-át fordítsa. A fenntartási feladatok ellátásához 1.5 - 2 % forrás elegendő, a fennmaradó összeget többé-kevésbé egyenlő arányban kellene a közterületek felújítására és újabb közterületek, létrehozására.

Az Önkormányzat az évi költségvetésében a környezetvédelemmel összefüggő területek,

tevékenységek finanszírozására, támogatására Környezetvédelmi Alapot hoz létre. A Környezetvédelmi Alap képzésére, felhasználására vonatkozóan helyi rendeletet alkot, melyben részletesen meghatározza az alpból finanszírozandó, támogatandó szakterületeket, tevékenységeket, szervezeteket, intézményeket.

A községi Környezetvédelmi Alap létrehozásánál figyelembe veendő, hogy egyes környezetvédelmi hatósági intézkedések nyomán befolyó bírság összege is az Önkormányzatot illeti. Természetesen ezeket az összegeket célszerűen a Környezetvédelmi Alapba kell helyezni. Az 1995. évi LIII. törvény elvben létrehozta a környezetterhelési díj és igénybevételi járulék intézményét, melyet gazdálkodó szervezeteknek, vállalkozóknak, intézményeknek környezet használat esetén kell megfizetniük. Amennyiben ezekből a forrásokból az Önkormányzat többletbevételre tesz szert, ezt a többletbevételt a Környezetvédelmi Alapon keresztül környezetvédelmi célokra kell fordítani.

V.3. Társadalmi kapcsolatok (Public Relations)

Rendkívül fontos, közhangulatot befolyásoló tényező a környezetminőség, ezen belül is különösen a köztisztaság, a hulladékgazdálkodás színvonala. Természetesen ezt a lehető legmagasabb szintre kell emelni, ez azonban önmagában nem elegendő. Az általános környezeti kultúra javítása nélkül jelentős többletfordítással sem lehet látványos eredményeket elérni ezeken a területeken. A község lakosságának partnerként kell viselkednie, ki kell alakítanunk a polgároknak az együttműködési készséget és bizalmat.

Ennek érdekében a lakosság alapvető elvárását teljesíteni kell, azaz legalább évente információhoz juttatni arra vonatkozólag, hogy milyen környezetének állapota. (Ezt a Környezetvédelmi törvény 51. § (3) bek. is előírja.) Azonban nem elegendő az állapot megadása, hanem szükséges tisztázni a valós okokat és okozókat is.

Az Önkormányzatnak az eddiginél lényegesen nagyobb szerepet kell vállalnia a környezetvédelmi oktatásban, nevelésben, szemléletformálásban. Olyan közgondolkodást kell kialakítani, mely megütközéssel fogadja és elítéli a környezetkárosító cselekedeteket. A lakosság vásárlási, fogyasztói szokásaiban pedig elő kell segíteni a hulladékcsökkentő, hulladékérzékeny mentalitás megjelenését és elterjedését. Tudatosítani kell, hogy a globális problémák megoldását a háztartásokban, kiskertekben, kirándulásokon kell kezdeni. A legújabb PR ismeretek és eszközök felhasználásával komoly társadalmi előkészítő munkát kell megkezdeni, nem csak a köztisztasági morál emelése érdekében, hanem olyan fontos célokért is, mint a szelektív hulladékgyűjtés programjának népszerűsítése, vagy egyes lakossági körben keletkező veszélyes hulladékok begyűjtésének propagálása.

Szorosan együttműködve az érintett közszolgáltatókkal, szervezetekkel és intézményekkel, igénybe kell venni a helyi sajtó, TV segítségét, az érdeklődő pedagógusokon keresztül el kell jutni az oktatási intézményekbe. Az ifjúság szemléletének alakítása döntő lehet, hiszen egy felnőtt szemlélete legtöbbször nehezen változtatható meg, a gyerekek azonban mindig fogékonyak a környezet és természet ügyére.

A külföldi példák alapján, tapasztalataikat felhasználva, segítségüket igénybe véve jelentős előrelépést tehetünk ezen a területen is. Az Önkormányzat, mint a helyi oktatás felelőse, saját intézményrendszerén keresztül a legfontosabb szereplő lehet a szemléletformálásban.

Érzékelhető eredmények eléréséhez nagy körültekintéssel kidolgozott, komplex program

hosszú távú, következetes végrehajtása szükséges. Európai tapasztalatok szerint e tevékenység mérhető hatása 3-5 év után jelentkezik.

A környezetvédelem ügyének a lakosság körében népszerűvé kell válnia, hogy a meghirdetett programokat a szélesebb rétegekkel el tudjuk fogadtatni, hogy megismerhessék a környezetgazdálkodás városi problémáit, a fontos feladatokat és célokat, a szelektív hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás fontosságát.

Mivel az emberek értelmes célokért öntevékenyen is fel tudnak lépni, támogatni kell a lakossági környezetvédelmi szerveződéseket, kezdeményezéseket. Ezek a társadalomra, a közmoralra, közéletre való pozitív hatásukkal, jó példák mutatóásával és elismertetésével jótékonyan tudnak hatni és javítani a környezetformálás és közgondolkodás helyzetén.

Alapul vett dokumentumok:

- Vonatkozó központi és helyi jogszabályok
- 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról
- Pest Megye III. Környezetvédelmi Programja 2009-2013
- Tápiósülly értékvédelmi vizsgálata /szakdolgozat/

Készítette:

- Tóth Krisztina jegyző /építésmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök/
- Lányi Györgyné környezetvédelmi referens /környezetgazdálkodási szakmérnök/